

Diagnoza problemów społecznych dla Gminy Miasto Darłowo

LISTOPAD 2025

Diagnoza problemów społecznych dla Gminy Miasto Darłowo

Zamawiający:

Miasto Darłowo

Pl. Tadeusza Kościuszki 9
76-150 Darłowo

Wykonawca:

Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o.

ul. Ostrowskiego 9
53-238 Wrocław

Darłowo, listopad 2025 r.

Wykaz skrótów

BDL	Bank Danych Lokalnych
DPS	Dom Pomocy Społecznej
MKRPA	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KCPU	Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
LO	Liceum Ogólnokształcące
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MŚŚ	Miejska Świetlica Środowiskowa
NK	procedura Niebieskie Karty
NSP	Nowe substancje psychoaktywne
OzN	Osoby z Niepełnosprawnościami
PAPI	ang. <i>Paper and Pencil Interview</i> (bezpośredni wywiad z wykorzystaniem papierowego kwestionariusza ankiety)
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
p.p.	punkt procentowy
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
SP	Szkoła Podstawowa
TDI	ang. <i>Telephone In-Depth Interview</i> (telefoniczny wywiad pogłębiony)
WHO	ang. <i>World Health Organization</i> (Światowa Organizacja Zdrowia)
WOTUW	Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia

Spis treści

1	Wprowadzenie	6
1.1	Rys teoretyczny	6
1.2	Cele i problemy badawcze	8
1.3	Metodologia diagnozy	9
1.3.1	Analiza danych zastanych	9
1.3.2	Wywiad kwestionariuszowy.....	9
1.3.3	Telefoniczny wywiad pogłębiony	10
2	Charakterystyka społeczno-gospodarcza Darłowa	11
2.1	Charakterystyka demograficzna.....	11
2.2	Rynek pracy i bezrobocie	13
2.3	Pomoc społeczna	15
2.3.1	Skala korzystania z pomocy społecznej	19
2.3.2	Powody udzielania rodzinom pomocy społecznej.....	20
2.4	Bezpieczeństwo.....	20
2.5	Podsumowanie.....	24
3	Badanie dorosłych mieszkańców	26
3.1	Struktura badanej próby	26
3.2	Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	28
3.3	Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	38
3.4	Problem uzależnienia cyfrowego z perspektywy dorosłych mieszkańców	42
3.5	Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców	44
3.6	Opinia mieszkańców na temat działań podejmowanych przez Miasto Darłowo wobec problemów społecznych.....	54
3.7	Podsumowanie.....	58
4	Badanie dzieci i młodzieży szkolnej	60
4.1	Struktura badanej próby	60
4.2	Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży	62
4.3	Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży	66
4.4	Dostępność używek i ocena ich szkodliwości z perspektywy dzieci i młodzieży.....	70
4.5	Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży	75

4.5.1	Doświadczanie przemocy	75
4.5.2	Stosowanie przemocy.....	79
4.5.3	Cyberprzemoc.....	81
4.6	Problem uzależnienia cyfrowego z perspektywy dzieci i młodzieży	82
4.7	Profilaktyka problemów społecznych z perspektywy dzieci i młodzieży	87
4.8	Podsumowanie.....	91
5	Badanie liderów lokalnych	93
5.1	Skala i główne przyczyny uzależnień	93
5.2	Problem przemocy domowej.....	94
5.3	Przeciwdziałanie problemom społecznym w Darłowie.....	95
6	Wnioski i rekomendacje.....	98
6.1	Wnioski ogólne.....	98
6.2	Rekomendacje.....	100
7	Spis wykresów, tabel i grafik	103

1 Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest *Diagnoza problemów społecznych dla Gminy Miasto Darłowo*. Niniejsza diagnoza posłuży władzom Miasta do planowania i wdrażania programów w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania problemom społecznym takim jak: uzależnienie i współuzależnienie od substancji (alkoholu, narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych), uzależnienia behawioralne, przemoc domowa, przemoc rówieśnicza, cyberprzemoc.

1.1 Rys teoretyczny

Zagadnienia związane z problemami społecznymi odgrywają istotną rolę w refleksji naukowej prowadzonej na gruncie socjologii, polityki społecznej oraz nauk zajmujących się zarządzaniem przestrzenią lokalną. Choć pojęcie to funkcjonuje powszechnie w dyskursie publicznym i naukowym, jego rozumienie nie jest jednolite – zależy bowiem od przyjętej koncepcji teoretycznej i konkretnego kontekstu społecznego. W niniejszym opracowaniu zaprezentowano wybrane definicje problemów społecznych, które ilustrują zarówno wielowymiarowość tego pojęcia, jak i jego podatność na różne interpretacje. W dalszych częściach raportu skoncentrowaliśmy się na trzech kluczowych obszarach problemowych: uzależnieniach od substancji psychoaktywnych (w tym alkoholu, narkotyków oraz nowych substancji psychoaktywnych (NSP), czyli tzw. dopalaczy), uzależnieniach cyfrowych (obejmujących m.in. nadmierne korzystanie z Internetu, mediów społecznościowych i gier komputerowych) oraz zjawiskach przemocy – zarówno domowej, rówieśniczej, jak i cyberprzemocy.

W polskiej literaturze z zakresu nauk społecznych, **problemem społecznym** jest określana sytuacja, którą znaczna część społeczeństwa postrzega jako niepożądaną, wymagającą podjęcia działań zaradczych i która jest możliwa do zmiany.¹

Zarówno uzależnienia, jak i przemoc wpisują się w to ujęcie – są zjawiskami, które destabilizują życie jednostek i rodzin, budzą niepokój społeczny i wymagają zdecydowanych działań profilaktycznych oraz terapeutycznych.

Problemy społeczne można porządkować według różnych kryteriów. Na potrzeby niniejszego raportu przyjęto podział funkcjonalny, oparty na charakterze i skutkach problemu:

- Problemy strukturalne – np. bezrobocie, ubóstwo, wykluczenie społeczne;
- Problemy demograficzne – starzenie się społeczeństwa, migracje, niski przyrost naturalny;
- Problemy edukacyjne – niski poziom wykształcenia, przedwczesne kończenie nauki;
- Problemy zdrowotne i psychiczne – depresja, uzależnienia, brak dostępu do opieki psychologicznej;
- Problemy patologii społecznej – przestępczość, alkoholizm, uzależnienia od narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych (NSP), przemoc domowa.

¹ J. Szczepański, (1972). *Elementarne pojęcia socjologii*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 124.

Wyżej wymienione typy problemów społecznych zazwyczaj współwystępują ze sobą i wzajemnie się determinują. Natomiast tematyka niniejszego dokumentu koncentruje się przede wszystkim na problemach patologii społecznej.

Patologie społeczne, nazywane także dewiacjami negatywnymi, to zjawiska uznawane za szkodliwe dla funkcjonowania jednostek, rodzin i całego społeczeństwa. Obejmują one zarówno zachowania jednostkowe, jak i zjawiska strukturalne czy instytucjonalne. W literaturze przedmiotu proponowane są różne typologie patologii – najczęściej ze względu na zakres oddziaływania, środowisko, w którym występują, oraz charakter zaburzenia. W niniejszym raporcie zastosowano podział funkcjonalny, obejmujący m.in. patologie indywidualne, rodzinne, rówieśnicze i społeczne sensu stricto²:

Patologie indywidualne³

Związane z zaburzeniami funkcjonowania jednostki, często na tle psychologicznym lub biologicznym, ale mające konsekwencje społeczne.

- uzależnienia chemiczne (alkoholizm, narkomania, lekomania);
- uzależnienia behawioralne (hazard, uzależnienia cyfrowe, pracoholizm);
- zaburzenia psychiczne prowadzące do wykluczenia lub autoagresji (samookaleczanie, próby samobójcze).

Patologie rodzinne

Zaburzenia w strukturze i funkcjach rodziny:

- przemoc domowa (fizyczna, psychiczna, seksualna, ekonomiczna);
- zaniedbanie dzieci;
- uzależnienia w rodzinie;
- rozpad więzi;
- niewydolność wychowawcza.

Patologie szkolne i rówieśnicze

Obserwowane w środowisku dzieci i młodzieży:

- przemoc rówieśnicza (fizyczna, psychiczna, symboliczna);
- cyberprzemoc;
- absencja szkolna i wagary;
- demoralizacja nieletnich (agresja, kradzieże, używki);
- uzależnienia cyfrowe wśród uczniów.

Patologie społeczne w sensie ścisłym

Zjawiska szkodliwe dla całych grup lub struktur społecznych:

- bezdomność;

² A. Urbanek, D. Zbrozczyk, J. Grubicka (2021). *Patologie społeczne. Wymiar personalny i strukturalny*. Słupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej.

³ W przedstawionej typologii pojęcie „patologii społecznej” należy rozumieć jako odchylenie od normy, które skutkuje cierpieniem jednostek i grup społecznych. Szczególnie w przypadku patologii indywidualnych i patologii rodzinnych, określenia te nie mają zabarwienia pejoratywnego.

- bezrobocie chroniczne;
- przestępczość i demoralizacja;
- prostytutka, handel ludźmi;
- marginalizacja, wykluczenie społeczne.

Patologie instytucjonalne i systemowe

Zaburzenia w funkcjonowaniu instytucji publicznych i struktur społecznych:

- korupcja;
- przemoc instytucjonalna;
- niedostosowanie systemu pomocy społecznej;
- dyskryminacja systemowa (np. wobec osób z niepełnosprawnością (OzN), mniejszości).

1.2 Cele i problemy badawcze

Głównym celem badania była diagnoza problemów społecznych występujących w Darłowie, ze szczególnym uwzględnieniem:

- zjawisk uzależnień (od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych),
- przemocy (domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy),
- postrzeganych zagrożeń i potrzeb społecznych w mieście.

Celem operacyjnym było określenie skali tych zjawisk, ich społecznych i psychologicznych uwarunkowań oraz identyfikacja luk w systemie wsparcia i potrzeb w zakresie działań profilaktycznych i interwencyjnych.

W oparciu o powyższy cel główny, sformułowano następujące **problemy badawcze**:

- 1) Identyfikacja i ocena skali problemów uzależnień:** Dotyczy spożycia alkoholu i zażywania środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, leków w celu odurzenia) wśród różnych grup mieszkańców (dorosłych i młodzieży).
- 2) Diagnoza zjawiska przemocy:** Określenie skali, rodzaju i form doświadczanej i stosowanej przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej, zaniedbania, mobbingu, cyberprzemocy) w rodzinach, szkołach i przestrzeni publicznej.
- 3) Ocena świadomości i doświadczeń związanych z negatywnymi konsekwencjami:** Zbadanie, jakie przykre doświadczenia są związane ze spożywaniem alkoholu i zażywaniem substancji psychoaktywnych oraz jakie negatywne konsekwencje społeczne i zdrowotne są przewidywane przez badanych.
- 4) Identyfikacja zagrożeń społecznych:** Wskazanie innych istotnych problemów, takich jak nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych i związanych z tym zagrożeń oraz innych zagrożeń (np. bezdomność, ubóstwo).
- 5) Ocena systemu wsparcia i działań profilaktycznych:** Zbadanie, jakie działania są podejmowane (lub brakuje) przez lokalne władze i instytucje w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych, oraz ocena stopnia zaangażowania władz lokalnych.

1.3 Metodologia diagnozy

Badanie dotyczące diagnozy problemów społecznych na terenie Miasta Darłowo opierało się na zastosowaniu trzech podstawowych metod badawczych: **analizy danych zastanych (desk research)**, **wywiadu kwestionariuszowego** oraz **indywidualnego wywiadu pogłębionego**. Wykorzystanie tych komplementarnych metod umożliwiło zarówno osadzenie diagnozy w lokalnym kontekście społeczno-gospodarczym, jak i pozyskanie danych empirycznych dotyczących percepcji i doświadczeń mieszkańców w zakresie wybranych problemów społecznych.

1.3.1 Analiza danych zastanych

Metoda analizy danych zastanych została wykorzystana na wstępnym etapie opracowania raportu. Służyła przede wszystkim do:

- opisu **teoretycznych podstaw diagnozy problemów społecznych**, w tym przeglądu definicji, podejść badawczych i typologii,
- przygotowania **charakterystyki społeczno-gospodarczej** Darłowa, obejmującej m.in. strukturę demograficzną, rynek pracy oraz dostępność usług społecznych.

Źródłem danych zastanych były m.in. lokalne dokumenty strategiczne, dane statystyczne GUS, raporty z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej oraz literatura naukowa i specjalistyczna.

1.3.2 Wywiad kwestionariuszowy

Główną metodą pozyskiwania danych empirycznych był wywiad kwestionariuszowy, prowadzony z dwiema grupami respondentów, za pomocą dostosowanych narzędzi badawczych. Respondentami ankiety byli: 1) dorośli mieszkańcy Darłowa; 2) uczniowie lokalnych szkół podstawowych (klasy od V do VIII) i ponadpodstawowych (klasy od I do III). Łączna liczba uczestników badania wyniosła **1 319 osób**.

Ankieta PAPI z dorosłymi mieszkańcami

Badanie wśród osób dorosłych [n=504] przeprowadzono metodą wywiadu bezpośredniego z wykorzystaniem papierowego kwestionariusza (PAPI – *Paper and Pencil Interview*). Respondenci byli mieszkańcami miasta Darłowo. Ankieta zawierała pytania dotyczące:

- spożycia alkoholu oraz stosowania innych substancji psychoaktywnych;
- znajomości i postrzegania zjawiska przemocy w lokalnym środowisku;
- problemowego korzystania z urządzeń elektronicznych;
- oceny działań instytucji lokalnych w zakresie profilaktyki.

Ankieta audytoryjna z uczniami

W badaniu wzięło udział 815 uczniów szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych [n=815]. Badanie realizowano w formie audytoryjnej – ankiety były wypełniane w warunkach klasowych pod nadzorem osoby prowadzącej. Kwestionariusz zawierał pytania dotyczące:

- kontaktów z alkoholem, narkotykami i NSP;
- doświadczeń i sprawstwa przemocy (w tym rówieśniczej i cyberprzemocy);

- korzystania z urządzeń elektronicznych oraz objawów uzależnień cyfrowych;
- wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy oraz opinii o działaniach profilaktycznych.

Dane uzyskane za pomocą wywiadów kwestionariuszowych zostały poddane analizie ilościowej przy wykorzystaniu programu IBM SPSS Statistics. Analiza objęła zarówno zestawienia ogólne, jak i porównania między grupami respondentów.

Zastosowano następujące techniki statystyczne:

- **analizę częstości** (frekwencyjną) dla danych nominalnych i porządkowych,
- **tabele krzyżowe** służące identyfikacji zależności pomiędzy zmiennymi kategorialnymi,
- **analizy opisowe** (w tym średnia arytmetyczna, mediana, odchylenie standardowe) dla zmiennych ilościowych,
- **testy istotności statystycznej**: test χ^2 (**chi-kwadrat**) dla zmiennych kategorialnych; testy **U Manna-Whitneya** w przypadku porównań dwóch grup i **H Kruskala-Wallisa** dla więcej niż dwóch grup nieparametrycznych.

Wszystkie analizy zostały przeprowadzone zgodnie z przyjętym poziomem istotności $\alpha = 0,05$. Wyniki testów interpretowano z uwzględnieniem ich mocy analitycznej oraz charakteru badanych zmiennych.

1.3.3 Telefoniczny wywiad pogłębiony

W ramach badania realizowano 12 wywiadów pogłębionych z przedstawicielami instytucji i organizacji z terenu Darłowa [n=12]. Wywiady miały charakter ekspercki. Respondentami były osoby posiadające wiedzę i doświadczenie zawodowe w zakresie problemów społecznych (mi.in. alkoholizm, narkomania, przemoc) oraz ich profilaktyki.

Wywiady pogłębione obejmowały zagadnienia związane z:

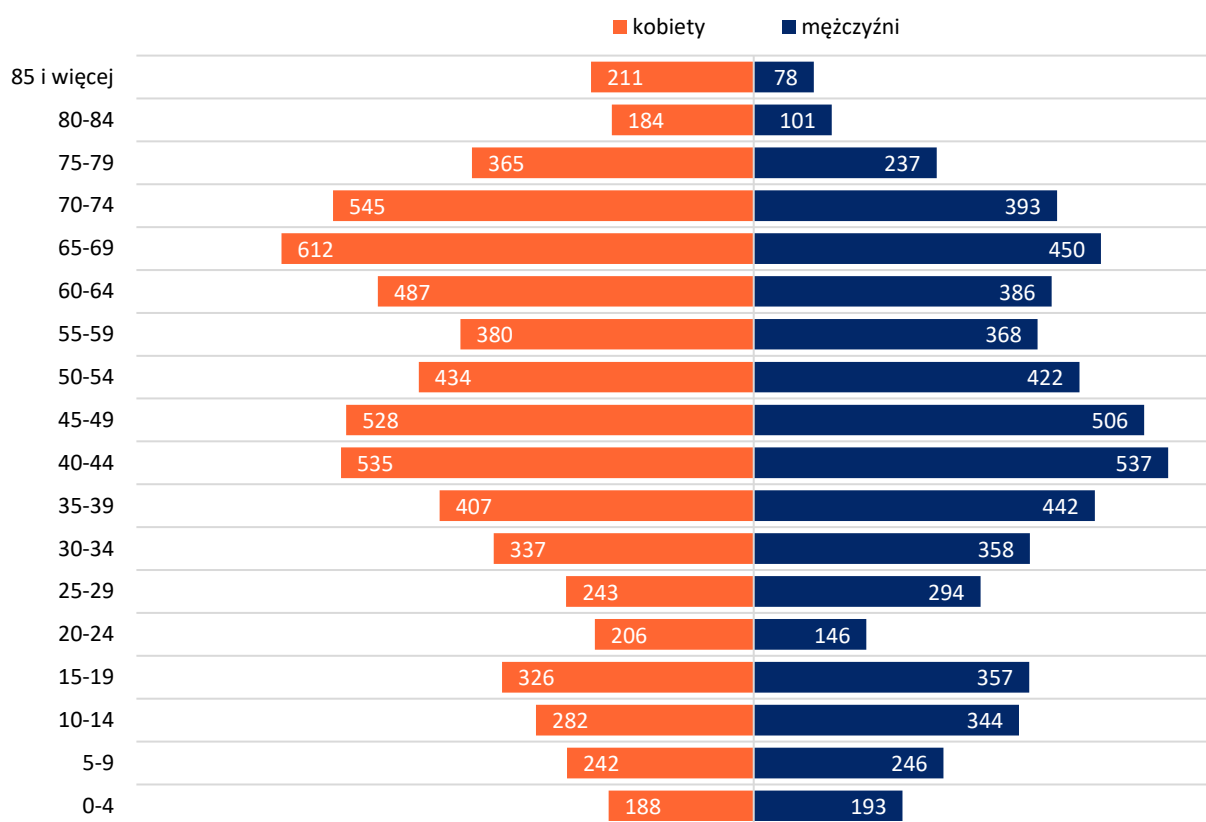
- skalą i przyczynami uzależnień oraz oceną działań profilaktycznych i interwencyjnych;
- występowaniem różnych form przemocy oraz funkcjonowaniem systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy;
- identyfikacją innych istotnych zagrożeń społecznych oraz oceną potrzeb i barier w systemie pomocy.

2 Charakterystyka społeczno-gospodarcza Darłowa

2.1 Charakterystyka demograficzna

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) za rok 2024, miasto Darłowo zamieszkiwało 12 370 osób. W tym 6 512 kobiet (52,6%) i 5 858 mężczyzn (47,4%). W ciągu ostatniej dekady liczba ludności znacznie się zmniejszyła. Między rokiem 2015 a 2024 obserwujemy spadek na poziomie - 11,7%. Największy ubytek liczby mieszkańców miał miejsce w roku 2020 (rok wybuchu pandemii COVID-19 w Polsce).

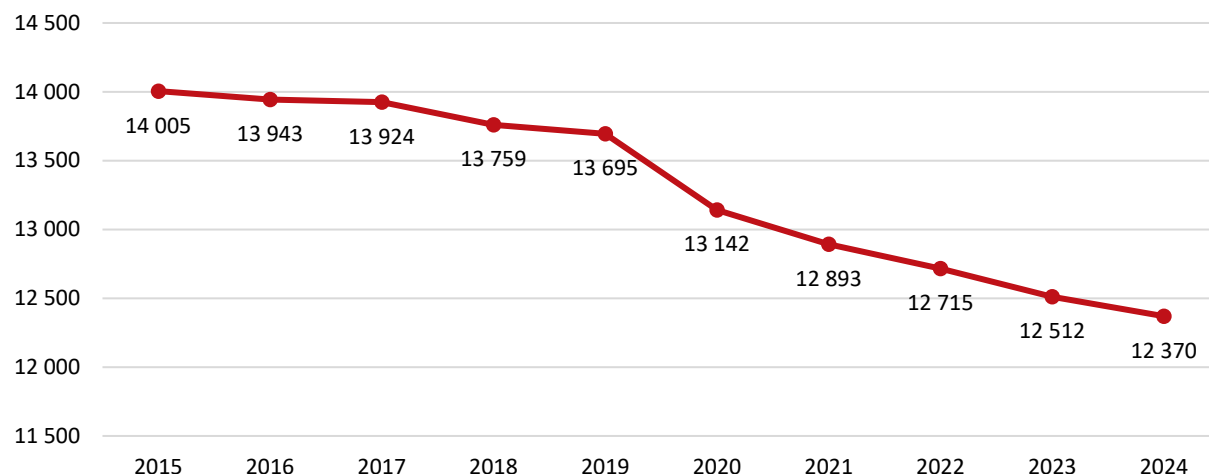
Wykres 1 Piramida wieku ludności Darłowa, rok 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

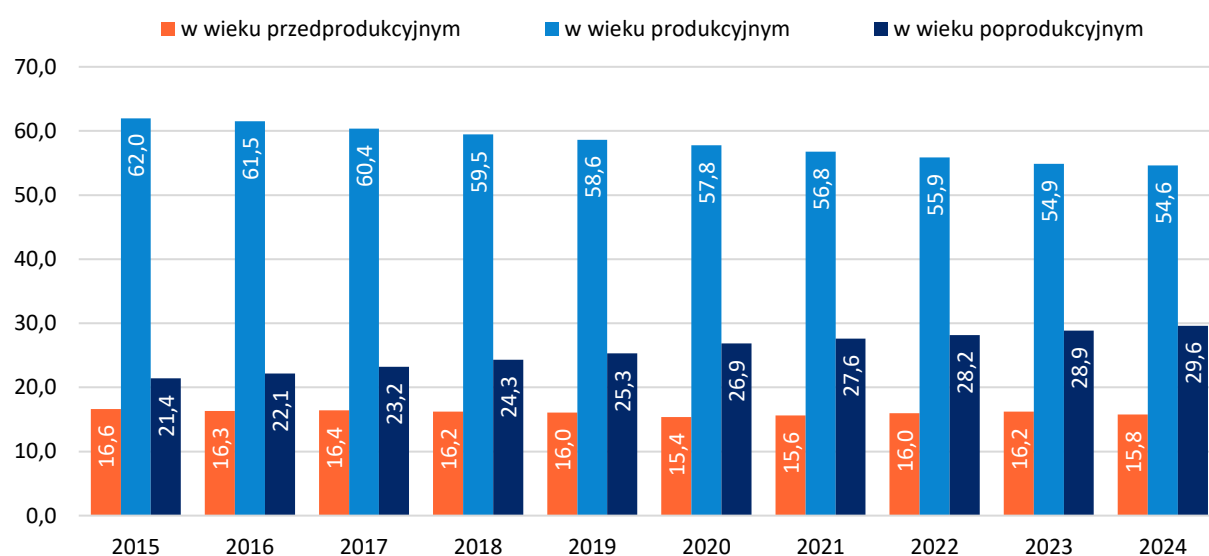
Zjawiskiem demograficznym niezwykle ważnym dla polityki społecznej jest proces starzenia się społeczeństwa. W tym momencie dotyczy on zdecydowanej większości krajów rozwiniętych, w tym Polski. Jest widoczny także w Darłowie. W 2015 roku ludność w wieku produkcyjnym (od 18 lat do 60 u kobiet i 65 u mężczyzn) stanowiła 62,0% ogółu mieszkańców miasta. W roku 2024 było to 54,6%. Jednak ważniejszą statystyką jest systematycznie zwiększający się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. W 2015 roku wynosił on 21,4% i był o 4,8 punktów procentowych (p.p.) wyższy niż odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. Dziesięć lat później – w roku 2024, odsetek mieszkańców w wieku emerytalnym wzrósł do 29,6% i osiągnął wartość o 13,9 p.p. wyższą niż odsetek mieszkańców poniżej 18 roku życia.

Wykres 2 Dynamika liczby ludności Darłowa w latach 2015-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 3 Dynamika liczby ludności Darłowa w latach 2015-2024, w podziale na ekonomiczne grupy wieku [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

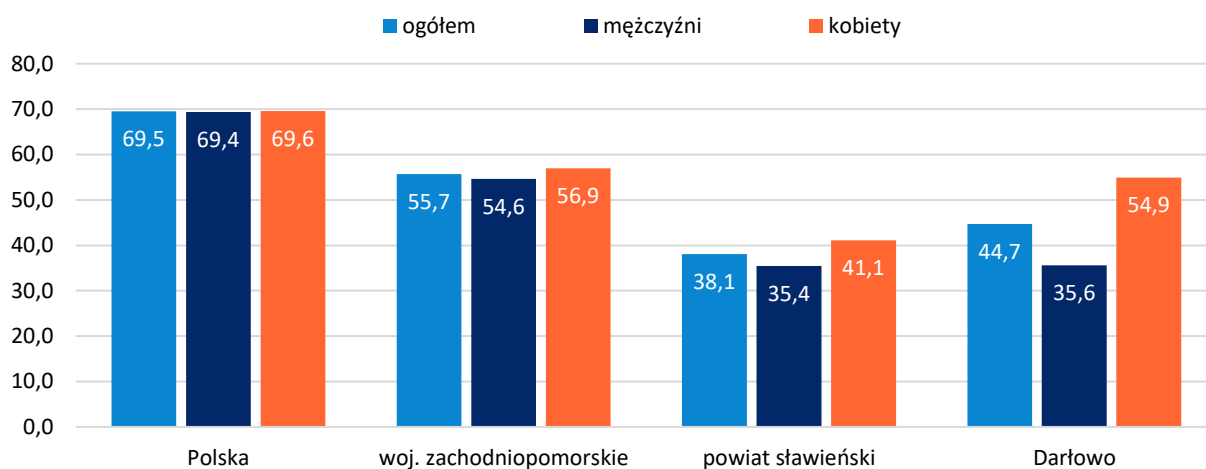
Przemiany w strukturze demograficznej Darłowa będą w przyszłości generowały zwiększenie potrzeb w zakresie wsparcia osób starszych. Szczególnym zagrożeniem jest zjawisko singularyzacji starości. Jest to proces społeczny, w którym coraz więcej osób w wieku podeszłym (seniorów) żyje samotnie, bez współmałżonka, dzieci czy innych bliskich członków rodziny w gospodarstwie domowym.

Singularyzacja starości w szczególności dotyczy kobiet. W Darłowie kobiety stanowią 64,6% grupy mieszkańców powyżej 75 roku życia. Z uwagi na wyższą średnią długość życia oraz niższy poziom zabezpieczenia socjalnego – częściej doświadczają one samotności w późnym wieku. Znacząca część senierek prowadzi jednoosobowe gospodarstwa domowe, co rodzi szczególne potrzeby w zakresie wsparcia społecznego, opieki środowiskowej oraz przeciwdziałania izolacji społecznej. Uwzględnienie tej specyfiki płciowej jest kluczowe w planowaniu lokalnych polityk społecznych skierowanych do osób starszych.

2.2 Rynek pracy i bezrobocie

Według statystyki publicznej GUS dla ogółu kraju, w roku 2024 osoby pracujące stanowiły 69,5% ogółu Polaków w wieku produkcyjnym (zarówno wśród kobiet, jak i wśród mężczyzn). Sytuacja województwa zachodniopomorskiego jest istotnie mniej korzystna. Tutaj osoby pracujące stanowią około 56% osób w wieku aktywności zawodowej. Pod opisywanym względem, miasto Darłowo na tle kraju prezentuje się niekorzystnie. Osobami pracującymi jest tu 35,6% mężczyzn oraz 54,9% kobiet w wieku produkcyjnym. Tak duża dysproporcja pomiędzy odsetkiem pracujących kobiet i mężczyzn jest specyficzna dla Darłowa.

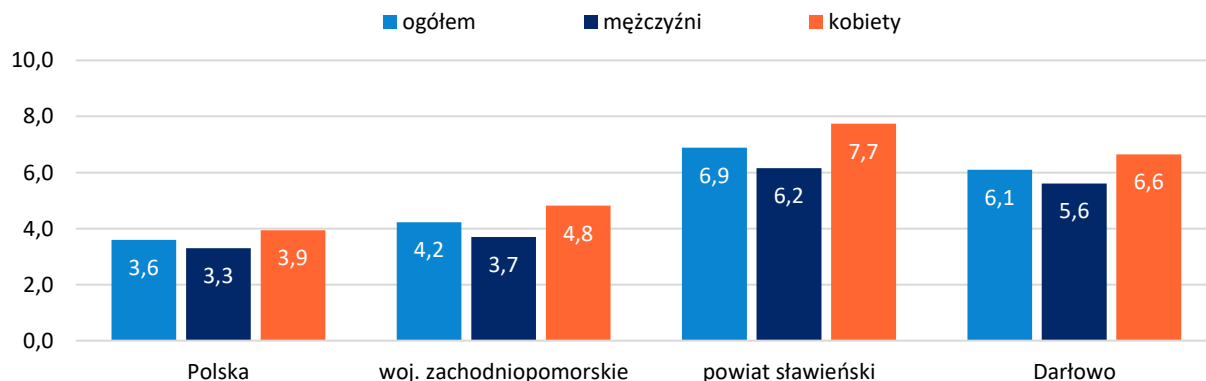
Wykres 4 Odsetek pracujących w ogólnej ludności w wieku produkcyjnym, w podziale na kobiety i mężczyzn, rok 2024 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

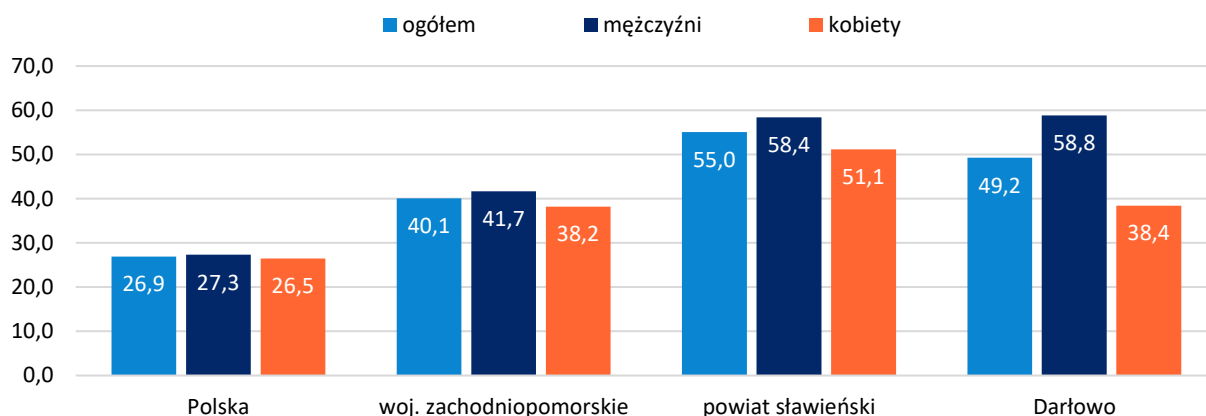
Stosunkowo niski procent ludności pracującej w Darłowie ma swoje przełożenie na relatywnie wysoki poziom bezrobocia oraz bierności zawodowej. Przeciętny odsetek zarejestrowanych bezrobotnych dla Polski wyniósł w 2024 roku 3,6% (3,3% wśród mężczyzn i 3,9% wśród kobiet). W powiecie sławieńskim i w mieście Darłowie analogiczne wartości były istotnie wyższe – 6,9% bezrobocia w powiecie i 6,1% w mieście.

Wykres 5 Odsetek bezrobotnych w ogólnej ludności w wieku produkcyjnym, w podziale na kobiety i mężczyzn, rok 2024 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 6 Odsetek biernych zawodowo w ogóle ludności w wieku produkcyjnym, w podziale na kobiety i mężczyzn, rok 2024 [%]

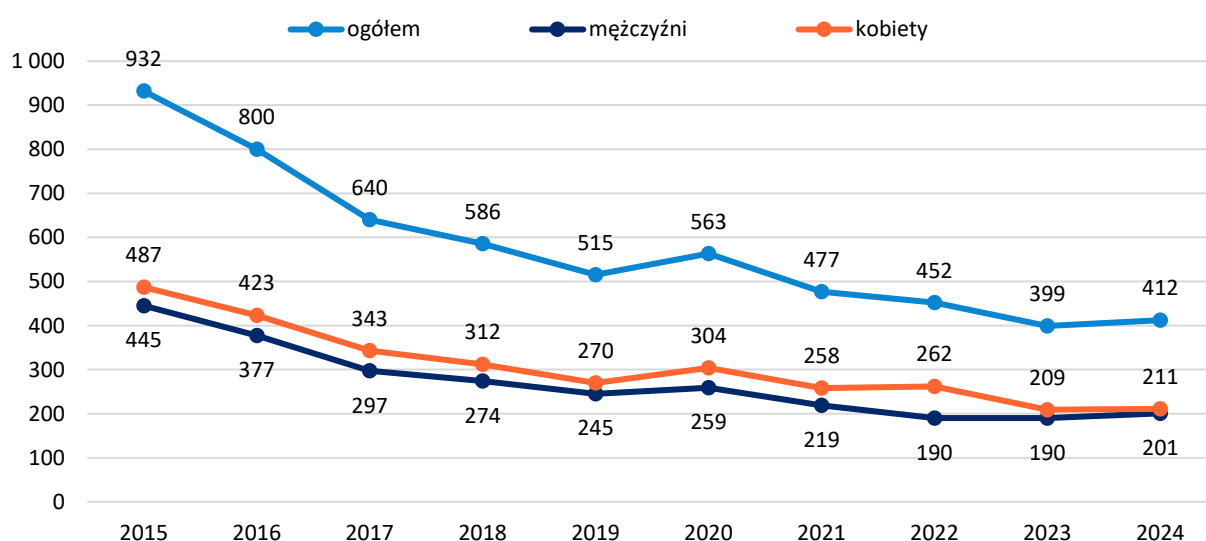
* bierni zawodowo to osoby, które nie pracują zawodowo oraz nie poszukują pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zjawiskiem słabo dostępnym statystyce publicznej, ale bardzo poważnym z perspektywy społecznej jest bierność zawodowa. Bierni zawodowo to osoby niepracujące i nie poszukujące pracy (niezarejestrowane jako bezrobotne). Kategoria ta jest bardzo pojemna. Znajdują się w niej zarówno osoby, które zrezygnowały z pracy zawodowej na rzecz opieki nad dziećmi i prowadzenia gospodarstwa domowego jak i osoby pracujące nielegalnie (bez umowy) oraz osoby zniechęcone bezskutecznym poszukiwaniem pracy. Poznanie przyczyn bierności zawodowej nie jest tematem niniejszego badania, niemniej należy mieć na uwadze to zjawisko społeczne bo może ono oddziaływać na generowanie potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

W Polsce około 27% osób w wieku produkcyjnym to osoby bierne zawodowo. W Darłowie odsetek ten jest istotnie wyższy – 49,2%. Alarmującym jest relatywnie wysoki odsetek biernych zawodowo mężczyzn – 58,8% ogółu mieszkańców Darłowa w wieku 18-65 lat.

Wykres 7 Liczba bezrobotnych mieszkańców Darłowa w latach 2015-2024, w podziale na kobiety i mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W kontekście analizy sytuacji na rynku pracy w Darłowie, warto zwrócić uwagę na dynamikę liczby zarejestrowanych bezrobotnych na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat. Między 2015 a 2024 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 55,8% (-54,8% w grupie mężczyzn i -56,7% w grupie kobiet). W analizowanym okresie najwyższe wartości odnotowano w roku 2020 (kryzys gospodarczy wywołany pandemią COVID-19). W kolejnych latach wskaźnik ten systematycznie zmniejszał się, a w 2023 osiągnął najniższą wartość w całym analizowanym okresie.

Bezrobocie i bierność zawodowa są zjawiskami pośrednio i bezpośrednio wpływającymi na występowanie patologii społecznych takich jak alkoholizm, przemoc domowa, bezdomność. Dlatego należy je monitorować i im przeciwdziałać. Zadania te leżą głównie w gestii Powiatowego Urzędu Pracy.

2.3 Pomoc społeczna

W Darłowie głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), z siedzibą przy ul. Ojca Damiana Tynieckiego 20. Oprócz zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, MOPS w Darłowie realizuje również zadania własne i zlecone wynikające z innych ustaw regulujących:

- przyznawanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych, świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i postępowania wobec dłużników alimentacyjnych,
- sprawy wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej,
- wspieranie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- wydawanie zaświadczeń do Programu „Czyste Powietrze”.

W strukturze MOPS lub w ramach realizowanych przez niego zadań działają następujące jednostki i specjaliści:

1) Personel specjalistyczny zatrudniony w MOPS:

- 7 pracowników socjalnych;
- 2 asystentów rodziny (prowadzących pracę łącznie z 18 rodzinami);
- 9 opiekunek osób starszych;
- Psycholog i terapeuta rodzinny (zatrudnieni na umowę zlecenie, udzielający pomocy psychologicznej i terapeutycznej).⁴

2) Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla OzN

Działa w MOPS od 2007 roku i jest prowadzony przez jednego z pracowników socjalnych. Jego celem jest udzielanie osobom niepełnosprawnym informacji o uprawnieniach, ulgach oraz możliwościach dofinansowania ze środków PFRON m.in. w zakresie:

⁴ Źródło: [Darłowo. Raport o stanie Miasta 2024](#), str. 75

- uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- likwidacji barier architektonicznych, technicznych oraz barier w komunikowaniu się,
- w sprawie świadczenia uzupełniającego dla osób niepełnosprawnych niezdolnych do samodzielnej egzystencji itp.

Ośrodek posiada komplet druków niezbędnych w tym zakresie. W roku 2024 z usług Punktu skorzystało 60 osób, najwięcej z nich zainteresowanych było otrzymaniem świadczenia uzupełniającego z ZUS dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, świadczenia wspierającego, udzielanie informacji o uzyskaniu stopnia niepełnosprawności i pomoc w wypełnianiu wniosku do Powiatowej Komisji Orzekania o Niepełnosprawności w Sławnie.

3) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej na terenie Miasta Darłowo

Został powoływany w 2023 roku zarządzeniem Burmistrza. W skład Zespołu powołani zostali przedstawiciele instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy takich jak: MOPS, policji, oświaty, służby zdrowia, kuratorzy, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, organizacji pozarządowych.

Do ustawowo określonych zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- przekazywanie informacji w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury "Niebieskie Karty" (zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania informuje o prowadzeniu procedury "Niebieskie Karty" zespół interdyscyplinarny w nowym miejscu zamieszkania);
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.

4) Miejska Świetlica Środowiskowa „Bezpieczna Przystań”

Powstała w 2004 roku z inicjatywy Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Rodzinie "Na Dzisiaj", któremu powierzono prowadzenie świetlicy. Świetlica miała być azylem dla dzieci, miejscem gdzie mogłyby spędzić czas przed zajęciami szkolnymi oraz po lekcjach.

Głównym celem pracy Świetlicy jest podjęcie działań dla dobra dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i znajdujących się w trudnej sytuacji socjalnej. Jest on realizowany poprzez wspieranie wychowawczej roli rodziny, wyrównanie dysproporcji edukacyjnych i wychowawczych u podopiecznych. Działania realizowane przez MŚŚ „Bezpieczna Przystań” dotyczą:

- profilaktyki uzależnień,
- rozwijania u wychowanków umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życia codziennego i rozwiązywania konfliktów,
- zapewnienia opieki wychowawczej,
- tworzenia warunków do nauki własnej i pomocy w szkole,
- wzmacniania u wychowanków poczucia własnej wartości,
- wyrabiania i utrwalania u wychowanków prawidłowych nawyków higieny,
- rozwijania zainteresowań i uzdolnień,
- nabywania umiejętności spożytkowania czasu wolnego,
- prowadzenia współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka,
- zapewnienia minimum wyżywienia,
- prowadzenie zajęć z elementami socjoterapii.

W ciągu 20 lat z pomocy MŚŚ „Bezpieczna Przystań” skorzystało ponad 320 dzieci, które poprzez obecność w Świetlicy przynajmniej w tym czasie były izolowane są od środowisk patologicznych. Ponadto miały zapewnioną opiekę oraz możliwość spędzenia wolnego czasu w ciekawy sposób, a także możliwość rozwoju relacji społecznych, nauki działań przedsiębiorczych, gospodarności oraz odpowiedzialności za wspólne dobro.⁵

5) Klub Osób Niepełnosprawnych Psychiczenie Ich Rodzin i Przyjaciół "Niezapominajka"

W 2005 roku z inicjatywy pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie została utworzona grupa wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, która następnie przekształciła się w Klub Osób Niepełnosprawnych Psychiczenie Ich Rodzin i Przyjaciół "Niezapominajka". Członkowie Klubu spotykają się w każdą środę, na przemian w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej i Darłowskim Ośrodku Kultury. Uczestnicy spotkań na zajęciach z muzykoterapii w Darłowskim Ośrodku Kultury uczą się m.in. piosenek, rozpoznawania tańców narodowych, przygotowują się również do występu w organizowanych co roku powiatowych piknikach integracyjnych.

⁵ Źródło: [Darłowo. Raport o stanie Miasta 2024](#) oraz strona [www.MOPS.w.Darłowie](#)

Co roku Klub „Niezapominajka” organizuje wycieczki w różne ciekawe miejsca regionu i kraju. Powstanie Klubu pozwoliło uczestnikom na nawiązanie wielu znajomości i przyjaźni, na inne niż dotychczas spędzanie czasu oraz rozwijanie różnego rodzaju zainteresowań i odkrycie swoich zdolności.

6) Klub Seniora

Rozpoczął działalność w 2020 roku jako projekt z funduszy europejskich pod nazwą „Seniorze trzymaj formę”. Od stycznia 2023 roku Klub Seniora był całkowicie finansowany z budżetu miasta Darłowa. Do Klubu uczęszczają osoby w wieku 60+ oraz opiekunowie faktyczni tych osób.

W 2024 roku w ramach działalności prowadzone były zajęcia: manualne, ceramiczne, kulinarne, gimnastyczno- ruchowe. Prowadzone było poradnictwo specjalistyczne przez psychologa, terapeutę rodzinnego oraz pracownika socjalnego. Klub Seniora współpracuje z Darłowskim Ośrodkiem Kultury, Miejską Biblioteką w Darłowie, Zamkiem Książąt Pomorskich i Centrum Wolontariatu. Członkowie Klubu organizowali wycieczki piesze z kijkami do Darłówka, wycieczki rowerowe do Dąbek czy Jarosławca, oraz wycieczki krajoznawcze (pociągami) do Słupska, Ustki. Odbywali spotkania okolicznościowe, czy wyjścia do kina. Wszystkie te działania mają na celu rozwijanie sprawności intelektualnej, fizycznej i kulturalnej osób starszych, budowanie więzi międzyludzkich oraz integrowanie środowiska seniorów.

7) Klub osób starszych „Tęcza”

Klub zrzesza osoby w wieku poprodukcyjnym, które są jedną z grup narażonych na wykluczenie społeczne. W skład Klubu „Tęcza” wchodzi około 40 członków. Są to w większości osoby będące członkami stowarzyszenia „Otwarte Drzwi”. Funkcjonowanie Klubu oparte jest na podejmowaniu działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu oraz pogłębianiu poczucia przynależności do określonej grupy społecznej. Miejszem działań Klubu jest „Kolorowa świetlica” znajdująca się w Darłowie przy ulicy 1-go Maja. Działalność polega na organizowaniu cotygodniowych spotkań integrujących darłowskich seniorów we współpracy z Polskim Związkiem Emerytów Rencistów i Inwalidów.

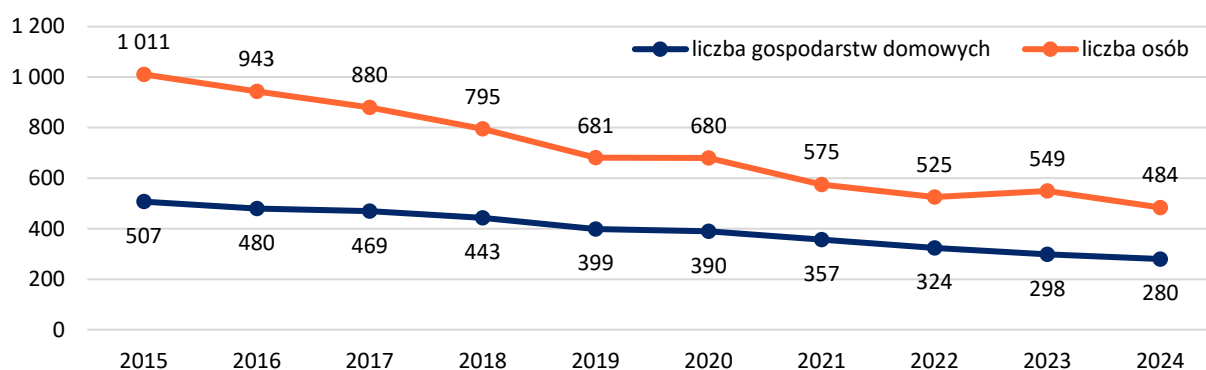
8) Grupa samopomocowa rodziców niepełnosprawnych „Szczęśliwy rodzic, to szczęśliwe dziecko”

Grupa powstała w 2014 roku w ramach realizacji projektu systemowego „Szansa na rozwój” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Celem jej powstania była wzajemna pomoc w rozwiązywaniu wspólnych problemów osób wychowujących dzieci niepełnosprawne. Po zakończeniu projektu grupa wsparcia zaczęła samodzielnie funkcjonować i działa do dzisiaj przy wsparciu pracowników MOPS. Podczas spotkań grupy rodzice dzieci z niepełnosprawnościami dzielą się swoimi doświadczeniami, problemami związanymi z chorymi dziećmi itp. Cykliczne cotygodniowe spotkania w siedzibie MOPS pozwalają rodzicom łatwiej zaakceptować ich trudną sytuację rodzinną, sprzyjają podniesieniu ich samooceny, zmniejszają zjawisko wykluczenia społecznego oraz sprzyjają integracji ze społecznością lokalną. Uczestnicy grupy mają zapewnione wsparcie specjalistów zatrudnionych w MOPS oraz w PCPR w Sławnie.

2.3.1 Skala korzystania z pomocy społecznej

W roku 2024 z pomocy społecznej w Darłowie korzystało 280 gospodarstw domowych, obejmujących łącznie 484 osoby. Wartości te znacznie zmalały w ciągu ostatniej dekady. Od 2015 roku liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną spadła o 227 (-44,8%), a liczba osób w tych gospodarstwach – o 527 (-52,1%).

Wykres 8 Liczba gospodarstw domowych i liczba osób korzystających z pomocy społecznej, miasto Darłowo, lata 2015-2024

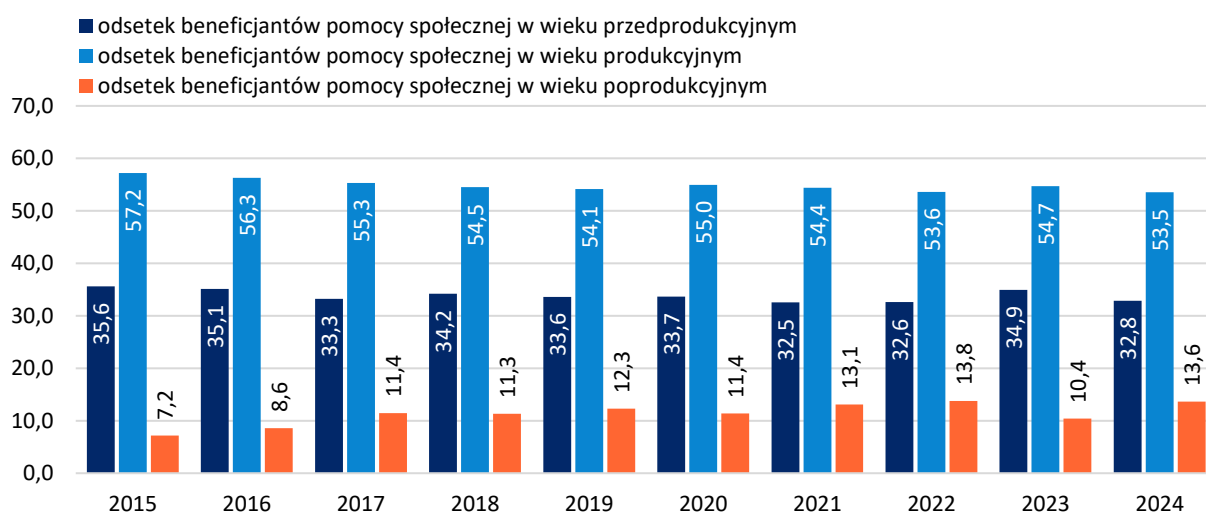

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zmniejszająca się przeciętna liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wynika w głównej mierze z dwóch czynników. Po pierwsze, wzrost gospodarczy oraz wprowadzenie świadczenia wychowawczego w ramach programu „Rodzina 500+”, zaliczanego do świadczeń prorodzinnych, przyczyniły się do ograniczenia ubóstwa i zmniejszenia liczby rodzin objętych pomocą.

Po drugie, narastające procesy demograficzne, takie jak starzenie się społeczeństwa i wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych, powodują, że coraz większą grupę beneficjentów stanowią samotne osoby starsze. W efekcie liczba osób korzystających z pomocy społecznej maleje szybciej niż liczba samych rodzin objętych wsparciem.

Wykres 9 Struktura wieku mieszkańców powiatu sławieńskiego korzystających z pomocy społecznej, lata 2015-2024 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Przedstawioną powyżej tezę potwierdza analiza struktury płci i wieku beneficjentów pomocy społecznej. Między rokiem 2015 a 2024 wśród osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w powiecie sławieńskim⁶ zmalał odsetek osób w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym (odpowiednio -3,7 p.p. oraz -2,8 p.p.), a jednocześnie zwiększył się procentowy udział beneficjentów w wieku emerytalnym (wzrost o 6,5 p.p. z 7,2% w roku 2015 do 13,6% w roku 2024).

2.3.2 Powody udzielania rodzinom pomocy społecznej

Trzema głównymi powodami przyznawania rodzinom z Darłowa pomocy społecznej są długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i ubóstwo. Kolejną, powiązaną z poprzednimi, przyczyną jest bezrobocie. Te cztery wymienione sytuacje od lat znajdują się na szczycie rankingu powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej. Poniżej znajduje się tabela zawierająca dane o liczbie rodzin z Darłowa, które w latach 2019 i 2024 otrzymały wsparcie.

Tabela 1 Powody udzielania pomocy społecznej rodzinom, miasto Darłowo, lata 2019 i 2024

Lp.	Powody udzielania pomocy rodzinom	Rok 2019		Rok 2024	
		liczba	%*	liczba	%
1	długotrwała lub ciężka choroba	256	22,8	198	29,1
2	ubóstwo	297	26,4	151	22,2
3	niepełnosprawność	202	18,0	135	19,9
4	bezrobocie	260	23,1	104	15,3
5	alkoholizm i narkomania	38	3,4	29	4,3
6	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	24	2,1	24	3,5
7	potrzeba ochrony macierzyństwa	21	1,9	19	2,8
8	bezdolność	17	1,5	14	2,1
9	zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	1	0,1	4	0,6
10	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	0,3	1	0,1
11	przemoc domowa	5	0,4	1	0,1
	OGÓŁEM - liczba rodzin, które otrzymały pomoc i wsparcie	1 124	100	680	100

* procent ogółu rodzin, które w danym roku skorzystały z pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Darłowie (Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2019) oraz Raportu o stanie Miasta 2024.

2.4 Bezpieczeństwo

Za bezpieczeństwo mieszkańców Darłowa odpowiada kilka kluczowych służb:

1) Komisariat Policji w Darłowie (podlegający Komenda Powiatowa Policji w Sławnie)

Policja odpowiada za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa publicznego, ściganie przestępstw i wykroczeń. W rejonie Darłowa działa zespół dzielnicowych obsługujących konkretne rejony miasta i okolic.

⁶ Najniższy poziom agregacji danych udostępnianych przez GUS, a dotyczących struktury wieku beneficjentów pomocy społecznej to powiat sławieński (dane dla gmin są niedostępne).

2) Straż Miejska w Darłowie

Działa na poziomie miasta. Zajmuje się m.in. porządkiem publicznym, przestrzeganiem lokalnych przepisów, kontrolą w zakresie np. handlu ulicznego, zaśmiecania itp.

3) Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sławnie (oraz lokalny posterunek w Darłowie)

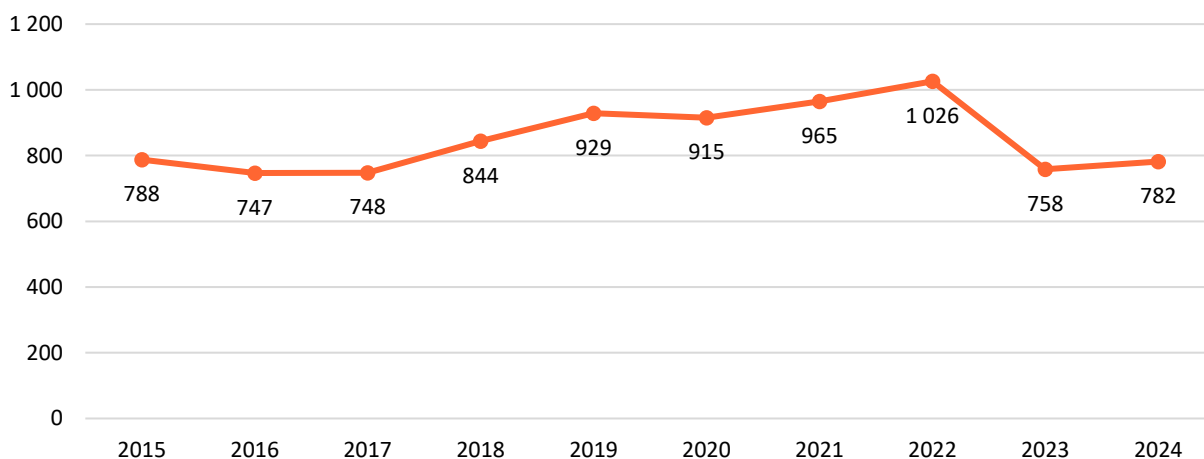
Straż pożarna działa w zakresie ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa, reagowania na zagrożenia (pożary, miejscowe zagrożenia).

4) Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (WOPR) Oddział Powiatu Sławieńskiego z siedzibą w Darłowie

Zajmuje się ochroną życia i zdrowia na wodach. Do jego głównych zadań należy ratowanie osób tonących i udzielanie pomocy w nagłych wypadkach, a także zapewnianie bezpieczeństwa na kąpieliskach i innych akwenach. WOPR szkoli ratowników wodnych i instruktorów, prowadzi działania profilaktyczne i edukacyjne dotyczące bezpiecznego wypoczynku nad wodą oraz współpracuje z policją, strażą pożarną i samorządami w zakresie ratownictwa i reagowania kryzysowego.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego i stwierdzonych przestępstw Główny Urząd Statystyczny zbiera i udostępnia statystyki na poziomie szczegółowości powiatu. Dlatego też w głównej mierze do nich odwołamy się w niniejszym rozdziale.

Wykres 10 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, powiat sławieński, lata 2015-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W roku 2024 w powiecie sławieńskim policja stwierdziła ogółem 782 przestępstwa. Analiza dynamiki liczby przestępstw stwierdzonych w poszczególnych latach od 2015 do 2024 nie ujawnia trendu (nie obserwujemy systematycznego wzrostu lub spadku).

Zdecydowaną większość przestępstw stwierdzonych w powiecie sławieńskim w roku 2024 stanowiły przestępstwa przeciwko mieniu – 315 (40,3%). Poza tym stwierdzono 145 przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji (18,5% ogółu), w tym 134

przestępstwa drogowe. 18 przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu stanowiło 2,3% ogółu przestępstw stwierdzonych w roku 2024. Charakter kryminalny miało 511 przestępstw (65,3%), a charakter gospodarczy – 69 przestępstw (8,8%).

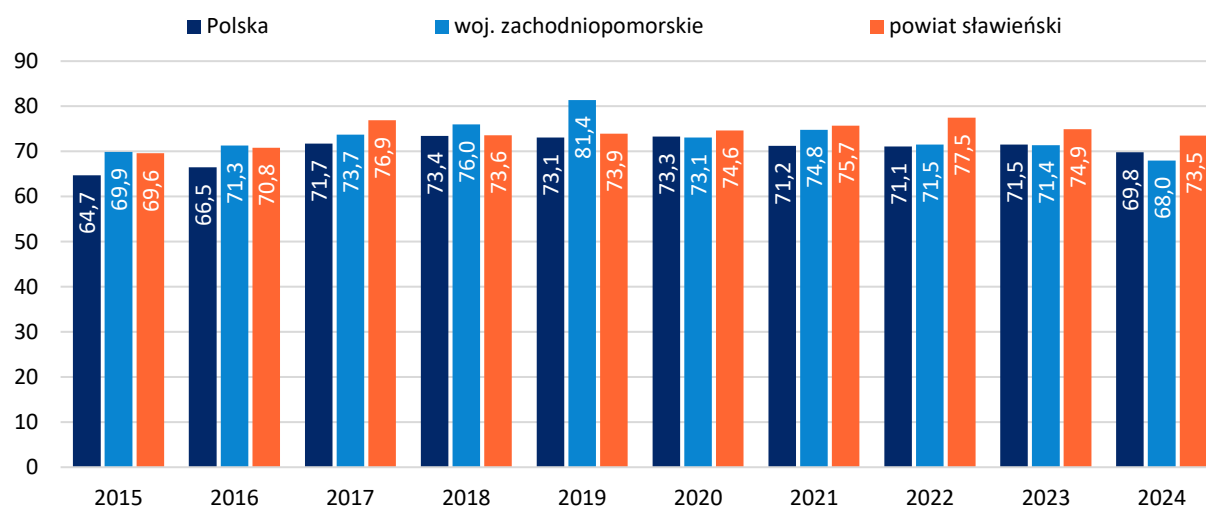
Tabela 2 Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, powiat sławieński, rok 2024

Rodzaj przestępstwa	Liczba przestępstw	Procent [%] w ogóle stwierdzonych w 2024 r.
o charakterze kryminalnym	511	65,3
o charakterze gospodarczym	69	8,8
przeciwko mieniu	315	40,3
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem	145	18,5
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	134	17,1
przeciwko rodzinie i opiece	76	9,7
przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności	41	5,2
przeciwko życiu i zdrowiu	18	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rodzajami przestępstw szczególnie istotnymi w kontekście niniejszej diagnozy stanowią przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece (w tej kategorii zawierają się między innymi czyny kwalifikowane jako przemoc domowa) oraz przestępstwa przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności (obejmują czyny będące wyrazem przemocy psychicznej i seksualnej). W powiecie sławieńskim w minionym 2024 roku stwierdzono 76 przestępstw przeciwko rodzinie i opiece (9,7%) oraz 41 przestępstw przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności (5,2% ogółu).

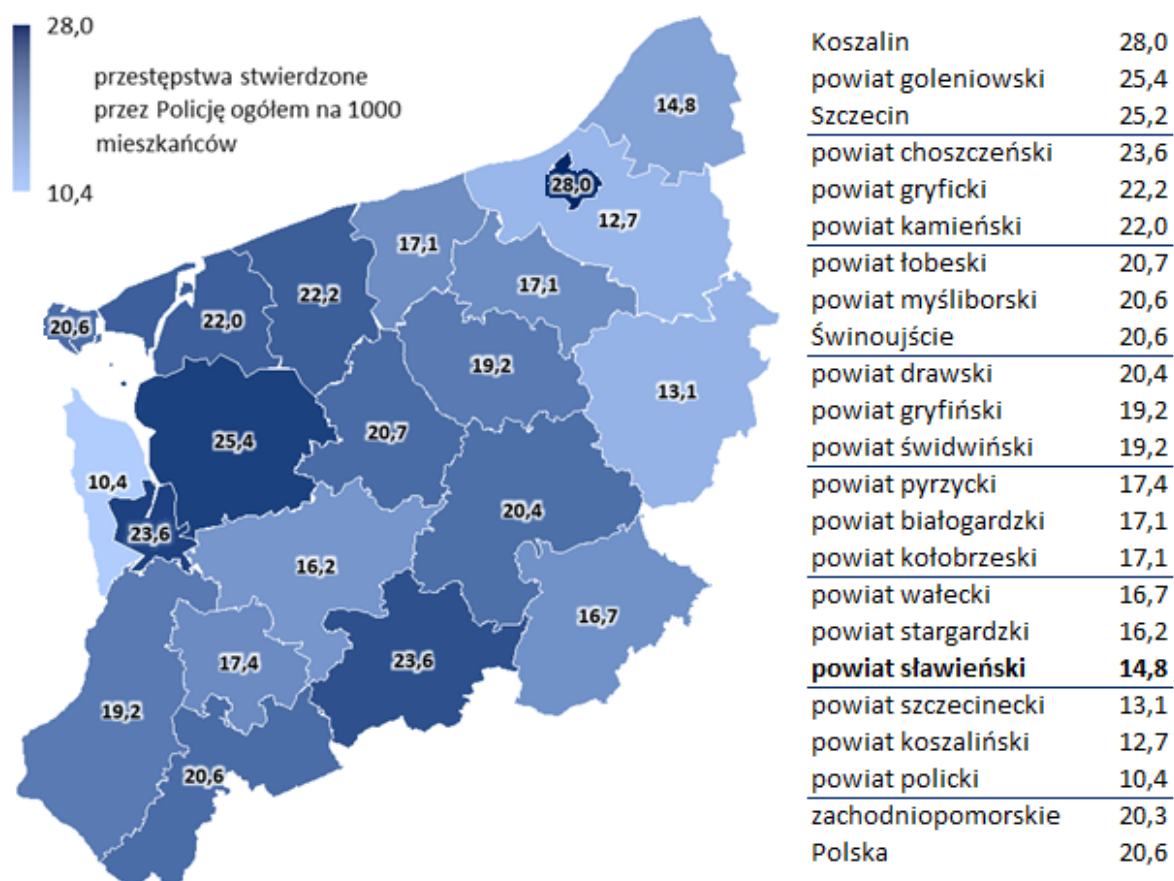
Wykres 11 Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję, lata 2015-2024 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Ważnym wskaźnikiem sprawności działania organów bezpieczeństwa jest odsetek stwierdzonych przestępstw, w których wykryto sprawców. Powiat sławieński charakteryzuje się nieco wyższą wykrywalnością sprawców przestępstw niż woj. zachodniopomorskie oraz Polska. W roku 2024 było to 73,5%. Analogiczne wartości w regionie i w kraju wyniosły odpowiednio 68,0% i 69,8%.

Mapa 1 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w przeliczeniu na 1000 ludności, powiaty woj. zachodniopomorskiego, rok 2024

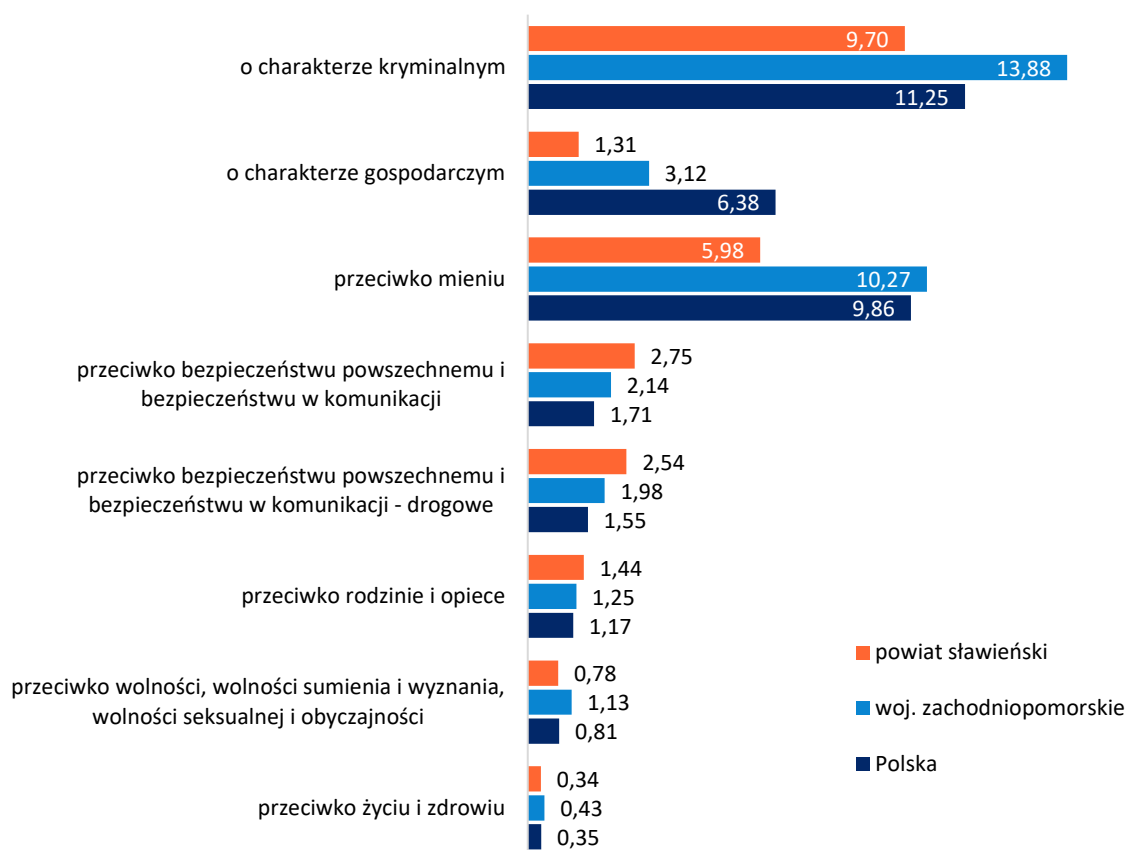

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Aby ocenić skalę przestępczości w powiecie sławieńskim, liczbę przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych odnieśliśmy do liczby ludności i porównaliśmy z sytuacją w kraju i w regionie. Wartość obliczonego wskaźnika sytuuje powiat sławieński na czwartym miejscu wśród powiatów Pomorza Zachodniego o najniższych wartościach omawianego wskaźnika. W roku 2024 na jeden tysiąc mieszkańców powiatu sławieńskiego przypadało 14,8 stwierdzonych przestępstw. Jest to wartość istotnie niższa od średnich dla regionu i dla kraju.

Jeżeli chodzi o rodzaj popełnianych przestępstw, w powiecie sławieńskim znacznie rzadziej niż w regionie i w kraju stwierdzane są przestępstwa o charakterze gospodarczym, w tym szczególnie przestępstwa przeciwko mieniu. Z kolei istotnie częściej stwierdzano przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji (w tym przestępstwa drogowe).

Wykres 12 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w przeliczeniu na 1000 ludności wg rodzajów przestępstw, rok 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.5 Podsumowanie

Dane demograficzne wskazują na systematyczny **spadek liczby ludności** w Darłowie. W roku 2024 miasto zamieszkiwało 12 370 osób, a w latach 2015–2024 odnotowano ubytek na poziomie -11,7%. Jednocześnie w Darłowie, podobnie jak w większości krajów rozwiniętych, postępuje proces **starzenia się społeczeństwa**. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 21,4% w 2015 roku do 29,6% w 2024 roku. Co istotne, w 2024 roku odsetek mieszkańców w wieku emerytalnym był już o 13,9 punktów procentowych (p.p.) wyższy niż odsetek osób poniżej 18. roku życia. Starzenie się społeczeństwa generuje zwiększone potrzeby w zakresie wsparcia osób starszych, zwłaszcza w kontekście zjawiska **singularyzacji starości**. Proces ten szczególnie dotyczy kobiet (stanowiących 64,6% grupy 75+), które z powodu wyższej średniej długości życia i potencjalnie niższego poziomu zabezpieczenia socjalnego, częściej prowadzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, co wymaga specjalistycznych działań przeciwdziałających izolacji społecznej.

Sytuacja na rynku pracy w Darłowie na tle kraju i województwa zachodniopomorskiego jest niekorzystna. Miasto charakteryzuje **stosunkowo niski procent ludności pracującej** w wieku produkcyjnym – w 2024 roku było to 35,6% mężczyzn i 54,9% kobiet. Przekłada się to na relatywnie wysoki poziom bezrobocia (6,1% w Darłowie w 2024 r., wobec 3,6% w Polsce), choć liczba bezrobotnych zmniejszyła się w latach 2015–2024 o 55,8%. Poważnym zjawiskiem społecznym w Darłowie jest

również **bierność zawodowa**, która dotyczy 49,2% osób w wieku produkcyjnym (znacznie więcej niż średnia krajowa wynosząca około 27%). Szczególnie niepokojący jest bardzo wysoki odsetek biernych zawodowo mężczyzn – 58,8% ogółu mężczyzn w wieku 18–65 lat. Bezrobocie i bierność zawodowa są uznawane za zjawiska pośrednio i bezpośrednio wpływające na powstawanie patologii społecznych, takich jak alkoholizm, przemoc domowa i bezdomność.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za pomoc społeczną jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), który realizuje szeroki wachlarz zadań, w tym m.in. przeciwdziałanie przemocy domowej, wspieranie rodziny oraz wypłacanie świadczeń socjalnych. Ponadto w Darłowie działają wyspecjalizowane jednostki i programy wspierające osoby w szczególnie trudnej sytuacji społecznej (OzN i ich opiekunowie, osoby starsze, osoby w kryzysie psychicznym, osoby uzależnione od substancji).

W skali korzystania z pomocy społecznej odnotowano pozytywny trend – w 2024 roku z pomocy korzystało 280 gospodarstw domowych i 484 osoby, co oznacza znaczny **spadek w stosunku do 2015 roku** (-44,8% gospodarstw, -52,1% osób). Analiza struktury wieku beneficjentów pomocy społecznej w powiecie sławieńskim wskazuje na wzrost udziału osób w wieku emerytalnym (z 7,2% w 2015 r. do 13,6% w 2024 r.). Głównymi powodami przyznawania pomocy rodzinom w 2024 roku były: **długotrwała lub ciężka choroba** (29,1%), **ubóstwo** (22,2%), **niepełnosprawność** (19,9%) oraz **bezrobocie** (15,3%). Problemy z zakresu patologii społecznej, takie jak alkoholizm i narkomania, stanowiły przyczynę pomocy dla 4,3% rodzin, a przemoc domowa – 0,1%.

Za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiadają Komisariat Policji w Darłowie, Straż Miejska, Państwowa Straż Pożarna oraz Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (WOPR). W kontekście bezpieczeństwa publicznego, powiat sławieński, dla którego dostępne są szczegółowe dane, charakteryzuje się **niższą skalą przestępczości** niż średnie wartości dla województwa zachodniopomorskiego i Polski. W 2024 roku na 1000 mieszkańców przypadało 14,8 stwierdzonych przestępstw, przy czym najczęściej stwierdzano przestępstwa przeciwko mieniu (40,3%) oraz przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji (18,5%). Przestępstwa istotne z punktu widzenia diagnozy problemów społecznych, takie jak przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece (obejmujące przemoc domową), stanowiły 9,7% stwierdzonych czynów. Co więcej, powiat sławieński wykazuje **wyższą wykrywalność sprawców przestępstw** (73,5% w 2024 r.) w porównaniu do średniej regionalnej (68,0%) i krajowej (69,8%).

3 Badanie dorosłych mieszkańców

Aby właściwie rozpoznać i zrozumieć skalę oraz charakter problemów społecznych występujących na terenie Darłowa, niezbędne było uwzględnienie głosu samych mieszkańców – osób doświadczających trudności, korzystających z usług społecznych lub obserwujących zmiany w swoim otoczeniu.

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców pozwoliło uzyskać wiedzę na temat ich stosunku do używek, doświadczania i bycia świadkiem przemocy oraz wiedzy na temat możliwości uzyskania wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych. Istotne było uchwycenie różnic w percepcji problemów w zależności od płci, wieku, sytuacji zawodowej i rodzinnej respondentów.

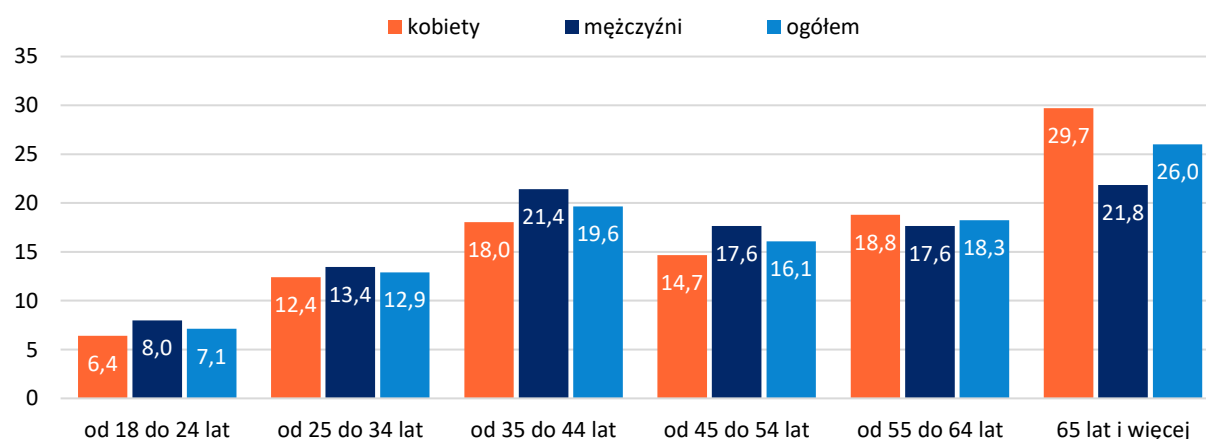
Zebrane w ten sposób dane poszerzają ogólny obraz sytuacji przedstawiony wcześniej w analizie danych zastanych i stanowią podstawę do bardziej adekwatnego formułowania wniosków oraz rekomendacji działań w zakresie profilaktyki problemów społecznych.

3.1 Struktura badanej próby

W ankiecie wzięło udział 504 mieszkańców Darłowa. Struktura płci i wieku respondentów odzwierciedla badaną populację – grupę pełnoletnich mieszkańców miasta Darłowo. Nieznacznie większość respondentów (52,8%) tworzyły kobiety. Pod względem wieku najliczniejszą kategorię stanowiły osoby po 65. roku życia (26,0%). Z kolei najmniej licznie reprezentowani byli młodzi dorośli – osoby w wieku od 18 do 24 lat stanowiły 7,1% próby badawczej.

Poszczególne grupy wieku respondentów są zrównoważone pod względem liczby kobiet i mężczyzn. Wyjątek stanowi najstarsza grupa ankietowanych (osoby 65+), w której zdecydowanie przeważają kobiety.

Wykres 13 Struktura płci i wieku badanej próby [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

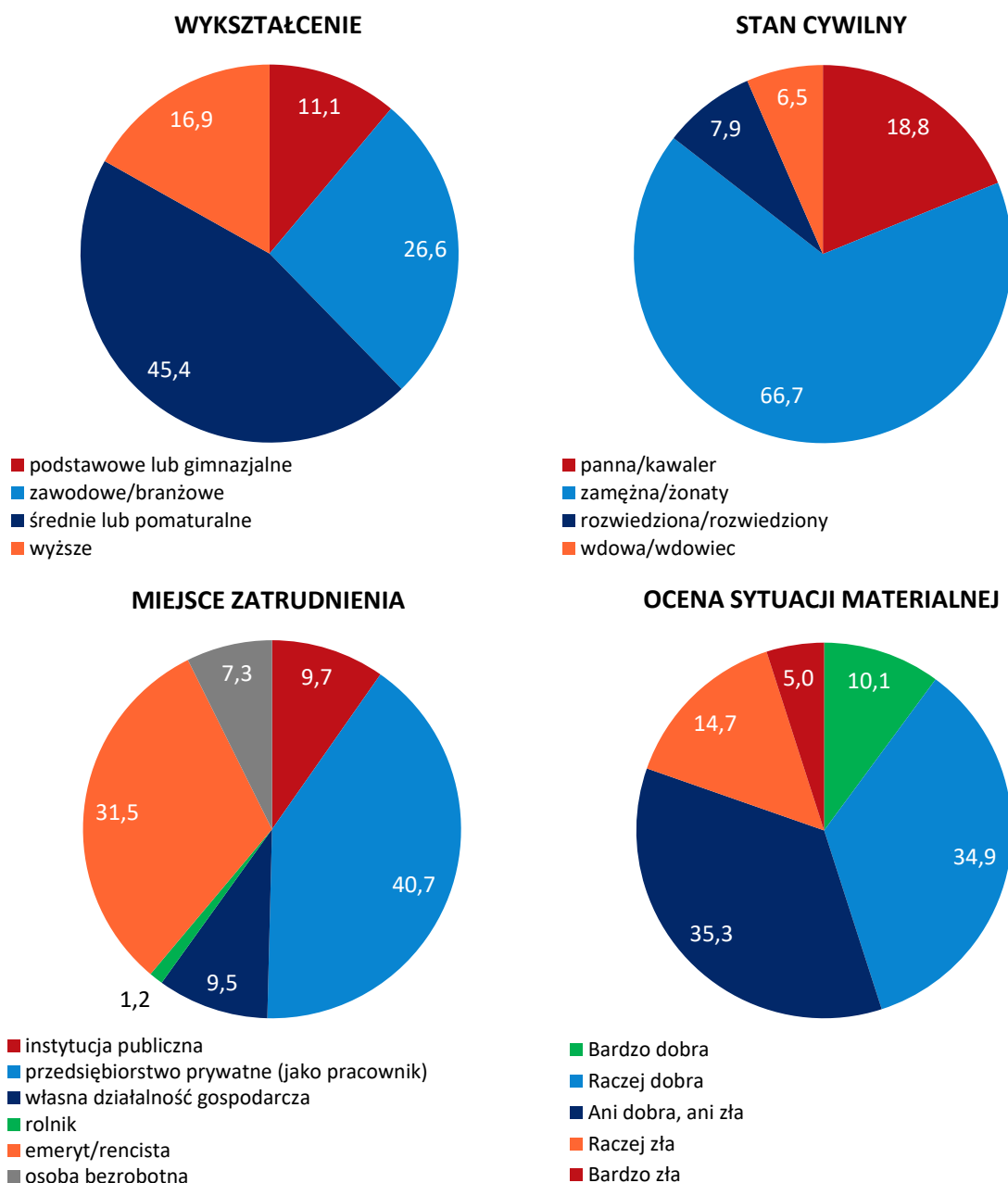

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

W badanej próbie dominowały osoby z wykształceniem średnim lub pomaturalnym (45,4%) i osoby z wykształceniem zawodowym (26,6%). W ramach kontroli zmiennych niezależnych ankiety, respondentów pytaliśmy także o stan cywilny. Ponad połowę badanych stanowiły osoby będące

w związkach małżeńskich (66,7%). Niemal co piąty ankietowany to panna lub kawaler (18,8%). W kontekście pomocy społecznej istotną grupę społeczną stanowią wdowy i wdowcy. Są to zazwyczaj osoby starsze samotnie prowadzące gospodarstwo domowe. Wśród respondentów ankiety grupę wdów i wdowców tworzyło 33 osoby. Niemal dwie trzecie z nich – 21 osób, to kobiety. Przede wszystkim kobiety w starszym wieku – 16 z nich w chwili ankietowania miało więcej niż 65 lat. Statystyki te są zgodne z wnioskami wyciągniętymi w analizie danych zastanych i mówiącymi o tym, że singularyzacja starości dotyczy głównie kobiet.

Wykres 14 Struktura wykształcenia, stanu cywilnego, statusu zawodowego i sytuacji materialnej badanej próby [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Struktura zawodowa badanej próby w istotnym stopniu związana jest z jej strukturą wieku. Niemal jedną trzecią badanych stanowili emeryci i renciści (31,5%). Była to druga najbardziej liczba grupa zawodowa wśród badanych. Pierwszą byli pracownicy przedsiębiorstw, którzy stanowili 40,7% respondentów. Samych przedsiębiorców (osób prowadzących własną działalność gospodarczą) znalazło się w próbie 9,5%. Blisko co dziesiąty badany to pracownik sektora publicznego (9,7%). 7,3% respondentów wskazało, że są osobami bezrobotnymi. Najmniej liczną grupą zawodową w przeprowadzonej ankiecie bili rolnicy. Stanowili zaledwie 1,2% badanych.

Ostatnie pytanie metryczkowe zadane respondentom ankiety dotyczyło samooceny ich sytuacji materialnej. Niemal połowa ankietowanych jest zadowolona ze swojego statusu majątkowego – łącznie 45,0% badanych wskazało, że ich sytuacja materialna jest *raczej dobra* (34,9%) lub *bardzo dobra* (10,1%). Przeciwną postawę zaprezentowało 19,6% badanych (14,7% wskazań odpowiedzi *raczej źle* i 5,0% wskazań odpowiedzi *bardzo źle*). Na przeciętny status majątkowy (odpowiedź *ani dobrze, ani źle*) wskazało 35,3% pytanych mieszkańców Darłowa.

3.2 Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

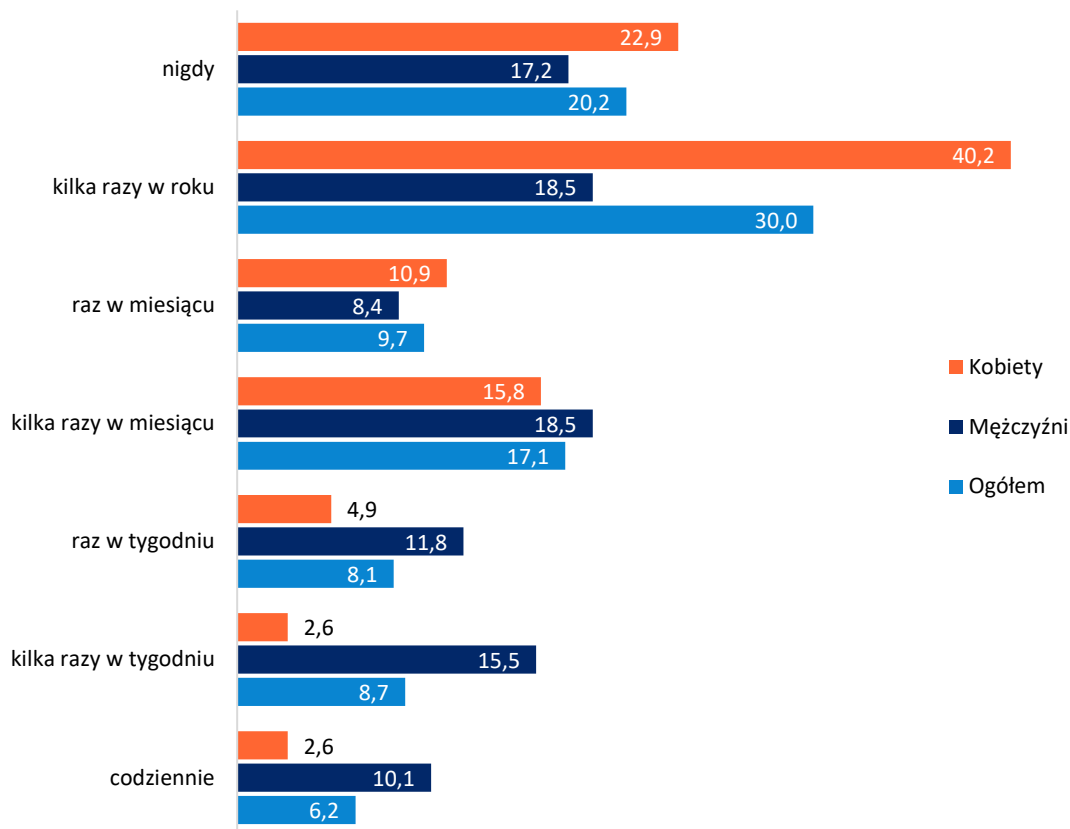
Zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Darłowa – około 80%, spożywa napoje alkoholowe co najmniej okazjonalnie. Grupę abstynentów (osób, które zadeklarowały, że w ogóle nie piją alkoholu) tworzy 20,2% respondentów. Alarmujący jest fakt, że aż 23,0% ankietowanych wskazało, że spożywa alkohol regularnie – co najmniej raz w tygodniu. W tym łącznie 14,9% osób pije kilka razy w tygodniu lub codziennie.

W ramach porównania międzygrupowego, w analizie częstości sięgania po alkohol uwzględniliśmy zmienną płci i wieku. Wyniki ujawniają znaczący wpływ zmiennych demograficznych na badane zagadnienie. Wśród kobiet jest więcej abstynentek niż wśród mężczyzn (odpowiednio 22,9% wobec 17,2%). Z kolei co najmniej raz w tygodniu po alkohol sięga 10,2% kobiet i aż 37,4% mężczyzn.

Analiza uwzględniająca wiek respondentów ujawnia trzy prawidłowości:

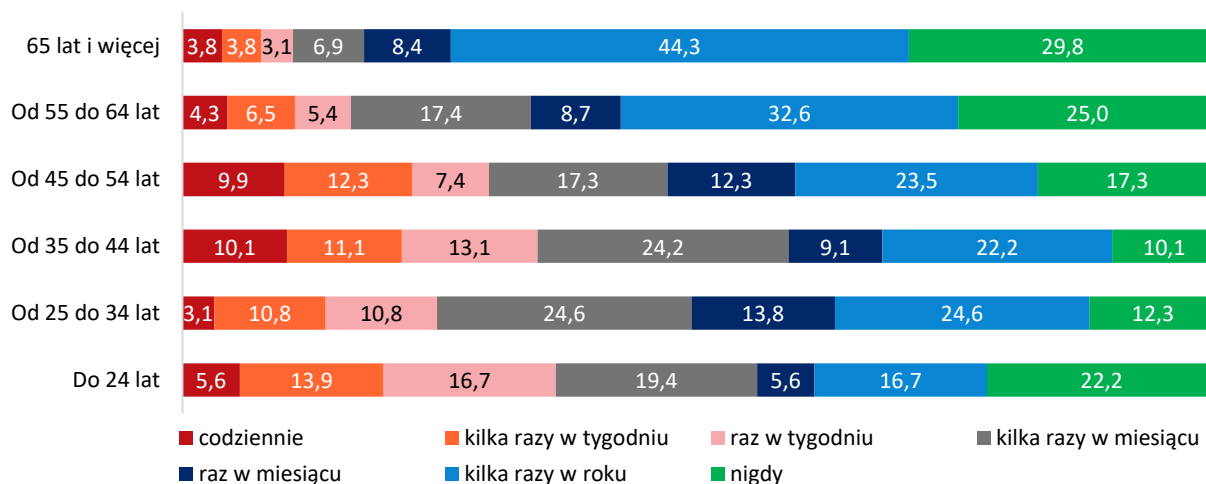
- Kategorią wiekową z najmniejszym ryzykiem uzależnienia od alkoholu są seniorzy – osoby w wieku 65 lat i więcej. Należy jednak zauważyć, że prawidłowość ta w dużej mierze wiąże się także z płcią. Większość mieszkańców Darłowa w tym wieku (a tym samym respondentów przeprowadzonej ankiety) to kobiety. W tej grupie odsetek abstynentów i osób pijących na poziomie niskiego ryzyka jest zdecydowanie wyższy niż wśród mężczyzn.
- Kategorią najwyższego ryzyka uzależnienia od alkoholu są osoby między 35. a 44. rokiem życia. Jest wśród nich istotnie najniższy odsetek abstynentów (10,1%) oraz najwyższy odsetek osób pijących regularnie (łącznie 58,6% pije alkohol co najmniej kilka razy w miesiącu).
- Wysokie ryzyko uzależnienia odnotowano także w najmłodszej grupie respondentów – osoby od 18. do 24. roku życia. Jest wśród nich dość duża grupa abstynentów – 22,2%. Ale jednocześnie aż 36,1% przedstawicieli tej kategorii wiekowej spożywa alkohol co najmniej raz w tygodniu (w tym 19,4% kilka razy w tygodniu lub codziennie).

Wykres 15 Częstotliwość spożywania alkoholu wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Wykres 16 Częstotliwość spożywania alkoholu wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

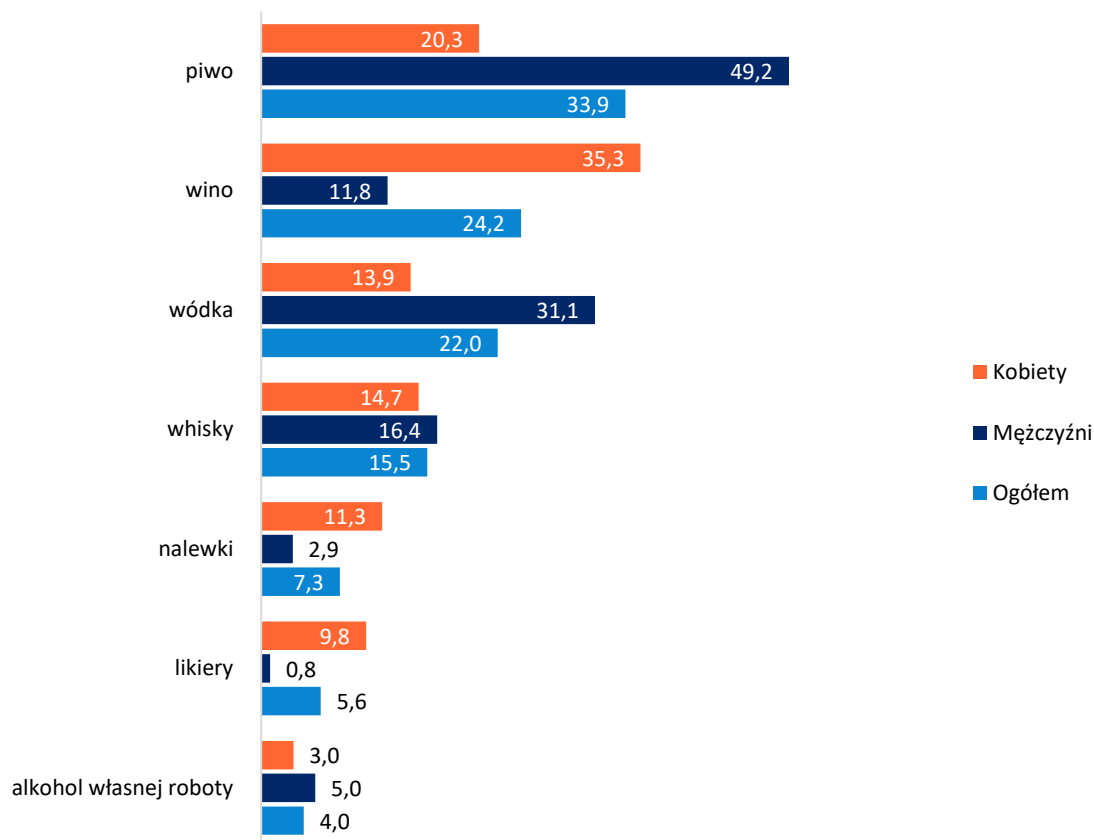

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Osoby, które wskazały na to, że zdarza im się pić alkohol zapytaliśmy o to, po jakie trunki najczęściej sięgają. Najpopularniejszymi napojami alkoholowymi wśród mieszkańców Darłowa są piwo (33,9%) i wino (24,2%). Należą one do grupy słabszych alkoholi. Jednak wielu mieszkańców często sięga także po mocne (wysokoprocentowe) alkohole. 22,0% osób wskazało, że najczęściej pija wódkę, a 15,5% wskazało na whisky.

W analizie rodzaju spożywanego alkoholu duże znaczenie ma zmienna płci. Trunkiem najczęściej wybieranym przez kobiety jest wino (35,3%). Mężczyźni znacznie chętniej niż kobiety sięgają po piwo (49,2%) oraz po wódkę (31,1%).

Wykres 17 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

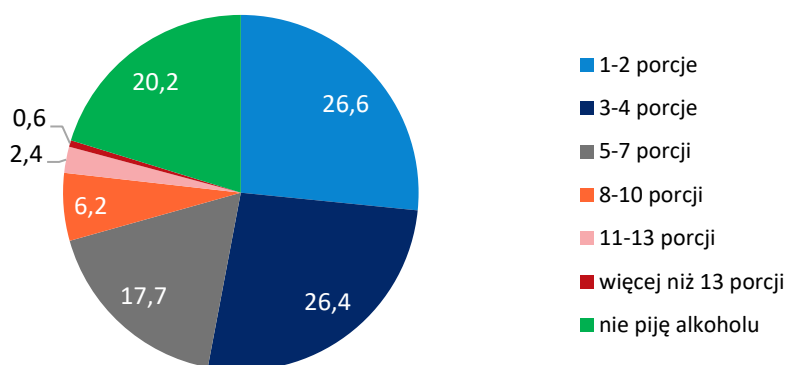
* Respondenci mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj alkoholu

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Aby dowiedzieć się, w jaki sposób mieszkańcy Darłowa piją alkohol zapytaliśmy ich o to, ile porcji wypijają w ciągu dnia, w którym piją. Zastosowane w ankiecie definicje porcji alkoholu – szklanka piwa 250 ml, lampka wina 100 ml, kieliszek wódki 30 ml – odpowiadają średnio około 10 g czystego alkoholu. Dzięki temu możliwe było porównywanie deklarowanej konsumpcji niezależnie od rodzaju trunku. Ułatwia to analizę wzorców picia i ich wpływu na zdrowie oraz zachowania ryzykowne.

W analizowanej próbie większość badanych (73,2%) spożywa nie więcej niż 4 porcje alkoholu dziennie w dniu picia, co odpowiada umiarkowanemu poziomowi konsumpcji. Wśród nich znajduje się także 20,2% abstynentów. Na przeciwnym biegunie znajduje się 9,1% respondentów, którzy przyjmują 8 lub więcej porcji dziennie, co oznacza spożycie przekraczające 80 g czystego alkoholu. Taka ilość kwalifikuje się jako picie nadmierne, stwarzające poważne ryzyko zdrowotne oraz potencjalne zagrożenia społeczne (np. przemoc, uzależnienie, wypadki). Szczególnie niepokojące są deklaracje 3,0% badanych, którzy przyjmują więcej niż 11 porcji dziennie, co może świadczyć o wysokim poziomie uzależnienia.

Wykres 18 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

* Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml)

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Dane przedstawione w poniższej tabeli uwzględniają podział na kobiety i mężczyzn. Uzyskane wyniki potwierdzają wcześniej wyciągnięte wnioski. Ryzykowne picie alkoholu dotyczy przede wszystkim mężczyzn. Spożywanie ilości alkoholu uważanej za nadmierną (i wskazującej na alkoholizm) zadeklarowało aż 15,5% ankietowanych mężczyzn. Wśród kobiet analogiczny odsetek wyniósł 3,4%. Picie ryzykowne (od 50 do 70 g czystego alkoholu dziennie) dwukrotnie częściej dotyczy mężczyzn niż kobiet (odpowiednio 23,9% i 12,0%). Uwzględniając zmienną wieku, grupą najwyższego ryzyka uzależnienia od alkoholu są osoby między 25. a 34. rokiem życia. 23,1% z nich pije ryzykownie, a 18,5% nadmiernie.

Tabela 3 Kategorie spożycia alkoholu według liczby porcji w dniu picia – w podziale na kobiety i mężczyzn

Kategoria	Zakres porcji	Udział w badaniu [%]			Uwagi
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	
Abstynenci	0 porcji	22,9	17,2	20,2	Osoby niepijące
Umiarkowani	1–4 porcje	61,7	43,3	53,0	Picie na poziomie niskiego ryzyka
Pijący ryzykownie	5–7 porcji	12,0	23,9	17,7	Możliwe szkody zdrowotne i społeczne
Pijący nadmiernie	8+ porcji	3,4	15,5	9,1	Grupa najwyższego ryzyka

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

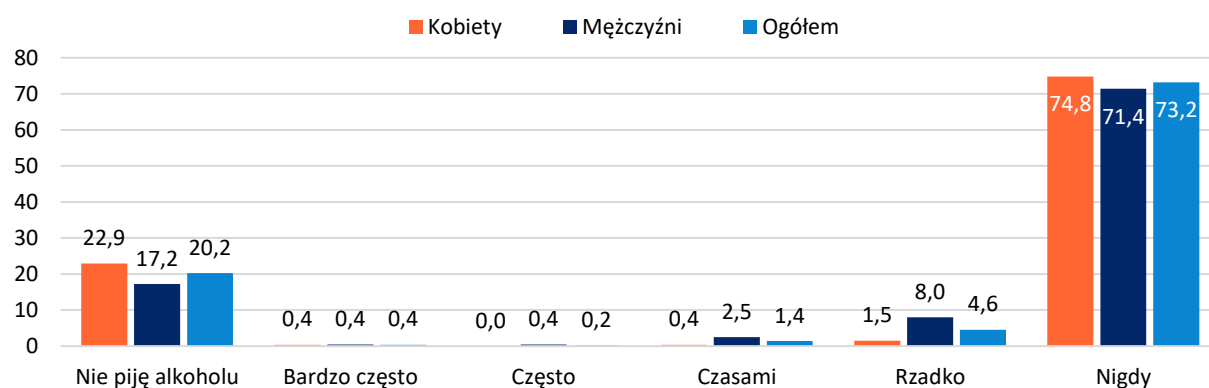
Tabela 4 Kategorie spożycia alkoholu według liczby porcji w dniu picia – w podziale na grupy wieku

Kategoria	Zakres porcji	Udział w badaniu [%]					
		Do 24 lat	Od 25 do 34 lat	Od 35 do 44 lat	Od 45 do 54 lat	Od 55 do 64 lat	65 lat i więcej
Abstynenci	0 porcji	22,2	12,3	10,1	17,3	25,0	29,8
Umiarkowani	1–4 porcje	44,4	46,2	55,6	55,6	52,2	55,7
Pijący ryzykownie	5–7 porcji	22,2	23,1	22,2	21,0	16,3	9,2
Pijący nadmiernie	8+ porcji	11,1	18,5	12,1	6,2	6,5	5,3

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

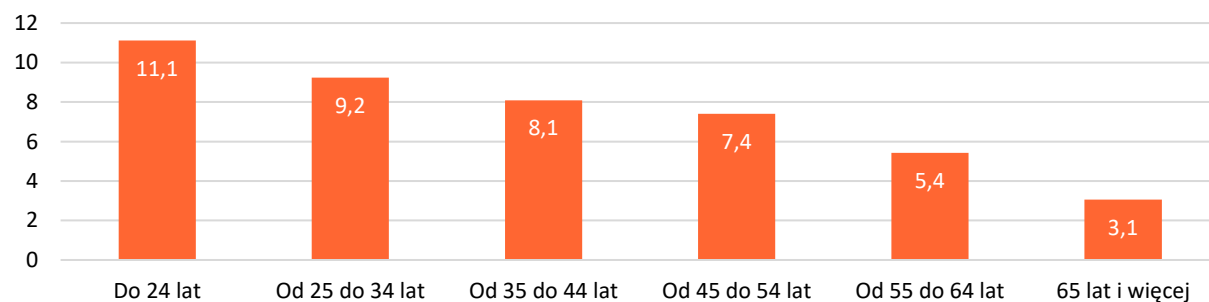
O skali problemu alkoholowego świadczy nie tylko ilość spożywanego alkoholu, ale również sytuacje, w których jego obecność wpływa na funkcjonowanie jednostki w życiu zawodowym. Przykładem może być stawianie się do pracy lub wykonywanie obowiązków służbowych pod wpływem alkoholu. W przeprowadzonym badaniu łącznie 6,5% respondentów przyznało, że im się to zdarzyło. Należy zauważyć, że zjawisko to dotyczy przede wszystkim mężczyzn. W tej grupie odsetek wskazań na wykonywanie pracy pod wpływem alkoholu wyniósł 11,3%. Wśród kobiet było to 2,3%. Analiza uwzględniająca wiek respondentów ujawniła, że odsetek osób przyznających się do picia w lub przed pracą jest relatywnie najwyższy w najmłodszej grupie ankietowanych (11,1% wśród osób między 18. a 24. rokiem życia) i maleje w każdej z kolejnych grup osiągając najniższą wartość wśród badanych po 65. roku życia (3,1%).

Wykres 19 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Wykres 20 Odsetek osób, którym zdarzyło się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu [w %] – w podziale na grupy wieku

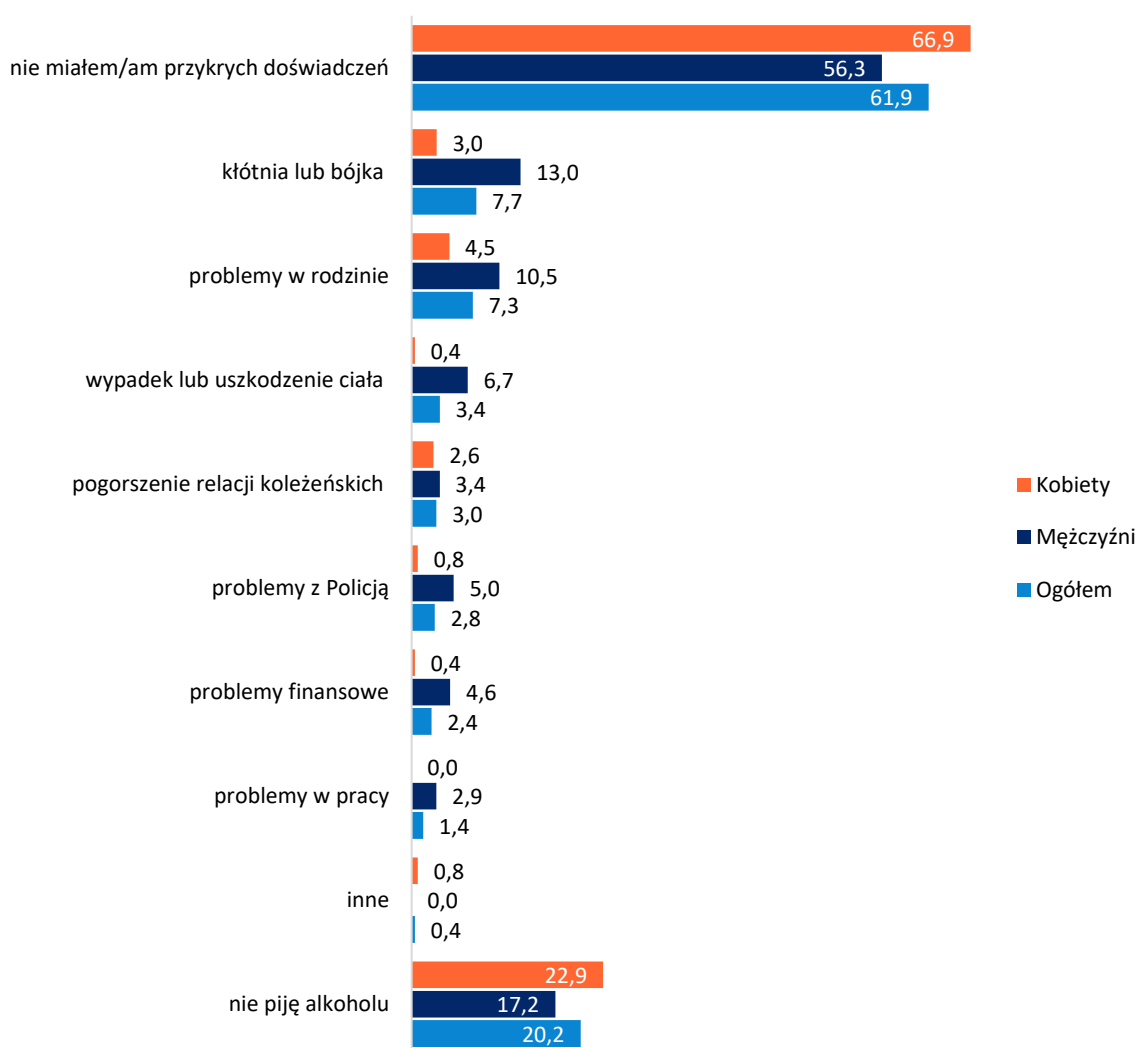
Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Choć większość badanych zaprzeczyła takim sytuacjom (73,2% wskazań odpowiedzi „nigdy”), a 20,2% zadeklarowało, że nie pije alkoholu w ogóle, odsetek osób, które łączą spożywanie alkoholu z aktywnością zawodową pozostaje istotny. Zjawisko to należy uznać za szczególnie niepokojące, ponieważ wpływa nie tylko na efektywność pracy i bezpieczeństwo współpracowników, ale może także prowadzić do poważnych konsekwencji prawnych i zdrowotnych — zarówno dla osoby pijącej, jak i jej otoczenia. Jest to również sygnał alarmowy dla pracodawców i instytucji lokalnych, wskazujący na potrzebę działań profilaktycznych i edukacyjnych w miejscu pracy.

Zapytaliśmy respondentów ankiety, czy doświadczyli jakichkolwiek przykrych sytuacji związanych ze spożywaniem alkoholu. Zdecydowana większość (61,9%) uczestników badania zadeklarowała, że nie miała takich doświadczeń, a 20,2% wskazało, że nie pije alkoholu. Pozostali badani – około 18% – wskazali na doświadczenie przynajmniej jednej negatywnej konsekwencji związanej z alkoholem. Najczęściej wskazywane były kłótnia lub bójka (7,7%) oraz problemy w rodzinie (7,3%).

Podobnie, jak w przypadku wcześniej opisanych analiz, także w tej zmiennej istotnie różnicującą wyniki jest płeć. Przykrych doświadczeń związanych ze spożywaniem alkoholu doświadczyło 10,2% ankietowanych kobiet i 26,5% mężczyzn. Szczegółowy rozkład udzielonych odpowiedzi w podziale na płeć respondentów przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

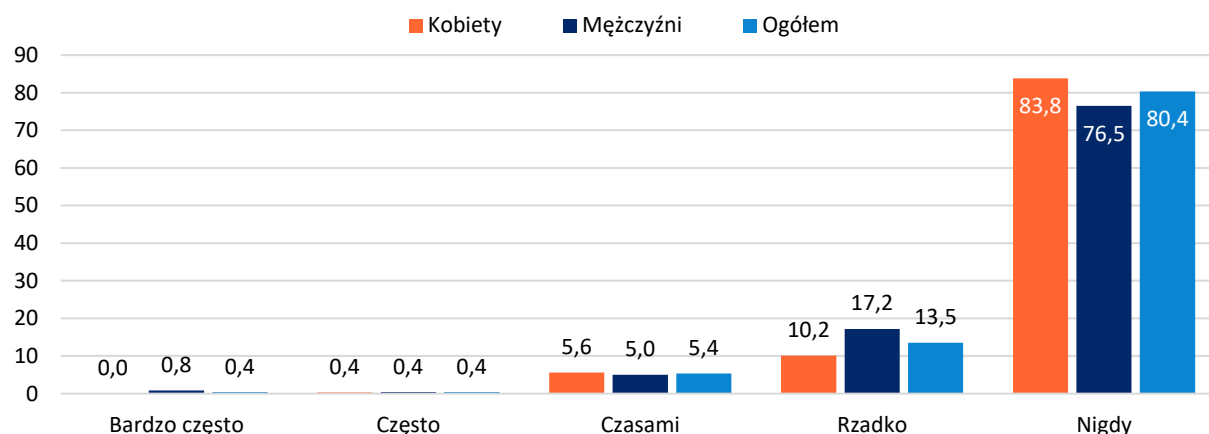
* Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Przytoczone dane pokazują, że alkohol wpływa nie tylko na zdrowie fizyczne, ale przede wszystkim na relacje społeczne i funkcjonowanie w różnych obszarach życia. Szczególnie niepokojący jest odsetek osób, które doświadczyły przemocy (fizycznej lub słownej), problemów z prawem czy destabilizacji

rodzinnej. Dane te mogą świadczyć o obecności ukrytych problemów alkoholowych w społeczności, które często nie są widoczne w oficjalnych statystykach.

Wykres 22 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji w swojej miejscowości, kiedy ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

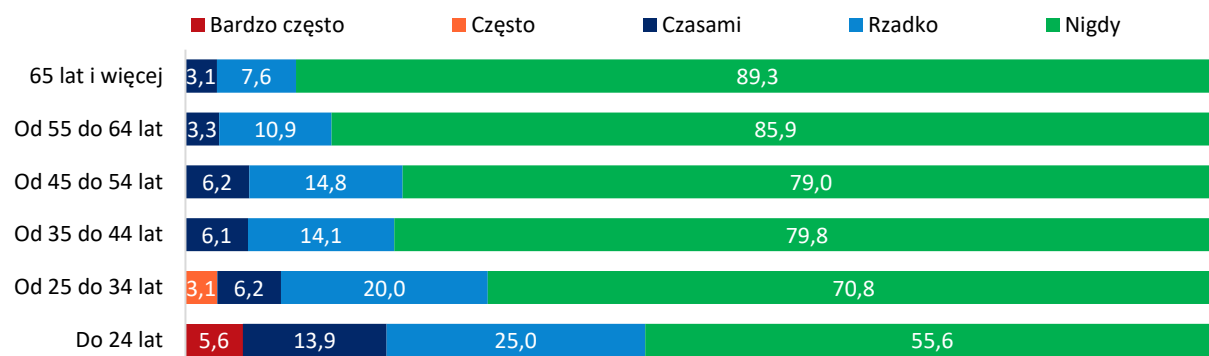
Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Społeczna percepcja zjawisk związanych z alkoholem stanowi istotne uzupełnienie diagnozy – pokazuje, jak mieszkańcy postrzegają ryzykowne zachowania i jakie mają przekonania dotyczące skutków picia. W pierwszym pytaniu z tego zakresu zapytano respondentów, czy zdarzyło im się zauważyć sytuację, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu. Większość uczestników badania (80,4%) odpowiedziała, że nigdy nie była świadkiem takiego zdarzenia, jednak co piąty respondent (19,6%) przyznał, że widział takie sytuacje przynajmniej raz – najczęściej „rzadko” (13,5%) lub „czasami” (5,4%). Choć odpowiedzi „często” (0,4%) i „bardzo często” (0,4%) wskazują na marginalny charakter tego zjawiska, to sam fakt, że niemal jedna piąta mieszkańców Darłowa zauważyła takie sytuacje, może świadczyć o ukrytej obecności ryzykownych zachowań w lokalnym środowisku.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że doświadczenie bycia świadkiem prowadzenia auta przez kierowcę będącego pod wpływem alkoholu częściej dotyczy mężczyzn (23,5%). Wśród kobiet analogiczny odsetek wyniósł 16,2%. Prawidłowość tę można interpretować poprzez bliskość środowiska, w którym obracają się kobiety i mężczyźni. Jak wynika z dotychczas opisanych analiz, mężczyźni spożywają alkohol częściej i w większych dawkach niż kobiety. Omawiane pytanie można także potraktować jako pytanie projekcyjne, czyli takie, które nie jest zadane wprost – o respondenta, a pośrednio – o kogoś z jego otoczenia. W ten sposób zadaje się pytania o kwestie, co do których istnieje ryzyko, że respondent odmówi odpowiedzi lub odpowie nieszczerze. Takie podejście do interpretacji wyników ankiety każe wnioskować, że kierującymi pod wpływem alkoholu są głównie mężczyźni. Jest to zgodne ze „statystycznym portretem nietrzeźwego kierowcy” opublikowanym przez Komendę Główną Policji, a wskazującego na to, że aż 97% podejrzanych o kierowanie autem pod wpływem alkoholu to mężczyźni.⁷

⁷ Źródło: [Statystyczny portret nietrzeźwego kierowcy - Policja.pl - Portal polskiej Policji](https://policja.pl)

Wykres 23 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji w swojej miejscowości, kiedy ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?” wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

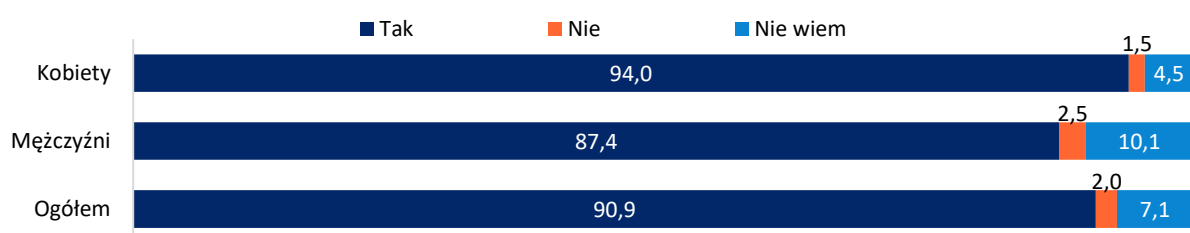
Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Co ciekawe, zmienną istotnie różnicującą rozkład udzielonych odpowiedzi jest wiek respondentów. Odsetek deklaracji o tym, że było się świadkiem prowadzenia auta przez osobę nietrzeźwą jest najwyższy wśród najmłodszych dorosłych (od 18 do 24 lat) i maleje w kolejnych grupach wieku. Można to interpretować na trzy sposoby. Możliwe, że młodszy mieszkańcy Darłowa są bardziej wrażliwi na problem stwarzania zagrożenia na jezdni przez nietrzeźwych kierowców, a przez to częściej ich zauważają. Drugie wyjaśnienie może wskazywać na to, że to właśnie wśród młodych dorosłych problem wsiadania za kierownicę będąc pod wpływem alkoholu jest najczęstszy (respondenci oceniają sytuację na podstawie doświadczenia swojego i swojej grupy rówieśniczej). Trzecie wyjaśnienie odwołuje się do doświadczenia bycia pasażerem pijanego kierowcy (rodzica) jako dziecko. W ciągu ostatnich dekad bardzo zmieniło się społeczne podejście do prowadzenia auta będąc pod wpływem alkoholu. Zmiany w prawie oraz wieloletnie kampanie społeczne przynoszą pozytywne skutki.

W kolejnym pytaniu respondenci oceniali, czy spożywanie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka. Wyniki świadczą o wysokim poziomie świadomości społecznej – aż 90,9% ogółu badanych odpowiedziało twierdząco. Jednak szczegółowa analiza odpowiedzi według płci wskazuje na pewne różnice:

- wśród kobiet aż 94,0% odpowiedziało „tak”, tylko 1,5% „nie”, a 4,5% „nie wiem”;
- wśród mężczyzn odsetek odpowiedzi „tak” był niższy i wyniósł 87,4%, przy czym 2,5% zaprzeczyło wpływowi alkoholu na rozwój płodu, a 10,1% nie miało zdania.

Wykres 24 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?” w podziale na kobiety i mężczyzn [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

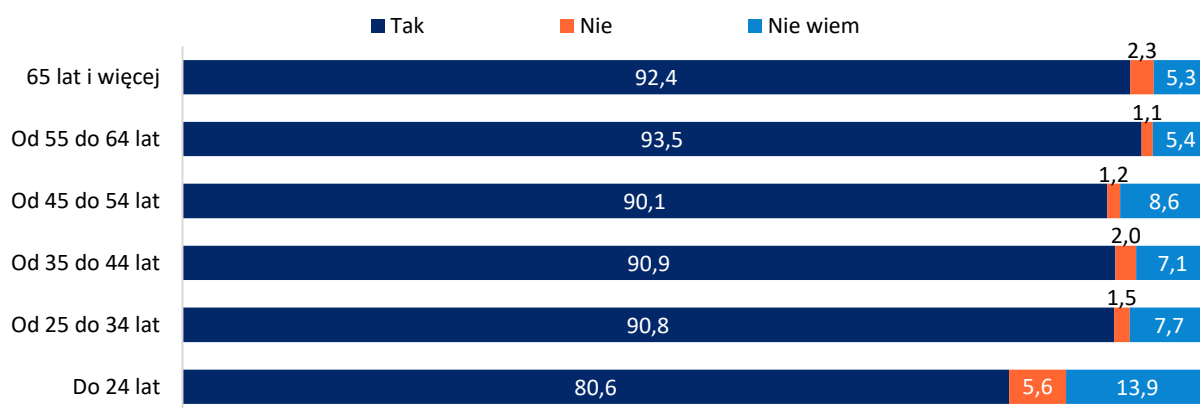

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Zróznicowanie odpowiedzi wskazuje, że kobiety wykazują wyższą świadomość zagrożeń wynikających z picia alkoholu w ciąży, co może wynikać zarówno z większego zaangażowania w kwestie zdrowia reprodukcyjnego, jak i z działań edukacyjnych kierowanych przede wszystkim do kobiet.

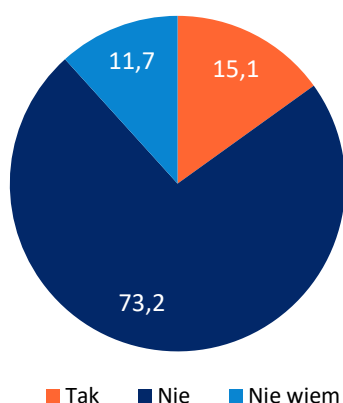
Analiza różnicowa uwzględniająca wiek respondentów ujawniła, że grupą wymagającą edukacji w zakresie szkodliwości alkoholu i zaburzeń które powoduje (np. FASD) są młodzi dorośli – osoby od 18. do 24. roku życia. W tej grupie odsetek wskazań na występowanie negatywnego wpływu alkoholu na rozwój płodu był istotnie niższy, niż we wszystkich pozostałych kategoriach wiekowych respondentów (80,6%). Także odsetek wskazań odpowiedzi „nie wiem” był relatywnie wysoki (13,9%).

Wykres 25 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?” w podziale na grupy wieku [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Wykres 26 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol (...)?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

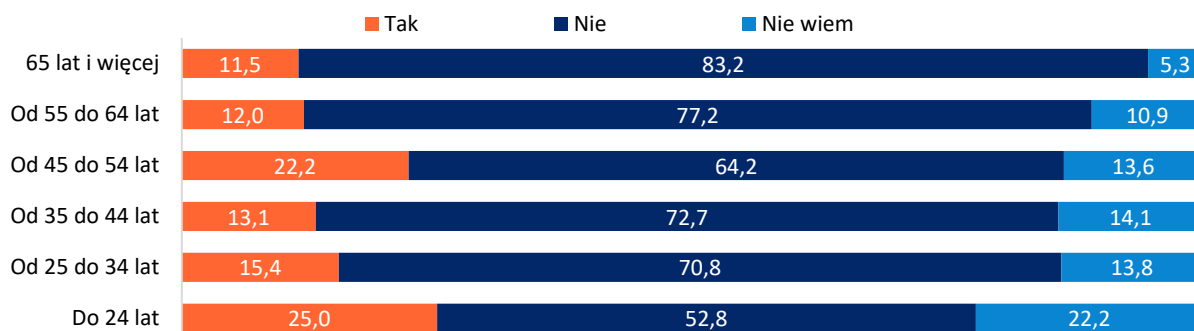
Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Mimo wysokiej deklaratywnej świadomości szkodliwości alkoholu, 15,1% respondentów wskazało, że było świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie swojej miejscowości. Większość badanych (73,2%) nie miała takich obserwacji, a 11,7% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

O ile płeć nie jest zmienną istotnie różnicującą omawiane kwestie, to taką zmienną jest wiek. Co czwarty (25,0%) ankietowany mieszkaniec Darłowa w wieku od 18 do 24 lat był świadkiem picia alkoholu przez ciężarne kobiety. Wysoki odsetek wskazań odnotowano także w grupie respondentów między 45. a 54. rokiem życia (22,2%).

Uzyskane dane wskazują na niespójność między deklarowanym poziomem wiedzy a faktycznymi obserwacjami społecznymi – mimo dominującego przekonania o szkodliwości alkoholu w ciąży, przypadki jego spożywania przez kobiety ciężarne nadal występują, co może świadczyć o utrzymujących się lukach w profilaktyce i edukacji zdrowotnej.

Wykres 27 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?” w podziale na grupy wieku [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

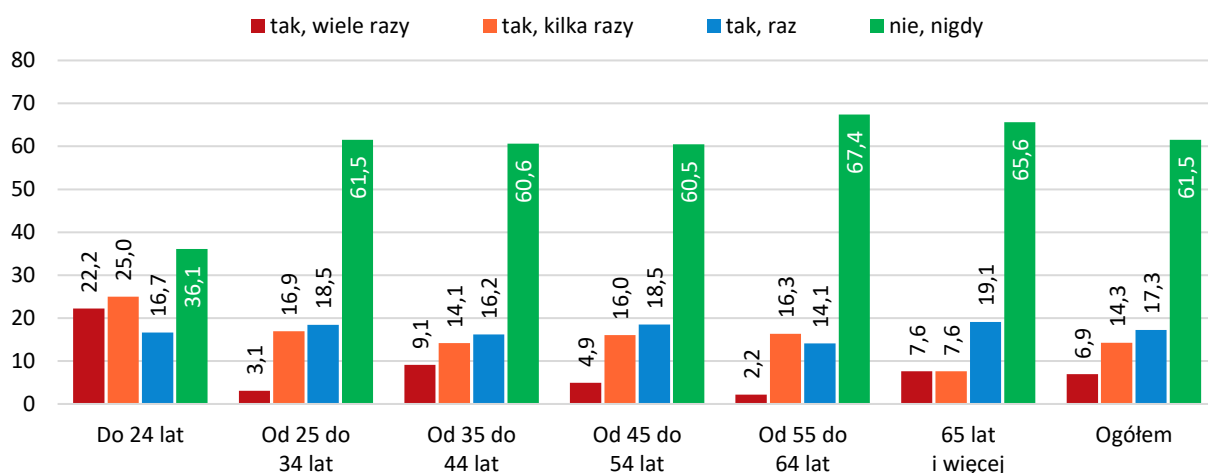

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

W poprzednich pytaniach respondenci wskazywali na zachowania zagrażające zdrowiu i bezpieczeństwu społecznemu, takie jak prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu czy spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży. W kolejnym pytaniu zapytaliśmy mieszkańców Darłowa o to, czy byli świadkami sprzedaży alkoholu osobom, którym zgodnie z prawem nie powinien on zostać wydany — osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.

Zdecydowana większość badanych (61,5%) deklaruje, że nigdy nie widziała sprzedaży alkoholu osobie niepełnoletniej. Warto przyrzeć się rozkładowi udzielonych odpowiedzi po uwzględnieniu zmiennej wieku. Deklaracje najmłodszej grupy respondentów (18-24 lata) wskazują na wysoką dostępność alkoholu dla nieletnich. Aż 63,9% z nich przyznało, że było świadkiem sprzedaży napojów alkoholowych osobom poniżej 18. roku życia. W tym 22,2% osób wskazało, odpowiedź „tak, wiele razy”.

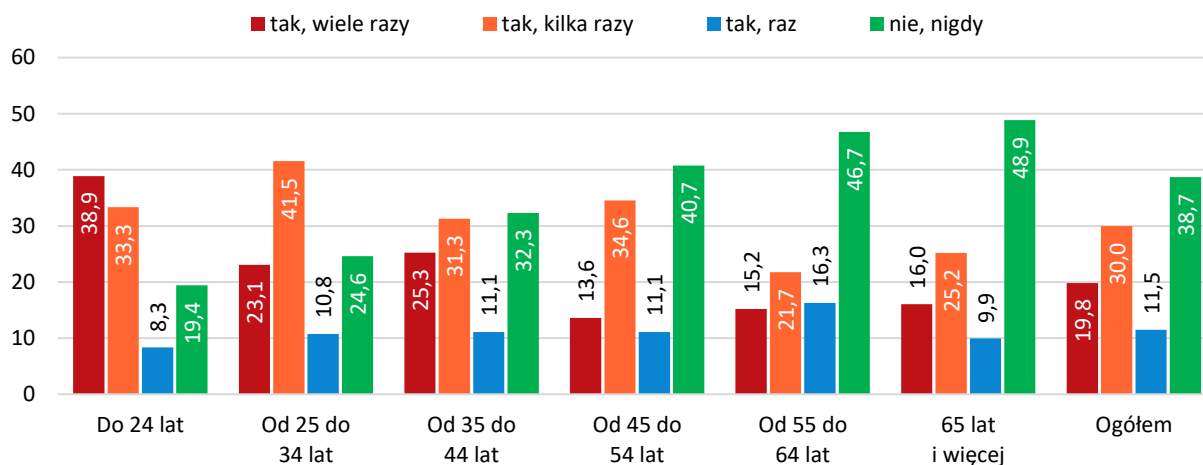
Wykres 28 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/i w ciągu ostatnich 12 miesięcy być na terenie Pana/i miejscowości świadkiem sprzedaży alkoholu OSOBIE NIEPEŁNOLETNIEJ w sklepie lub lokalu gastronomicznym?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Występowanie opisywanego zjawiska budzi niepokój — sprzedaż alkoholu osobom niepełnoletnim jest jednoznacznie nielegalna, a jej skala wskazuje na niewystarczający nadzór nad punktami sprzedaży lub przyzwolenie społeczne.

Wykres 29 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/i w ciągu ostatnich 12 miesięcy być na terenie Pana/i miejscowości świadkiem sprzedaży alkoholu OSOBIE NIETRZEŻWEJ w sklepie lub lokalu gastronomicznym?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Jeszcze poważniej wygląda sytuacja w przypadku sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym. Tu odsetek respondentów, którzy byli świadkami takiego zdarzenia, wzrasta do 61,3% w ogóle badanej populacji (dorośli mieszkańcy Darłowa). 72,2% ankietowanych w wieku poniżej 24 lat wskazało, że w ciągu ostatniego roku widziało taką sytuację w Darłowie co najmniej kilka razy.

Mimo że prawnie zabroniona, sprzedaż alkoholu osobom już znajdującym się pod jego wpływem okazuje się zjawiskiem powszechnie obserwowanym. Może to wskazywać na bagatelizowanie przepisów przez sprzedawców oraz brak skutecznych mechanizmów kontroli.

Łącznie 62,9% mieszkańców Darłowa miało w ostatnim roku kontakt z sytuacją naruszającą prawo, a dotyczącą sprzedaży alkoholu. Dane te mogą świadczyć o konieczności wzmocnienia działań kontrolnych, edukacyjnych oraz egzekwujących przepisy, zwłaszcza w miejscach sprzedaży detalicznej i gastronomicznej.

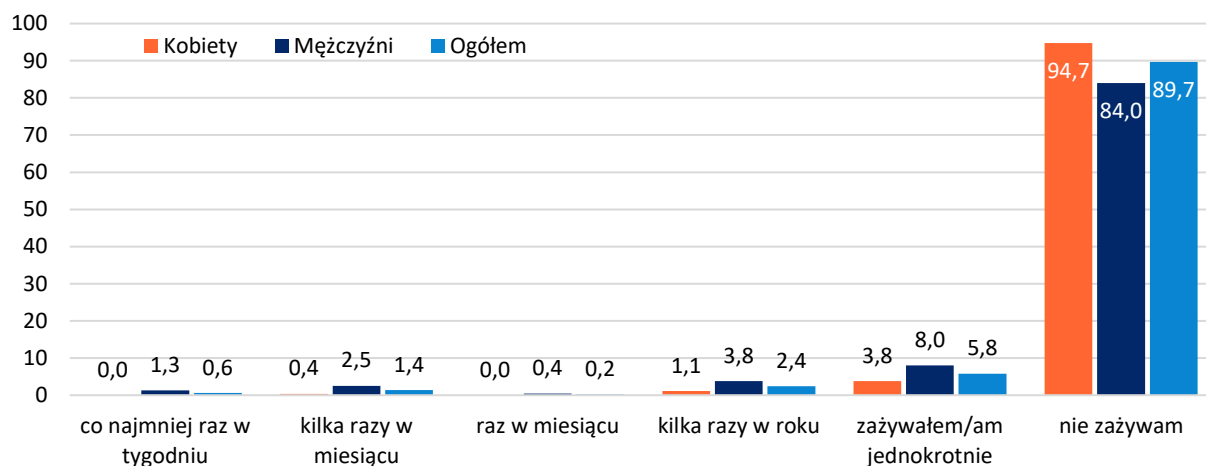
3.3 Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Darłowa nie ma doświadczeń z przyjmowaniem środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, leków w celu odurzenia) – 94,7% kobiet i 84,0% mężczyzn wskazało, że nigdy ich nie zażywało. Około 6% respondentów (3,8% wśród kobiet i 8,0% wśród mężczyzn) zadeklarowało, że ich doświadczenia ze środkami odurzającymi ograniczają się do jednokrotnego ich spróbowania. Grupę osób zażywających środki psychoaktywne co najmniej kilka razy w roku stanowi łącznie 4,6% dorosłych mieszkańców Darłowa. W tym tylko 2,0% ankietowanych wskazało na systematyczne (kilka razy w miesiącu lub częściej) przyjmowanie tego typu substancji.

Porównania uwzględniające zmienne demograficzne – płeć i wiek respondentów, ujawniły, że wśród mężczyzn odsetek osób, które kiedykolwiek sięgnęły po środki psychoaktywne jest trzykrotnie większy niż wśród kobiet (odpowiednio 16,0% wobec 5,3%). Skłonność do zażywania narkotyków, dopalaczy i leków w celu odurzenia się jest wyraźnie powiązana z wiekiem. Odsetek osób, które nigdy nie sięgnęły

po tego typu substancje jest najwyższy w najstarszej grupie (98,5% wśród osób 65+) i stopniowo maleje w kolejnych młodszych grupach osiągając 77,8% wśród osób poniżej 25. roku życia. Średnio 6% mieszkańców między 18. a 44. rokiem życia zażywa substancje psychoaktywne raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 30 Częstotliwość zażywania środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, leków w celu odurzenia) wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Tabela 5 Częstotliwość zażywania środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, leków w celu odurzenia) wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Grupa wieku	Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne? [%]					
	co najmniej raz w tygodniu	kilka razy w miesiącu	raz w miesiącu	kilka razy w roku	zażywałem/am jednokrotnie	nie zażywam
Do 24 lat	5,6	2,8	0,0	5,6	8,3	77,8
Od 25 do 34 lat	1,5	1,5	1,5	9,2	6,2	80,0
Od 35 do 44 lat	0,0	5,1	0,0	3,0	7,1	84,8
Od 45 do 54 lat	0,0	0,0	0,0	1,2	12,3	86,4
Od 55 do 64 lat	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	96,7
65 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	98,5

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Respondentów, którzy wskazali na stosowanie środków psychoaktywnych zapytaliśmy o to, po jakie substancje i kiedy sięgali oraz jakie były ich motywacje. Na korzystanie w ciągu ostatnich 30 dni z jakiegokolwiek z wymienionych substancji wskazało łącznie 3,6% ankietowanych. Relatywnie najpopularniejszym narkotykiem jest marihuana. Kiedykolwiek w życiu sięgnęło po nią 8,1% dorosłych mieszkańców Darłowa, natomiast regularnie używa jej 2,6% osób.

Tabela 6 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

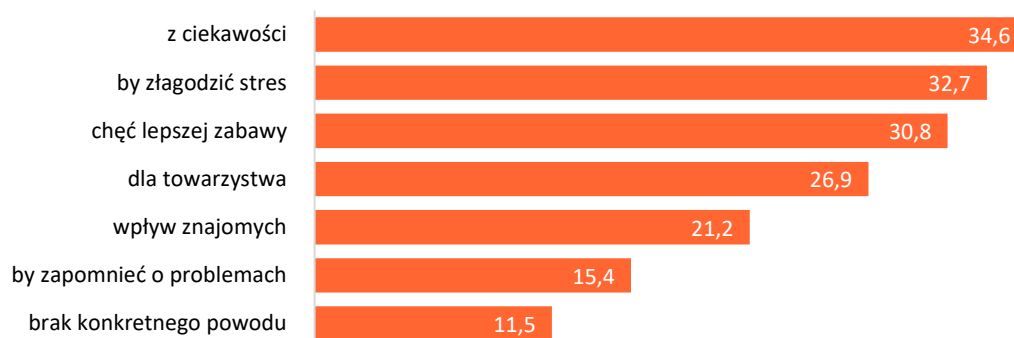
Substancja psychoaktywna przyjmowana w celu odurzenia	Nigdy nie przyjmowałem/am	Przyjmowałem/am	
		Kiedykolwiek w życiu	W tym: w ciągu ostatnich 30 dni
marihuana	91,9	8,1	2,6
środki nasenne	96,8	3,2	1,4
amfetamina	97,8	2,2	0,4
ekstazy	98,4	1,6	0,2
dopalacze	98,4	1,6	0,2
haszysz	98,6	1,4	0,6
grzyby halucynogenne	98,8	1,2	0,2
LSD	98,8	1,2	0,2
leki w celu odurzenia	98,8	1,2	0,2
kokaina	99,0	1,0	0,2
metamfetamina	99,0	1,0	0,2
mefedron	99,2	0,8	0,4
sterydy anaboliczne	99,4	0,6	0,6
Relevin*	99,8	0,2	0,2

* Substancja o nazwie Relevin nie istnieje. Jest wymieniana w celu kontroli wiarygodności odpowiedzi osób badanych. Wskazał na nią tylko jeden ankietowany, co świadczy o wysokiej rzetelności wyników.

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Najczęstszymi motywacjami zażywania substancji odurzających są ciekawość (34,6% wskazań przez osoby, które kiedykolwiek używały takich środków), chęć złagodzenia stresu (32,7%) i chęć lepszej zabawy (30,8%). Wysoki odsetek osób, które traktują sięganie po narkotyki jako sposób radzenia sobie ze stresem jest bardzo alarmujący. Drugim niepokojącym sygnałem jest fakt, że 15,4% jako powód używania substancji psychoaktywnych wskazało chęć zapomnienia o problemach. W wypadku tych osób zażywanie narkotyków i innych środków odurzających jest autodestrukcyjnym sposobem radzenia sobie z problemami.

Wykres 31 Powody sięgania po substancje psychoaktywne [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

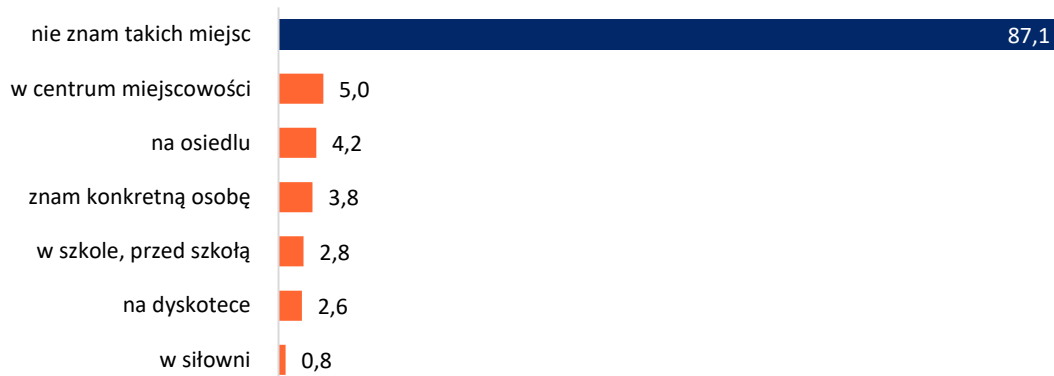

* 100% stanowi liczba respondentów, którzy kiedykolwiek zażywali substancje psychoaktywne; badani mieli możliwość wskazania więcej niż jednego powodu.

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=52]

Wszystkich ankietowanych zapytaliśmy o znajomość miejsc w pobliżu ich zamieszkania, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze⁸. 87,1% dorosłych mieszkańców Darłowa nie zna takich miejsc. Natomiast ankietowani, którzy mieli taką wiedzę najczęściej wskazywali na centrum miasta (5,0%).

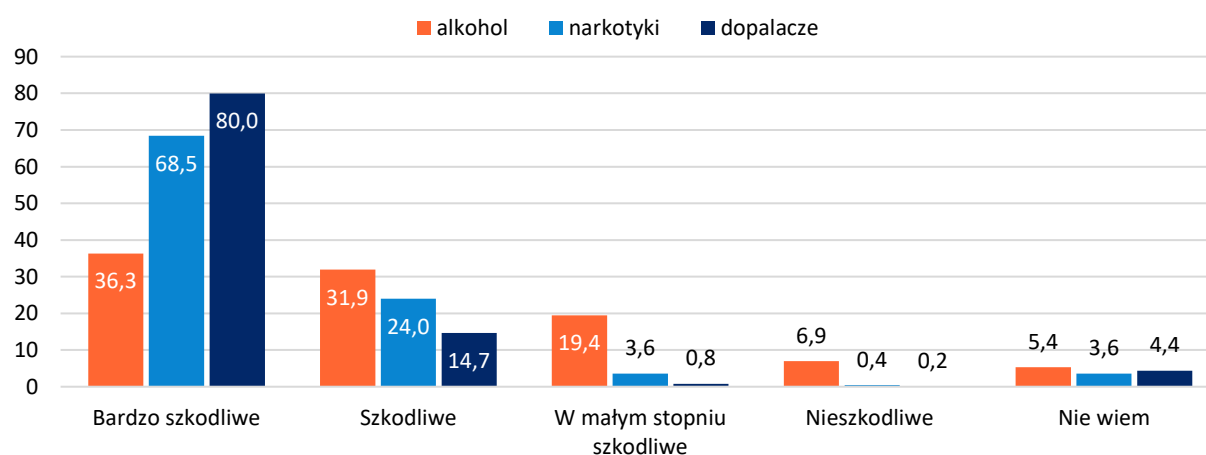
Wykres 32 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

* Badani mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.
Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Ostatnim pytaniem dotyczącym używek, które skierowaliśmy do dorosłych mieszkańców Darłowa była prośba o ocenę szkodliwości poszczególnych typów substancji odurzających. Respondenci postrzegają dopalacze jako najbardziej niebezpieczne dla zdrowia. Łącznie 94,6% badanych uważa je za bardzo szkodliwe lub szkodliwe. Podobny odsetek – łącznie 92,5% wskazał na szkodliwość narkotyków (przy czym siła tej szkodliwości została oceniona jako nico mniejsza niż w przypadku dopalaczy).

Wykres 33 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

⁸ „Dopalacze” to potoczna nazwa dla grupy nowych substancji psychoaktywnych (NSP), czyli chemicznych środków odurzających o działaniu zbliżonym do klasycznych narkotyków, często nieobjętych kontrolą prawną w momencie pojawienia się na rynku.

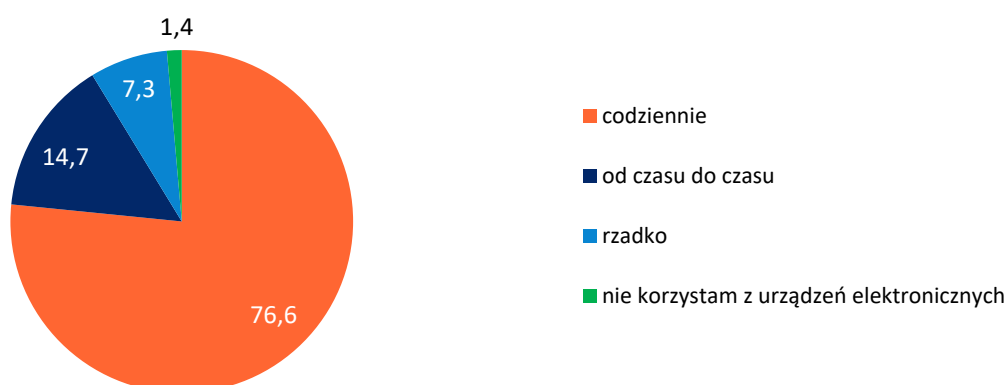
Większość dorosłych mieszkańców Darłowa zdaje sobie sprawę także ze szkodliwości alkoholu – 36,3% wskazań odpowiedzi „bardzo szkodliwe” i 31,9% odpowiedzi „szkodliwe”. Należy jednak zauważyć, że dość wysoki odsetek respondentów (łącznie 26,4%) ma niską świadomość destrukcyjnego wpływu alkoholu na zdrowie. 19,4% badanych uważa alkohol za mało szkodliwy, a 6,9% za nieszkodliwy w ogóle. Grupą do objęcia działaniami z zakresu edukacji zdrowotnej jest także około 6% mieszkańców, którzy wskazali, że nie wiedzą jaka jest szkodliwość dla zdrowia wymienionych używek.

3.4 Problem uzależnienia cyfrowego z perspektywy dorosłych mieszkańców

W czasach intensywnego rozwoju technologii cyfrowych oraz powszechnego ich wykorzystywania w szkole, pracy i do rozrywki, coraz większym zagrożeniem jest uzależnienie cyfrowe. Szczególnie, że zupełne ograniczenie używania komputera i smartfonu najczęściej nie jest możliwe (w przeciwieństwie do możliwości zupełnego ograniczenia substancji takich jak alkohol lub narkotyki).

Z myślą o tym zagrożeniu, zapytaliśmy dorosłych mieszkańców Darłowa o to, jak często korzystają z takich urządzeń elektronicznych jak komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp. Ponad trzy czwarte badanych (76,6%) wskazało odpowiedź „codziennie”.

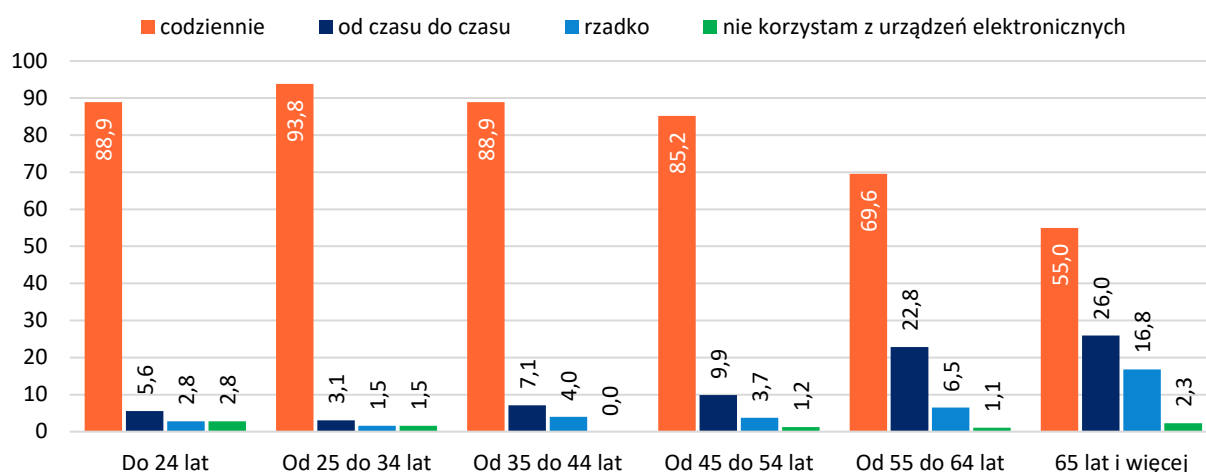
Wykres 34 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często korzysta Pan/i z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Analiza uwzględniająca zmienne demograficzne wskazuje na to, że płeć nie różnicuje istotnie statystycznie częstotliwości korzystania z urządzeń elektronicznych. Za to istotną zmienną jest wiek respondentów. Starsi mieszkańcy Darłowa (osoby po 55. rok życia) używają komputera, tabletu i smartfonu znacznie rzadziej niż młodszy mieszkańcy. Należy jednak zauważyć, że między poszczególnymi grupami w wieku od 18 do 54 lat nie zachodzą istotne statystycznie różnice w badanym względzie. Niemal 90% z respondentów z tych przedziałów wiekowych wskazało, że korzysta z urządzeń elektronicznych codziennie, a około 7% wskazało odpowiedź „od czasu do czasu”. Szczegółowy rozkład odpowiedzi na omawiane pytanie w podziale na grupy wieku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 35 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często korzysta Pan/i z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?” wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Poza częstotliwością, ważne jest także to, ile godzin dziennie mieszkańcy Darłowa spędzają przed ekranami komputerów, tabletów i smartfonów. Zapytaliśmy o to respondentów ankiety. Jednocześnie zaznaczyliśmy, że chodzi nam o czas poza pracą. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią (32,4%) było od 1 do 3 godzin.

Tabela 7 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile czasu w ciągu dnia poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych (nie wliczając w to godzin pracy)?” wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Grupa respondentów	Ile czasu w ciągu dnia poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych (nie wliczając w to godzin pracy)?					
	do 1 godziny	od 1 do 3 godzin	od 3 do 6 godzin	od 6 do 10 godzin	powyżej 10 godzin	nie korzystam codziennie
kobiety	26,2	36,1	15,6	4,6	0,8	16,7
mężczyźni	24,8	28,2	23,5	5,1	0,9	17,5
do 24 lat	5,7	20,0	37,1	25,7	5,7	5,7
od 25 do 34 lat	17,2	42,2	29,7	6,3	1,6	3,1
od 35 do 44 lat	24,2	38,4	26,3	4,0	0,0	7,1
od 45 do 54 lat	31,3	36,3	16,3	3,8	1,3	11,3
od 55 do 64 lat	30,8	35,2	14,3	1,1	0,0	18,7
65 lat i więcej	28,9	21,9	9,4	2,3	0,0	37,5
ogółem	25,6	32,4	19,3	4,8	0,8	17,1

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Niepokojącym sygnałem jest to, że co czwarty ankietowany (24,9%) spędza przed ekranami więcej niż 3 godziny swojego czasu po pracy (19,3% - od 3 do 6 godzin; 4,8% - od 6 do 10 godzin; 0,8% - ponad 10 godzin). Podobnie, jak w przypadku częstotliwości, także w odniesieniu do dziennego czasu korzystania z urządzeń elektronicznych, zmienną istotnie różnicującą wyniki ankiety jest wiek respondentów. Około 30% ankietowanych po 45. roku życia spędza przed ekranami komputerów i smartfonów mniej niż jedną godzinę dziennie. Jedynie 2,6% z tych osób wskazało na korzystanie dłuższe niż 6 godzin w ciągu dnia.

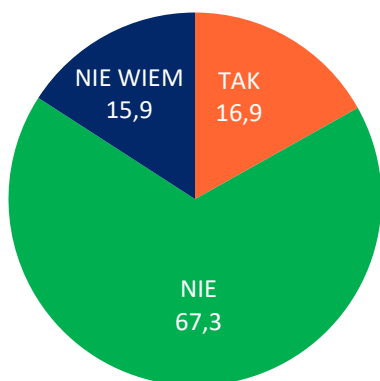
Na drugim biegunie znajdują się najmłodsi respondenci (od 18 do 24 lat). Ponad dwie trzecie z nich (68,6%) używa urządzeń elektronicznych dłużej niż 3 godziny dziennie (w tym 37,1% do 6 godzin a 31,4% dłużej niż 6 godzin). Taki wynik świadczy o dużej skali uzależnienia cyfrowego młodych dorosłych z Darłowa.

3.5 Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców

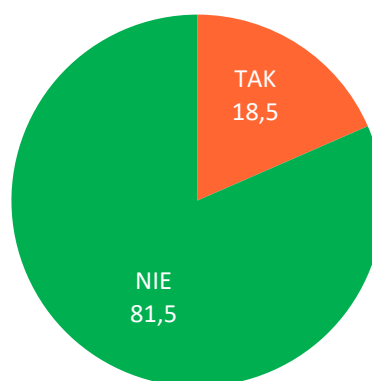
Niemal co piąta dorosła osoba zamieszkująca Darłowo doświadczyła w swoim życiu przemocy (18,5%), a 16,9% ankietowanych wskazało, że zna osoby ze swojego otoczenia, które doświadczają przemocy domowej. W badanym zakresie nie ma istotnych statystycznie różnic pomiędzy kobietami a mężczyznami.

Wykres 36 Doświadczenie i bycie świadkiem przemocy przez dorosłych mieszkańców Darłowa [w %]

Ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej

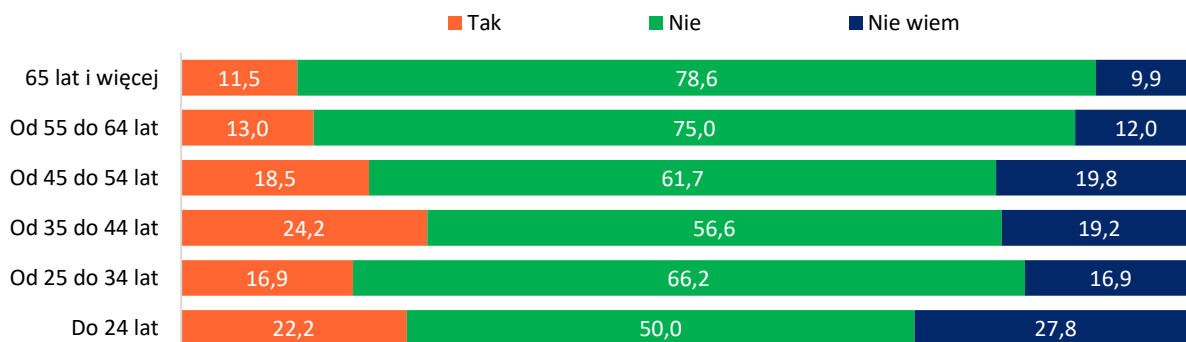
Sam(a) doświadczył(a) przemocy

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

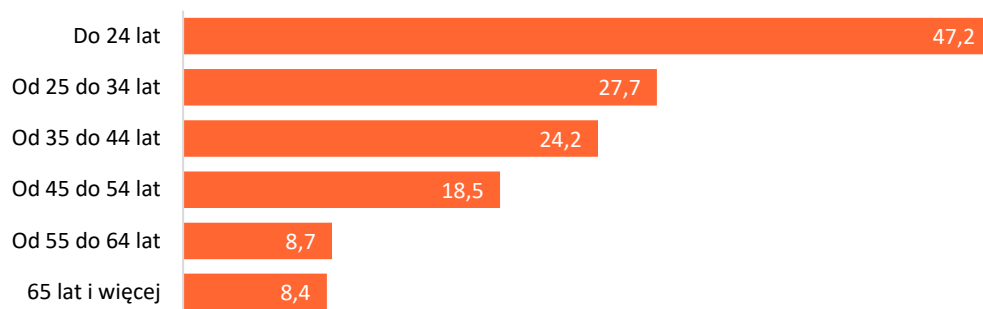
Zmienną różnicującą jest wiek. Na fakt bycia świadkiem przemocy domowej wskazało 24,2% osób między 35 a 44 rokiem życia oraz 22,2% osób w wieku od 18 do 24 lat. Ponadto 27,8% przedstawicieli najmłodszej grupy respondentów zadeklarowało, że nie wie, czy osoby z ich otoczenia doświadczają przemocy (co oznacza, że dopuszczają taką możliwość).

Wykres 37 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?” wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Wykres 38 Odsetek osób, które odpowiedziały TAK na pytanie „Czy kiedykolwiek zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?” wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

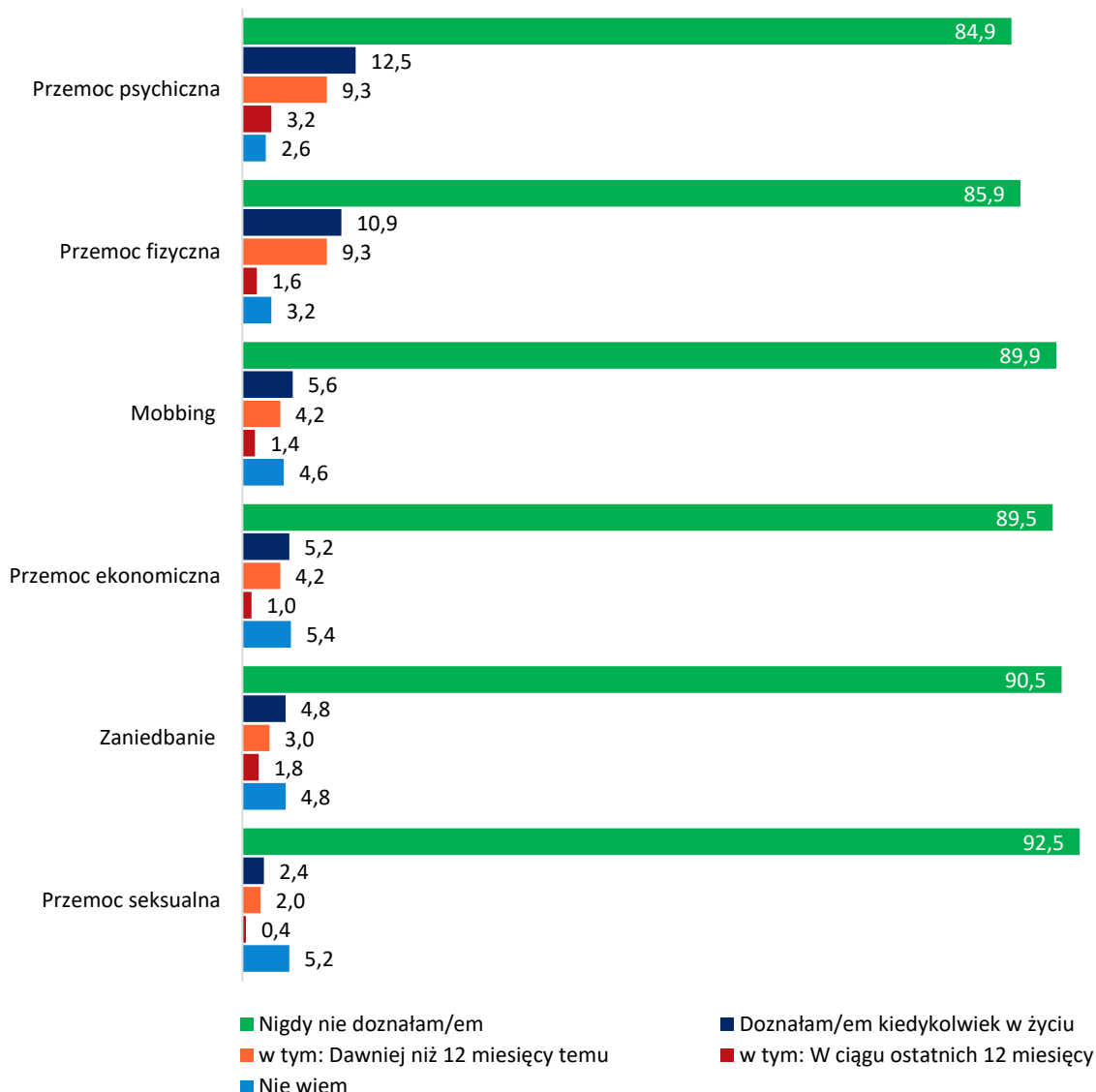
Wiek różnicuje także odpowiedzi na pytanie o osobiste doświadczenie przemocy. Najwyższy odsetek wskazań „tak” odnotowano wśród najmłodszych respondentów (47,2% wśród osób do 24 lat), co można tłumaczyć ich większą świadomością na temat różnych form przemocy, w tym przemocy psychicznej i cyberprzemocy. Generacja Z⁹, wychowana w dobie intensywnego rozwoju mediów cyfrowych, jest bardziej skłonna rozpoznawać i nazywać takie doświadczenia. Nieco niższe, ale nadal wysokie wskaźniki w grupach wiekowych 25–34 i 35–44 lata (odpowiednio 27,7% i 24,2%) potwierdzają podobny trend zwiększonej świadomości wśród młodszych dorosłych. Natomiast znacznie niższy odsetek wskazań w przedziałach 55–64 (8,7%) oraz 65 i więcej lat (8,4%) może świadczyć o mniejszej gotowości do identyfikacji i ujawniania przemocy lub o różnicach w postrzeganiu tego zjawiska w starszych pokoleniach.

Osoby, które zadeklarowały, że doświadczyły w swoim życiu przemocy zapytaliśmy o to, jakiego rodzaju była to przemoc. Dwoma najczęściej wskazywanymi były przemoc psychiczną (12,5% ogółu próby) i przemoc fizyczną (10,9% ogółu próby). Na doświadczenie mobbingu (przemoc w miejscu pracy) wskazało 5,6% dorosłych mieszkańców Darłowa, a na przemoc ekonomiczną – 5,2%. Bycie ofiarą zaniedbania zadeklarowało 4,8% badanych. Należy jednak zauważyć, że jest to słabo rozpoznawany i często bagatelizowany rodzaj przemocy. Wielu ludzi nie postrzega zaniedbywania potrzeb swoich podopiecznych (zarówno dzieci, jak i np. niesamodzielnymi rodziców) jako przemoc. Najrzadziej wskazywanym rodzajem przemocy było doświadczenie przemocy seksualnej. Tu jednak trzeba mieć na uwadze, że jest to temat niezwykle wrażliwy, okryty milczeniem i często jego występowanie jest niedoszacowywane. Wiele osób doświadczających molestowania seksualnego ukrywa ten fakt.

Rodzaj doświadczanej przemocy jest w pewnym stopniu różnicowany przez płeć i wiek. Zgodnie z wynikami przeprowadzonego badania, niemal trzy razy więcej kobiet niż mężczyzn doświadczyło przemocy seksualnej (odpowiednio 3,4% wobec 1,3%). Z kolei mężczyźni są bardziej niż kobiety eksponowani na przemoc fizyczną (odpowiednio 13,4% wobec 8,6%).

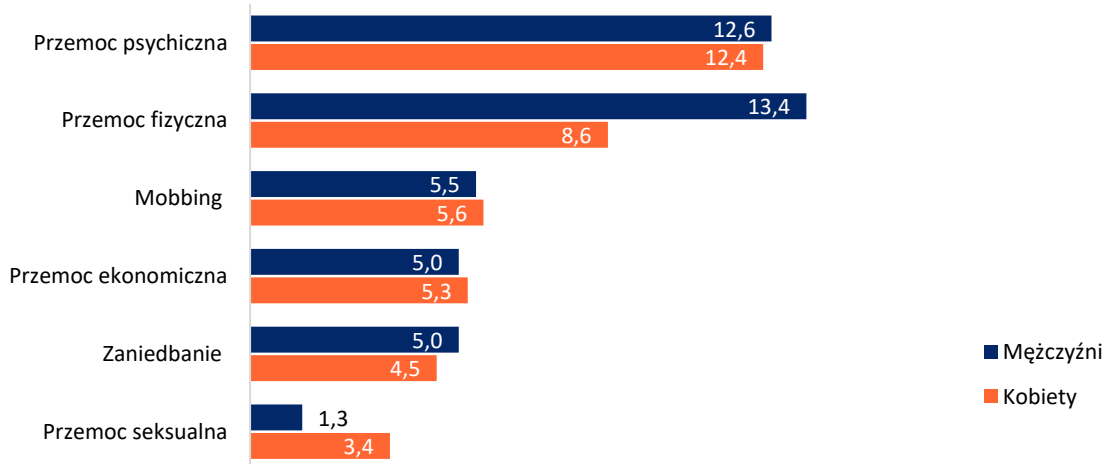
⁹ Generacją (pokoleniem) Z określa się grupę społeczną osób urodzonych między 1997 a 2012 rokiem.

Wykres 39 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Wykres 40 Odsetek osób, które kiedykolwiek doświadczyły poszczególnych rodzajów przemocy wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

W niemal wszystkich grupach wiekowych najczęściej doznawanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna. Wyjątek stanowią osoby między 35. a 44. rokiem życia, które częściej deklarowały doświadczenie przemocy fizycznej niż psychicznej. Dla tej grupy charakterystyczne jest istotnie częstsze niż wśród pozostałych ankietowanych wskazywanie na doświadczenie przemocy ekonomicznej (9,1%).

Charakterystyczną grupą są młodzi dorośli (osoby od 18 do 24 lat). Znacznie częściej niż respondenci z pozostałych kategorii wiekowych wskazywali oni, że doświadczyli przemocy fizycznej (27,8%) i/lub seksualnej (8,3%). Także w tej grupie częściej niż w innych wskazywano na doświadczanie przemocy psychicznej (25,0%), mobbingu (13,9%) czy zaniedbania (13,9%).

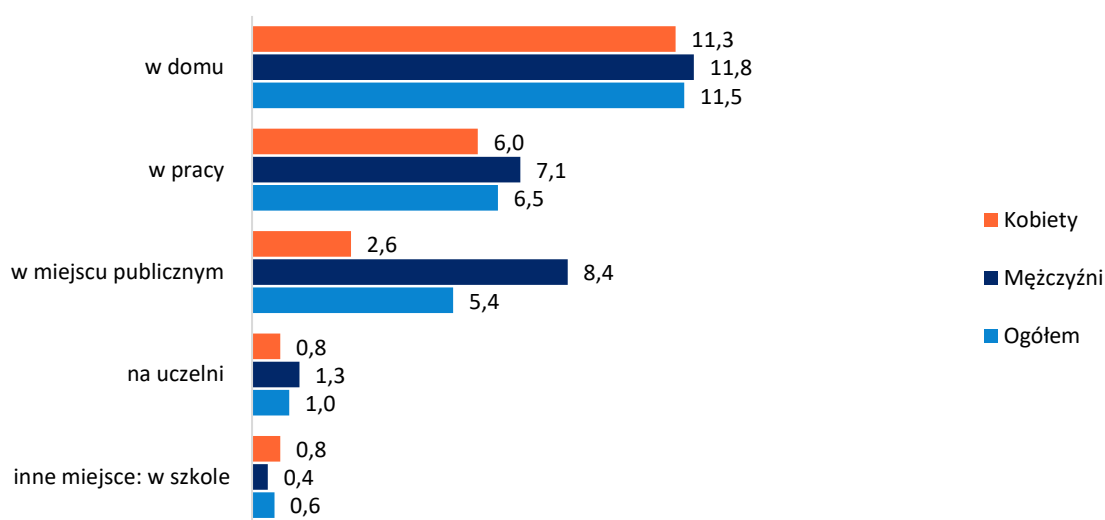
Tabela 8 Odsetek osób, które kiedykolwiek doświadczyły poszczególnych rodzajów przemocy wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Rodzaj doznanej przemocy	Do 24 lat	Od 25 do 34 lat	Od 35 do 44 lat	Od 45 do 54 lat	Od 55 do 64 lat	65 lat i więcej
Przemoc psychiczna	25,0	21,5	15,2	13,6	7,6	5,3
Przemoc fizyczna	27,8	15,4	17,2	8,6	5,4	4,6
Mobbing	13,9	10,8	7,1	6,2	4,3	0,0
Przemoc ekonomiczna	5,6	7,7	9,1	6,2	3,3	1,5
Zaniedbanie	13,9	6,2	8,1	2,5	2,2	2,3
Przemoc seksualna	8,3	4,6	3,0	2,5	1,1	0,0

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

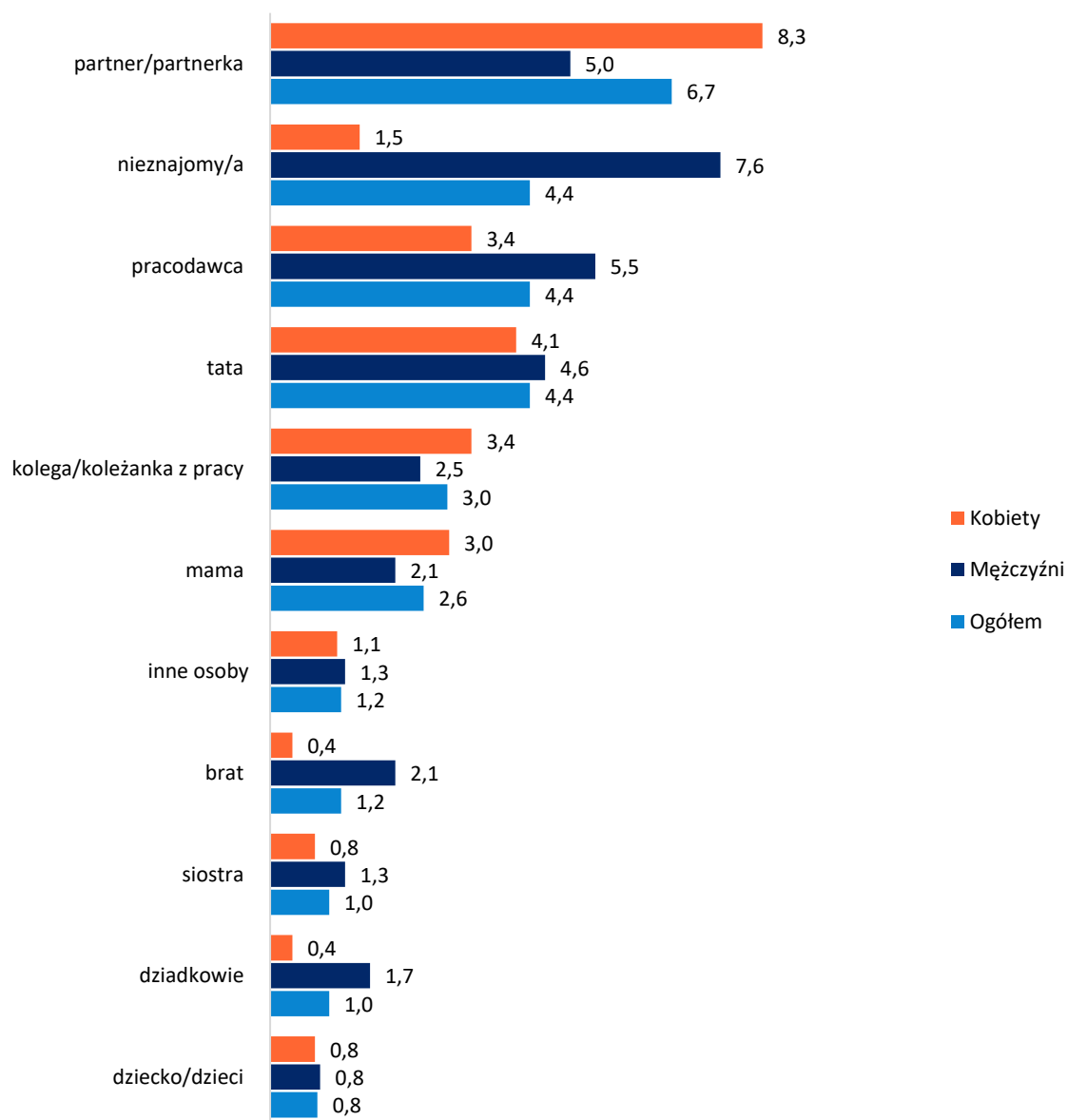
Analiza różnicowa miejsca i sprawcy przemocy ujawnia, że kobiety i mężczyźni w podobnym stopniu doświadczają przemocy domowej (około 11,5%), natomiast przychodzi ona z różnych kierunków. Kobiety istotnie częściej wskazywały, że osobą stosującą wobec nich przemoc są mężowie lub partnerzy. Mężczyźni częściej niż kobiety deklarowali doświadczenie przemocy domowej ze strony rodzeństwa lub dziadków. Bardzo charakterystycznym jest, że mężczyźni znacznie częściej niż kobiety doznają przemocy ze strony nieznajomych, głównie w miejscach publicznych.

Wykres 41 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Gdzie doświadczył/a Pan/i przemoc?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Wykres 42 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Kto stosował wobec Pana/i przemoc?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

* Ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Wyniki przeprowadzonych analiz dowodzą, że wiek respondentów bardziej różnicuje ich doświadczenia dotyczące doznawania przemocy niż płeć. Niemal co piąty młody mieszkaniec Darłowa (19,4% osób w wieku od 18 do 24 lat) wskazał, że doświadczył przemocy w domu, najczęściej ze strony ojca (16,7%). W tej grupie wiekowej odnotowano także najwyższy procent wskazań na doznawanie przemocy w miejscach publicznych (16,7%) oraz ze strony współpracowników (19,4%).

Na przemoc domową ze strony partnera lub partnerki (męża/żony) wskazał co dziesiąty ankietowany w wieku od 35 do 54 lat. Z kolei na przemoc w pracy (zazwyczaj ze strony pracodawcy) najczęściej wskazywali respondenci między 25. a 34. rokiem życia.

Tabela 9 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Gdzie doświadczył/a Pan/i przemoc?” wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Miejsce doświadczania przemocy	Do 24 lat	Od 25 do 34 lat	Od 35 do 44 lat	Od 45 do 54 lat	Od 55 do 64 lat	65 lat i więcej
w domu	19,4	18,5	16,2	14,8	4,3	5,3
w pracy	8,3	12,3	10,1	4,9	5,4	2,3
w miejscu publicznym	16,7	9,2	7,1	3,7	2,2	2,3
na uczelni	5,6	3,1	0,0	0,0	0,0	0,8
inne miejsce: w szkole	5,6	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Tabela 10 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Kto stosował wobec Pana/i przemoc?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Sprawca doświadczonej przemocy	Do 24 lat	Od 25 do 34 lat	Od 35 do 44 lat	Od 45 do 54 lat	Od 55 do 64 lat	65 lat i więcej
partner/partnerka	5,6	7,7	10,1	9,9	3,3	4,6
tata	16,7	9,2	5,1	2,5	0,0	2,3
pracodawca	5,6	9,2	6,1	3,7	4,3	0,8
nieznajomy/a	11,1	9,2	8,1	2,5	1,1	0,8
kolega/koleżanka z pracy	19,4	3,1	3,0	0,0	1,1	1,5
mama	5,6	6,2	3,0	2,5	0,0	1,5
brat	5,6	0,0	3,0	0,0	0,0	0,8
inne osoby	8,3	0,0	1,0	1,2	0,0	0,8
dziadkowie	0,0	0,0	2,0	1,2	1,1	0,8
siostra	5,6	1,5	1,0	1,2	0,0	0,0
dziecko/dzieci	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	1,5

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Wcześniej opisane wyniki ankiety odnoszą się do doświadczeń dorosłych mieszkańców Darłowa, które miały miejsce zarówno w bliskiej, jak i w dalekiej przeszłości oraz mogły mieć charakter powtarzalny lub epizodyczny. Podjęliśmy próbę zmierzenia skali obecnie występującej przemocy domowej i zapytaliśmy respondentów o to, czy w ich domu występuje problem przemocy. Odpowiedzi ogółem dla całej próby oraz w podziale na grupy ze względu na płeć i wiek podajemy w poniższej tabeli. Należy jednak zachować rezerwę w uogólnianiu tych wyników na całą badaną populację. Przemoc domowa jest tematem bardzo wrażliwym, nieakceptowanym społecznie a przez to pytania o nią są obciążone dużym ryzykiem, że odpowiadający nie będą w pełni szczerzy. Faktyczna skala przemocy domowej może być większa niż wynika to z deklaracji ankietowanych.

Ogółem 2,8% dorosłych mieszkańców Darłowa wskazało, że w ich domu występuje problem przemocy. Jeśli przyjmiemy, że wskazania na „trudno powiedzieć” także świadczą o takim problemie, to odsetek rodzin doświadczających przemocy domowej wzrośnie do 6,8%. Procent osób deklarujących, że w ich domu nie dochodzi do przemocy jest najniższy wśród osób między 45. a 54. rokiem życia (85,2%).

Tabela 11 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?” wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Grupa respondentów	Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
kobiety	2,6	94,0	3,4
mężczyźni	2,9	92,4	4,6
do 24 lat	0,0	94,4	5,6
od 25 do 34 lat	4,6	90,8	4,6
od 35 do 44 lat	2,0	96,0	2,0
od 45 do 54 lat	6,2	85,2	8,6
od 55 do 64 lat	2,2	95,7	2,2
65 lat i więcej	1,5	95,4	3,1
ogółem	2,8	93,3	4,0

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Rodzajem przemocy powszechnie stosowanej i usprawiedliwianej w przeszłości jest przemoc fizyczna wobec dzieci (tzw. klapsy i dyscyplinowanie). Obecnie polskie prawo zakazuje stosowania kar cielesnych wobec dzieci (art. 96(1) Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego) a znęcanie się psychiczne lub fizyczne i naruszanie nietykalności osobistej uznaje za przestępstwa (art. 207 i 217 Kodeksu karnego). Rośnie świadomość społeczna na temat szkodliwości kar cielesnych. Niestety nadal w wielu domach są one obecne.

Tabela 12 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?” wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Grupa respondentów	Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
kobiety	7,9	83,1	9,0
mężczyźni	13,9	69,7	16,4
do 24 lat	8,3	83,3	8,3
od 25 do 34 lat	9,2	76,9	13,8
od 35 do 44 lat	10,1	73,7	16,2
od 45 do 54 lat	9,9	72,8	17,3
od 55 do 64 lat	12,0	79,3	8,7
65 lat i więcej	12,2	77,9	9,9
ogółem	10,7	76,8	12,5

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Trzy czwarte dorosłych mieszkańców Darłowa (76,8%) uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci **nie jest** dobrą metodą wychowawczą. Przeciwnie zdanie wyraziło 10,7% respondentów, a 12,5% nie zajęło zdecydowanego stanowiska (odpowiedzi „nie wiem”).

Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci w żadnej sytuacji nie jest właściwe. Dlatego interpretując wyniki ankiety należy zwrócić uwagę na liczbę respondentów jednoznacznie się im sprzeciwiających –

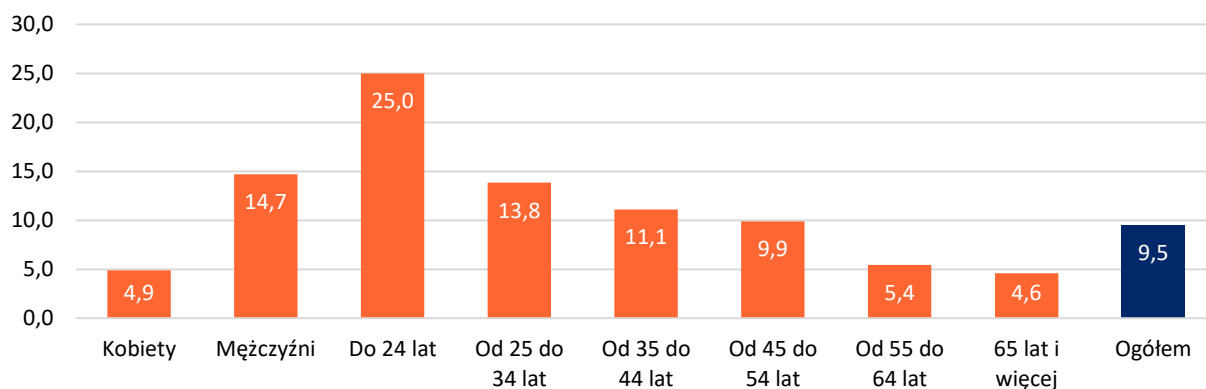
to te dane są dla nas diagnostyczne. Odpowiedź „nie wiem” sugeruje, że wskazujący ją ankietowani dopuszczają sytuacje, w których kary fizyczne wobec dzieci są uzasadnione.

Dokonałiśmy analizy odsetka osób, które odpowiedziały „nie” na pytanie o to, czy uważają stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci za dobrą metodą wychowawczą, w podziale na grupy pod względem płci i wieku respondentów. Zauważyliśmy następujące prawidłowości:

- Istotnie więcej kobiet niż mężczyzn uważa stosowanie kar cielesnych wobec dzieci za niewłaściwe (odpowiednio 83,1% wobec 69,7%).
- Istnieje związek pomiędzy wiekiem respondentów a akceptacją kar fizycznych wobec dzieci. Najwięcej przeciwników cielesnego karania dzieci znajduje się w najmłodszej badanej grupie (osoby od 18 do 24 lat – 83,3%), a najmniej w grupie 45-54 lata (72,8%). Wśród najstarszych grup respondentów (ponad 55 lat) znajduje się najwięcej osób, które otwarcie akceptują stosowanie kar cielesnych wobec dzieci (około 12%).

Uzyskane wyniki wskazują na potrzebę wzmocnienia działań uświadamiających mieszkańców Darłowa o szkodliwym wpływie kar fizycznych na dzieci. Jednocześnie należy podjąć działania edukacyjne o szerokim zasięgu, dzięki którym obecni i przyszli rodzice oraz dziadkowie zdobędą wiedzę na temat bezprzemocowych metod wychowawczych.

Wykres 43 Odsetek osób deklarujących, że kiedykolwiek zastosowały przemoc wobec drugiej osoby, wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

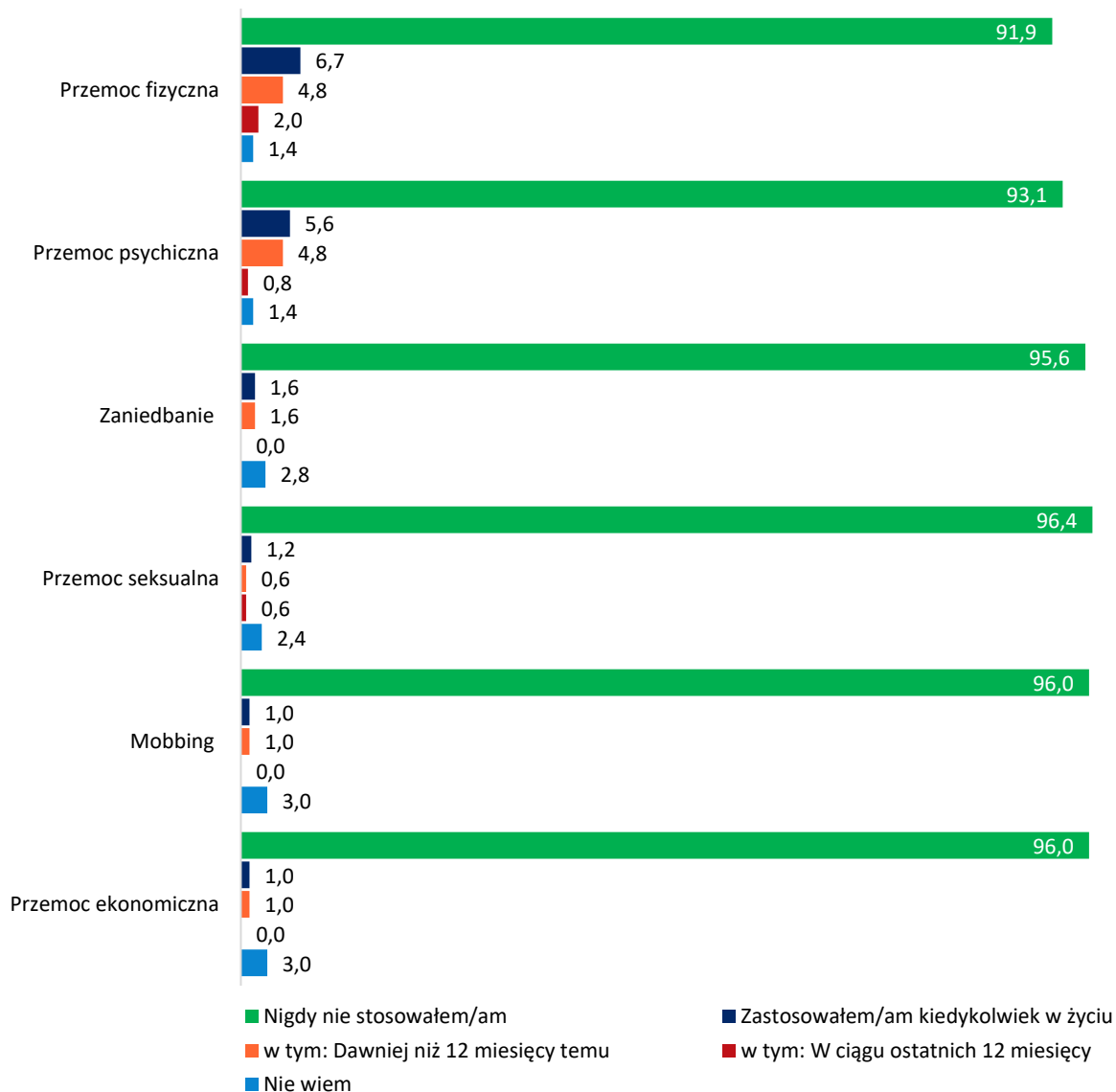
Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Respondentom ankiety zadaliśmy pytanie o to, czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, w której zastosowali przemoc wobec drugiej osoby. Twierdząco odpowiedziało 9,5% ogółu badanych. W interpretacji tego wyniku należy wziąć pod uwagę zmienne płci i wieku. Okazało się bowiem, że mężczyźni trzykrotnie częściej niż kobiety przyznawali, że zdarzyło im się zastosować wobec kogoś przemoc (odpowiednio 14,7% wobec 4,9%).

Analiza uwzględniająca wiek respondentów ujawniła, że odsetek osób przyznających się do użycia przemocy jest znacznie wyższy w grupach młodszych (18-44 lata) niż wśród starszych respondentów (25,0%). Należy podkreślić, że przedmiotem interpretacji jest stan deklarowany a nie faktyczny (czyli oparty na subiektywnych odpowiedziach respondentów, a nie na twardych danych). Dotychczas

omawiane wyniki ankiety sugerują, że młodsze pokolenia mają większą świadomość tego, co jest zachowaniem przemocowym, niż ma to miejsce wśród przedstawicieli starszych pokoleń. Świadczy o tym chociażby relatywnie wysoki odsetek respondentów w wieku 55+ uważających karanie fizyczne dzieci za dobrą metodę wychowawczą.

Wykres 44 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakiego rodzaju przemocy Pan/i zastosował/a?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

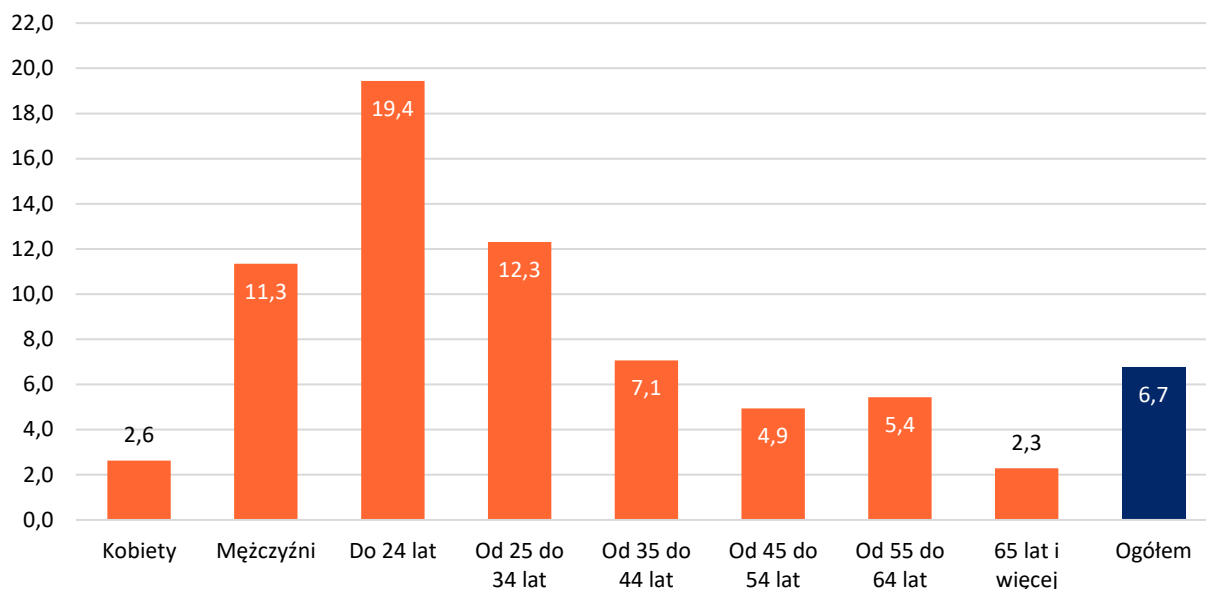
Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Osobom, które wcześniej wskazały, że kiedykolwiek były sprawcami przemocy zadaliśmy pytanie uszczegóławiające „Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a?”. 6,5% ogółu respondentów wskazało, że zdarzyło im się kiedykolwiek stosować przemoc fizyczną. W przypadku przemocy psychicznej było to 5,6%. Stosowanie innych rodzajów przemocy było wskazywane incydentalnie. Można to interpretować na trzy sposoby: 1) respondenci mają niedostateczną wiedzę na temat tego, jakie zachowania można określić mianem przemocy ekonomicznej, seksualnej, mobbingu lub zaniedbania; 2) ankietowani nie odpowiadają szczerze na pytania o wymienione rodzaje przemocy

z obawy przed oceną społeczną; 3) stosowanie danych rodzajów przemocy jest rzadko wskazywane, bo faktycznie rzadko ma miejsce. Zapewne każda z tych interpretacji jest częściowo prawdziwa. Niestety na podstawie uzyskanych wyników badań nie mamy możliwości ocenić, w jakim stopniu.

Analizę różnicową z uwzględnieniem płci i wieku respondentów przeprowadzono w stosunku do deklaracji stosowania przemocy fizycznej i psychicznej. W przypadku pozostałych rodzajów liczba wskazań jest zbyt mała i różnicowanie jej byłoby niepoprawne metodologicznie.

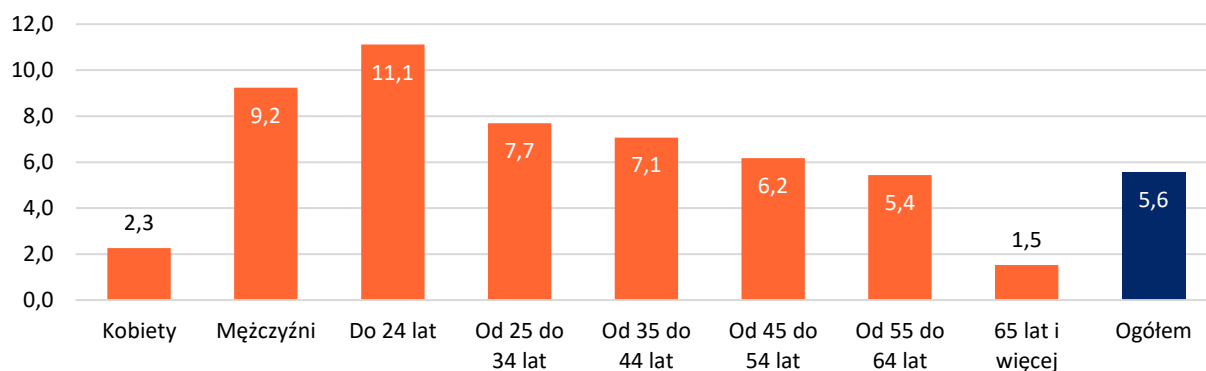
Wykres 45 Odsetek osób deklarujących, że kiedykolwiek zastosowały przemoc fizyczną wobec drugiej osoby, wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

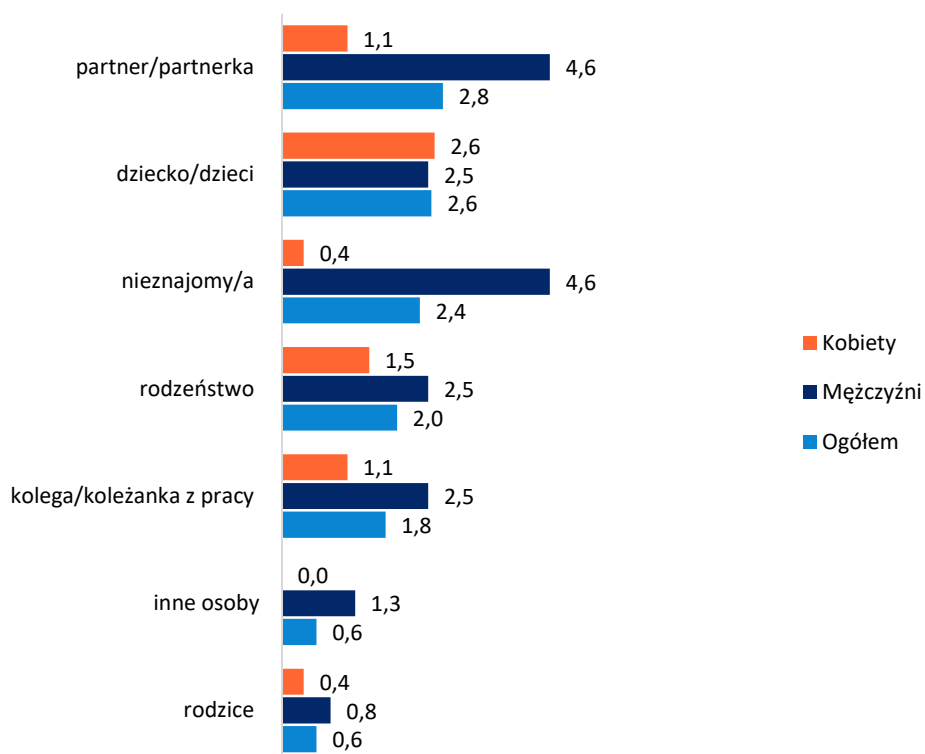
Z deklaracji respondentów wynika, że grupą najczęściej stosującą przemoc zarówno fizyczną, jak i psychiczną są mężczyźni (odpowiednio 11,3% i 9,2%). Do przemocy fizycznej częściej przyznawały się osoby młode (grupy 18-24 lata – 19,4%, 25-34 lata – 12,3%) niż starsi ankietowani. Także najmłodszy respondenci (do 24 lat) najczęściej wskazywali na bycie sprawcą przemocy psychicznej (11,1%).

Wykres 46 Odsetek osób deklarujących, że kiedykolwiek zastosowały przemoc psychiczną wobec drugiej osoby, wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Wykres 47 Rozkład odpowiedzi na pytanie „W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

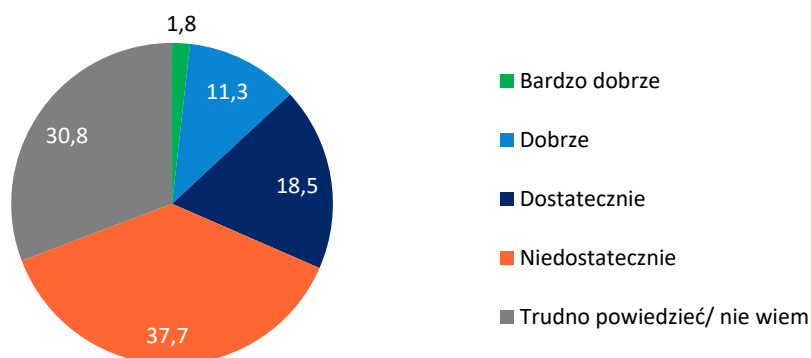

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Mężczyźni stosujący przemoc najczęściej kierują ją wobec nieznajomych i wobec żon/partnerek. Natomiast jeśli kobiety są sprawczyniami przemocy, to najczęściej jest to przemoc wobec dzieci. Odsetek mężczyzn deklarujących zachowania przemocowe wobec swoich partnerek był cztery razy większy od odsetka kobiet stosujących przemoc wobec swoich partnerów (odpowiednio 4,6% i 1,1%). W przypadku przemocy wobec dzieci różnica ta była nieistotna statystycznie (2,5% wśród mężczyzn i 2,6% wśród kobiet).

3.6 Opinia mieszkańców na temat działań podejmowanych przez Miasto Darłowo wobec problemów społecznych

Wykres 48 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

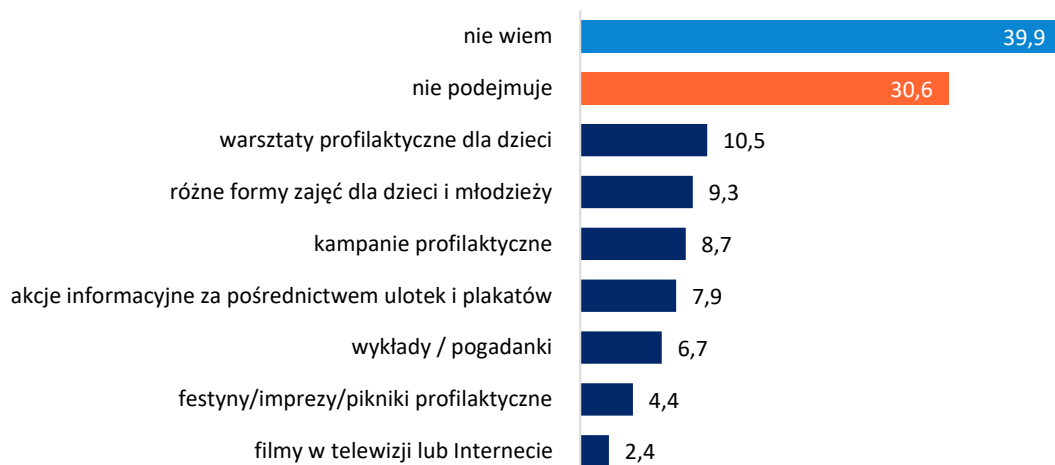

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Większość dorosłych mieszkańców Darłowa (37,7%) oceniła stopień zaangażowania władz lokalnych w rozwiązywanie problemów społecznych niedostatecznie. Oceny pozytywne stanowiły łącznie tylko 13,1% (bardzo dobrze – 1,8%; dobrze – 11,3%). Należy odnotować bardzo wysoki odsetek – 30,8%, odpowiedzi „trudno powiedzieć/nie wiem”. Może on świadczyć o niskiej świadomości mieszkańców na temat działań władz lokalnych skierowanych na rozwiązywanie problemów społecznych.

Powyższą tezę potwierdzają odpowiedzi respondentów na kolejne pytanie ankiety – „Jakie działania według Pana/i podejmuje miasto, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?”. 39,9% ankietowanych nie ma wiedzy na temat takich działań, a 30,6% badanych jest zdania, że władze Darłowa w tym zakresie w ogóle nie działają. Wśród pozostałych 29,6% mieszkańców najczęściej wskazywanymi działaniami władz lokalnych w zakresie profilaktyki narkomanii były warsztaty profilaktyczne (10,5%) i różne inne formy zajęć dla dzieci i młodzieży (9,3%) oraz kampanie profilaktyczne (8,7%). Płeć respondentów nie różnicuje istotnie statystycznie rozkładu odpowiedzi na opisane pytanie.

Wykres 49 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakie działania według Pana/i podejmuje miasto, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

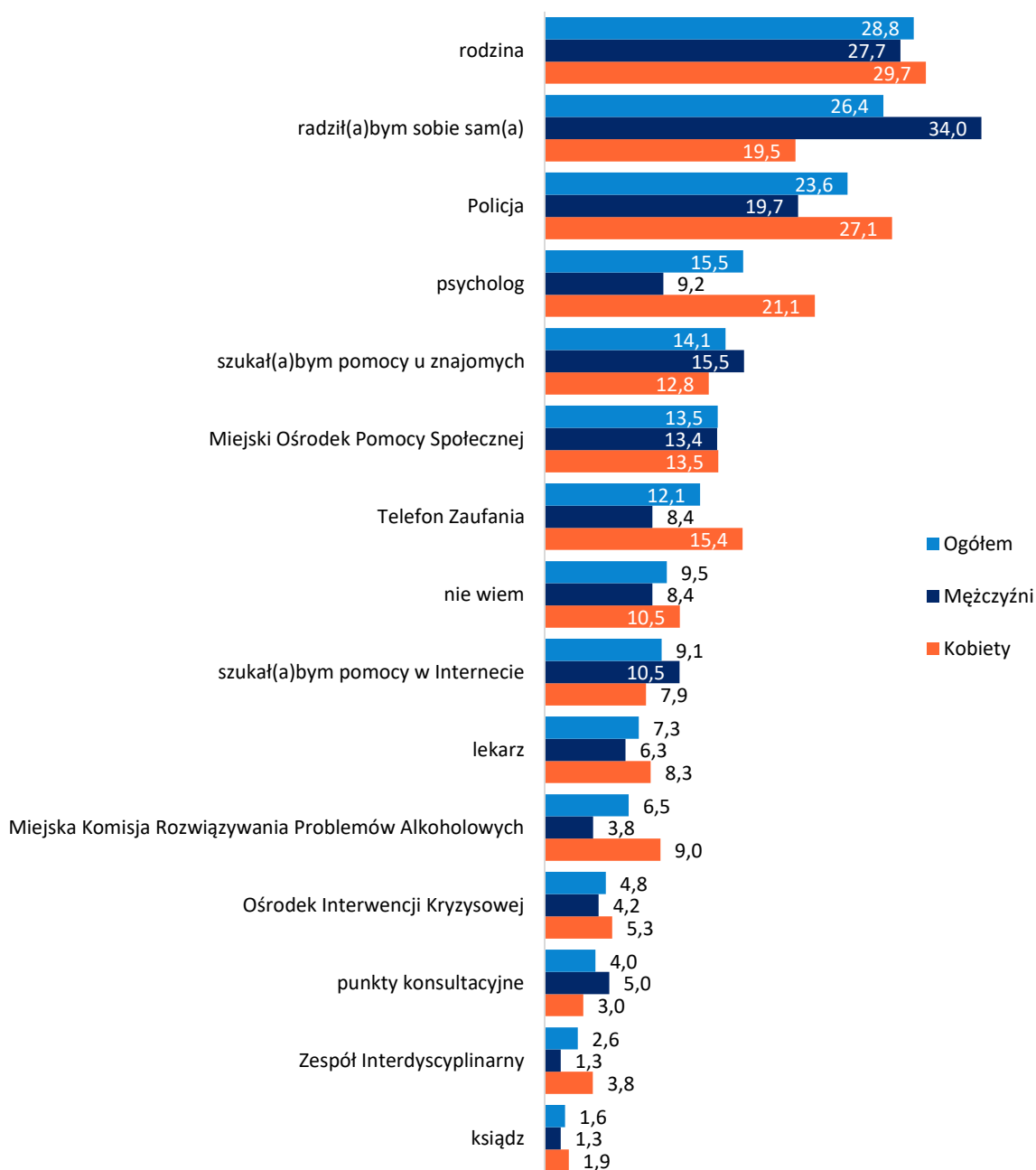
Istotne różnice między kobietami i mężczyznami zachodzą w zakresie sposobów radzenia sobie z problemami uzależnień i przemocy domowej. Z danych przytoczonych w poprzednich częściach niniejszego raportu wynika, że mężczyźni są znacznie bardziej zagrożeni uzależnieniem od alkoholu i środków psychoaktywnych niż kobiety. Jednocześnie częściej są sprawcami przemocy.

Ponad to mężczyźni znacznie częściej niż kobiety giną w wyniku samobójstwa. Zgodnie z danymi zarejestrowanymi przez Policję, w roku 2024 w Polsce doszło do 4 845 zamachów samobójczych zakończonych zgonem. Aż 4 088 (84,4%) z nich dokonali mężczyźni. W powiecie sławieńskim w roku 2024 Policja zarejestrowała 54 zamachy samobójcze (37 dokonanych przez mężczyzn i 17 przez kobiety). Zgonem zakończyło się 13 z nich (wszystkie popełnione przez mężczyzn)¹⁰.

¹⁰ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Powyżej opisane fakty implikują tezę, że mężczyźni powinni być podstawową grupą docelową organizacji i instytucji świadczących pomoc społeczną (w zakresie kryzysów psychicznych, alkoholizmu, narkomanii i problemów z agresją). Tymczasem z przeprowadzonej ankiety wynika, że 34,0% dorosłych mężczyzn zamieszkujących Darłowo, w obliczu problemu uzależnień lub przemocy w rodzinie, nie zwróciłoby się do nikogo o pomoc lecz starałoby się radzić sobie samodzielnie. Odsetek analogicznych odpowiedzi w grupie kobiet wyniósł 19,5%. Kobiety znacznie częściej niż mężczyźni deklarują gotowość szukania pomocy u psychologa, na Policji, w instytucjach miejskich (MKRPA) oraz korzystając z telefonu zaufania.

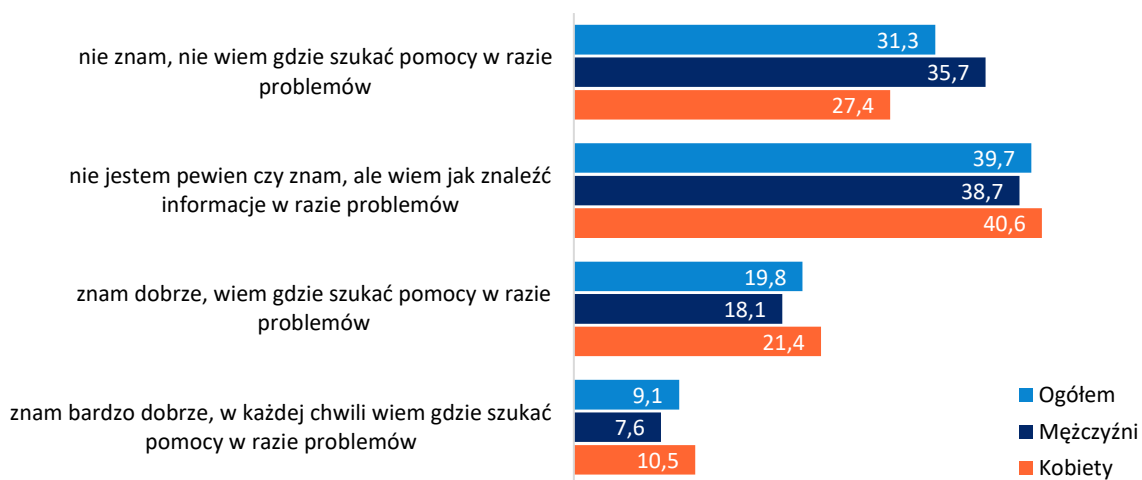
Wykres 50 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Gotowość kobiet do szukania pomocy potwierdzają odpowiedzi na pytanie „Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?”. Mieszkanki Darłowa istotnie częściej niż mieszkańcy wskazywały odpowiedź „znam bardzo dobrze, w każdej chwili wiem gdzie szukać pomocy w razie problemów” (odpowiednio 10,5% wobec 7,6%) oraz znacznie rzadziej deklarowały, że nie znają takich danych i w razie problemów nie wiedziałyby, gdzie szukać pomocy (27,4% wśród kobiet i 35,7% wśród mężczyzn).

Wykres 51 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa

Źródło: ankieta PAPI z udziałem dorosłych mieszkańców Darłowa [n=504]

Powodów takiego stanu rzeczy może być kilka. W kulturze dominuje wzorec „silnego faceta”, który sam sobie radzi, nie płacze, nie prosi o pomoc. To prowadzi do tłumienia emocji, narastania stresu i braku wentylu bezpieczeństwa. Wielu mężczyzn nie korzysta z pomocy psychologicznej, a przez to nie ma narzędzi do rozpoznawania i nazywania własnych stanów psychicznych. Drugą kwestią jest fakt, że mężczyźni mają słabsze sieci wsparcia społecznego. Kobiety utrzymują statystycznie więcej relacji emocjonalnych – mają komu się zwierzyć, kogo poprosić o pomoc. Natomiast mężczyźni częściej zamykają się w sobie lub polegają wyłącznie na partnerce. W razie rozpadu związku – zostają bez oparcia. Po trzecie mężczyźni są bardziej obciążeni rolami społecznymi. Choć rola mężczyzny się zmienia, wielu z nich wciąż czuje na sobie silną presję bycia „żywicielem rodziny”. Problemy zawodowe czy finansowe są więc dla nich wyjątkowo trudne psychicznie – często bardziej niż dla kobiet.

Niemniej, należy podkreślić, że ogólny odsetek mieszkańców Darłowa, którzy nie znają instytucji pomocowych i nie wiedzą gdzie szukać wsparcia, jest bardzo wysoki. Konieczne jest wzmocnienie działań informacyjno-promocyjnych na temat działań profilaktycznych realizowanych przez władze Darłowa. Poza tym profilaktyka problemów społecznych (w tym samobójstw) powinna być inaczej adresowana do mężczyzn – np. przez:

- programy aktywnego docierania do grup ryzyka (zwłaszcza mężczyzn 40+),
- walkę ze stygmatyzacją zdrowia psychicznego,
- rozwój męskich grup wsparcia i edukację emocjonalną.

3.7 Podsumowanie

Celem badania ankietowego dorosłych mieszkańców Darłowa (N=504) było rozpoznanie i zrozumienie skali oraz charakteru problemów społecznych z ich perspektywy, w tym stosunku do używek, doświadczania i bycia świadkiem przemocy oraz wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia.

W obszarze **problemu alkoholowego**, około 80% dorosłych mieszkańców spożywa alkohol co najmniej okazjonalnie, a **23,0% robi to regularnie** (co najmniej raz w tygodniu). Istnieją znaczne różnice płciowe: 37,4% mężczyzn pije co najmniej raz w tygodniu, wobec 10,2% kobiet. Grupami **najwyższego ryzyka uzależnienia** są osoby między 35. a 44. rokiem życia oraz młodzi dorośli (18–24 lata). Najpopularniejszymi trunkami są piwo (33,9%) i wino (24,2%), jednak co piąty respondent najczęściej pije wódkę (22,0%). Picie nadmierne dotyczy 9,1% ogółu, w tym **15,5% mężczyzn** i 3,4% kobiet. Aż 6,5% respondentów przyznało się do wykonywania obowiązków służbowych pod wpływem alkoholu, z czego zdecydowanie częściej dotyczyło to mężczyzn (11,3%) i najmłodszych dorosłych (11,1%). Negatywnych konsekwencji spożycia alkoholu (kłótnia, bójka, problemy rodzinne) doświadczyło 18% badanych, a w grupie mężczyzn było to 26,5%. 19,6% mieszkańców Darłowa było świadkami prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu. Świadomość szkodliwości picia alkoholu w ciąży jest wysoka (90,9% wskazań na negatywny wpływ), jednak aż **15,1% respondentów widziało ciężarne kobiety spożywające alkohol**. Bardzo niepokojące wyniki dotyczą nielegalnej sprzedaży alkoholu: 61,3% badanych było świadkiem **sprzedaży osobie nietrzeźwej**, a 38,5% widziało sprzedaż osobie niepełnoletniej w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Odnosnie do **problemu narkotykowego**, zdecydowana większość dorosłych (89,7%) nigdy nie zażywała środków psychoaktywnych. Odsetek osób, które kiedykolwiek sięgnęły po nie, jest **trzykrotnie większy wśród mężczyzn (16,0%)** niż wśród kobiet (5,3%). Regularne zażywanie (kilka razy w miesiącu lub częściej) dotyczy 2,0% ankietowanych. Najpopularniejszą substancją jest **marihuana** (8,1% kiedykolwiek użyto). Głównymi motywacjami sięgania po używki są ciekawość (34,6%) oraz **chęć złagodzenia stresu (32,7%)**. Mieszkańcy Darłowa postrzegają dopalacze (94,6%) i narkotyki (92,5%) jako najbardziej szkodliwe dla zdrowia. Należy jednak odnotować, że **26,4% ankietowanych ma niską świadomość destrukcyjnego wpływu alkoholu**.

W kontekście **problemu uzależnienia cyfrowego**, 76,6% dorosłych mieszkańców korzysta z urządzeń elektronicznych codziennie. **Co czwarty ankietowany (24,9%) spędza przed ekranem więcej niż 3 godziny dziennie poza pracą**. Największe ryzyko uzależnienia cyfrowego dotyczy **najmłodszych dorosłych (18–24 lata)**, z których ponad dwie trzecie (68,6%) używa tych urządzeń dłużej niż 3 godziny dziennie.

18,5% dorosłych Darłowian doświadczyło w swoim życiu **przemocy**, a 16,9% zna osoby doznające przemocy domowej. Najwyższy odsetek osób doświadczających przemocy (47,2%) odnotowano wśród najmłodszych respondentów (18–24 lata), co jest związane z większą świadomością na temat form przemocy, w tym psychicznej i cyberprzemocy. Najczęściej doznawanymi formami są **przemoc psychiczna (12,5%) i fizyczna (10,9%)**. Kobiety częściej niż mężczyźni doświadczają przemocy seksualnej (3,4% wobec 1,3%), natomiast mężczyźni częściej doznają przemocy fizycznej (13,4% wobec 8,6%).

Przemoc najczęściej ma miejsce **w domu (11,5%)**. Kobiety doświadczają przemocy głównie ze strony mężów lub partnerów, a mężczyźni ze strony nieznajomych i w miejscach publicznych. W chwili badania 2,8% osób deklarowało, że problem przemocy występuje w ich domu. Mimo że 76,8% uważa kary fizyczne wobec dzieci za niewłaściwe, **10,7% badanych je akceptuje**, przy czym mężczyźni (13,9%) częściej niż kobiety (7,9%). **Mężczyźni trzykrotnie częściej niż kobiety przyznawali się do bycia sprawcami przemocy** (14,7% wobec 4,9%), najczęściej fizycznej (6,5%) i psychicznej (5,6%).

Według **opinii mieszkańców na temat działań podejmowanych przez Miasto Darłowo**, zaangażowanie władz lokalnych w rozwiązywanie problemów społecznych oceniono w większości **niedostatecznie (37,7%)**. Jedynie 13,1% respondentów wskazało oceny pozytywne. Z kolei aż 30,8% badanych nie miało zdania na ten temat, co wskazuje na niską świadomość działań Miasta. Niepokojące jest, że **34,0% mężczyzn** w obliczu problemu uzależnień lub przemocy w rodzinie wskazało, że nie szukaliby pomocy lecz **radziliby sobie samodzielnie**, podczas gdy kobiety znacznie częściej szukałyby pomocy u specjalistów (psychologa, Policji, MKRPA). Ogólny odsetek mieszkańców, którzy nie znają instytucji pomocowych, jest bardzo wysoki (31,3% nie wie, gdzie szukać wsparcia).

4 Badanie dzieci i młodzieży szkolnej

Dzieci i młodzież szkolna to grupa społeczna szczególnie narażona na przemoc. Jako osoby niesamodzielne – zależne od rodziców i opiekunów – w przypadku przemocy domowej zawsze są jej ofiarami. Nawet jeśli nie doświadczają jej bezpośrednio, to będąc świadkami takich sytuacji, doznają krzywdy emocjonalnej.

Drugim ważnym problemem jest przemoc rówieśnicza, w tym cyberprzemoc. Polskie badania z lat 2023–2025 pokazują, że problem przemocy – zarówno bezpośredniej, jak i elektronicznej – jest powszechny w środowisku dzieci i młodzieży. Zgodnie z badaniem przeprowadzonym przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, aż 48% uczniów doświadczyło przemocy fizycznej, a 44% przemocy psychicznej w ciągu swojego życia.¹¹ Jednocześnie rośnie skala cyberprzemocy: 40% nastolatków doświadcza wyzwisk w Internecie, a 25% ośmieszania lub poniżania online.¹² Według raportu Najwyższej Izby Kontroli z 2023 roku, 1 na 3 uczniów zetknął się z cyberprzemocą, choć zaledwie 13% zgłasza takie incydenty nauczycielowi, a 19% – rodzicom.¹³ Dane te jednoznacznie wskazują, że przemoc rówieśnicza i elektroniczna stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia psychicznego i dobrostanu uczniów, a ich skala rośnie z roku na rok.

Szkoła i grupa rówieśnicza to także środowiska, w których młodzi ludzie po raz pierwszy stykają się z używkami – alkoholem, nikotyną, narkotykami. W 2023 roku zespół pod kierunkiem Lary L. Watts przeprowadził metaanalizę 27 badań longitudinalnych, która wykazała istotny wpływ zachowań rówieśników na naśladownictwo w konsumowaniu alkoholu, tytoniu i marihuany.¹⁴ Wniosek ten potwierdzają także wyniki polskiej edycji badania ESPD z roku 2024. Badanie objęło dwie kohorty: młodszą (15–16 lat) i starszą (17–18 lat). Uczniowie zostali zapytani o motywby picia alkoholu. Zarówno młodszą, jak i starszą kohortę najczęściej wskazywały powody związane z zabawą i relacjami społecznymi:

- „pomaga bawić się na imprezie” – 14% (młodsza) i 32,2% (starsza),
- „dzięki niemu spotkania towarzyskie są bardziej zabawne” – 13,7% (młodsza) i 27,1% (starsza),
- „uatrakcyjni imprezy i uroczystości” – 11% (młodsza) i 24,3% (starsza).¹⁵

4.1 Struktura badanej próby

Ankieta została przeprowadzona wśród uczniów V, VI, VII i VIII klas szkół podstawowych i klas I, II, III i IV szkół ponadpodstawowych z terenu Darłowa. W badaniu wzięło udział ogółem 784 osób – 362 kobiety i 422 mężczyzn. Nieznaczną większość respondentów (50,8%) stanowili uczniowie szkół podstawowych

¹¹ K. Makaruk, K. Drabarek, A. Popyk, Sz. Wójcik. [Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce](#). Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa: 2023.

¹² R. Lange (red.). *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*. NASK, Warszawa: 2023.

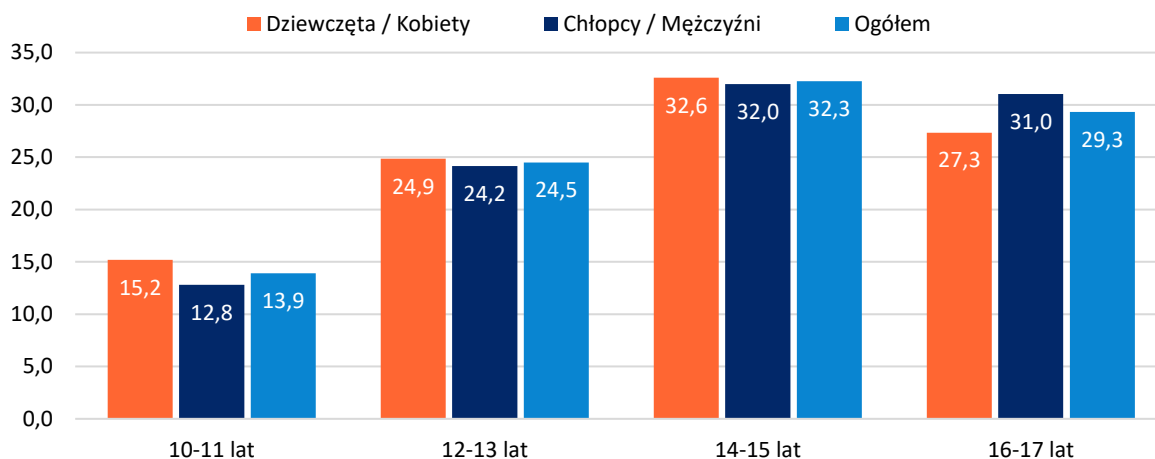
¹³ [Zapobieganie i przeciwdziałanie cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży](#). Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa: 2017.

¹⁴ L. L. Watts, E. A. Hamza, D. A. Bedewy, A. A. Moustafa. [A meta-analysis study on peer influence and adolescent substance use](#). [w:] *Current Psychology*. Volume 43, 2024.

¹⁵ J. Sierosławski, U. Sierosławska. [UŻYWANIE ALKOHOLU I NARKOTYKÓW PRZEZ MŁODZIEŻ SZKOLNĄ](#). Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach ESPAD. Warszawa: 2024.

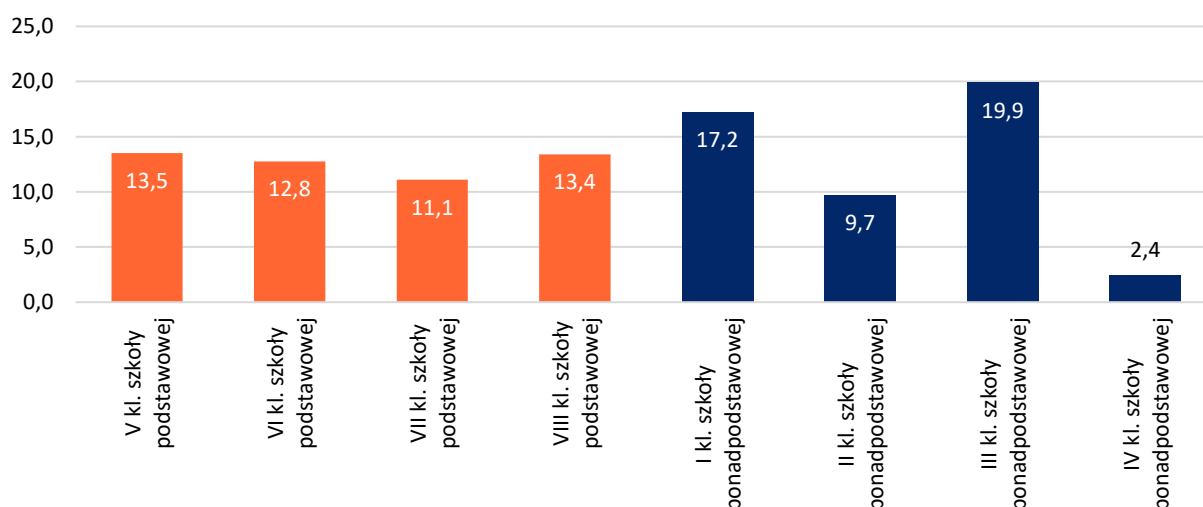
(41,6% to uczniowie Szkoły Podstawowej nr 3 im. Króla Eryka Pomorskiego, a 9,2% to uczniowie Społecznej Szkoły Podstawowej im. Lotników Morskich). Uczniowie szkół ponadpodstawowych stanowili pozostałe 49,2% ogółu próby. Z badania wyłączono uczniów pełnoletnich (część uczniów klas VI szkół ponadpodstawowych).

Wykres 52 Struktura płci i wieku badanej próby [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Wykres 53 Struktura próby pod względem klas, do których uczęszczają respondenci [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

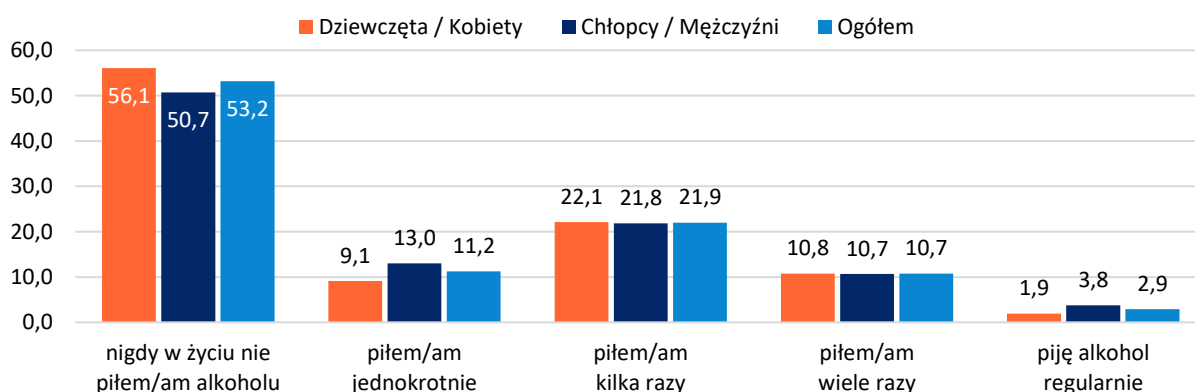
Ankietowanych uczniów zapytaliśmy także o miejsce zamieszkania. Ponad dwie trzecie respondentów stanowili mieszkańcy miasta Darłowa (69,9%). Mieszkańcy gminy wiejskiej Darłowo to 15,3% ogółu próby. Uczniowie szkół zlokalizowanych w Darłowie, ale mieszkający poza gminami miejską i wiejską Darłowo stanowili 14,8% próby.

Analiza danych uzyskanych w ankiecie z uczniami Darłowskich szkół została przeprowadzona w podziale na płeć respondentów oraz rodzaj szkoły, do której uczęszczają (szkoły podstawowe i szkoły ponadpodstawowe).

4.2 Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

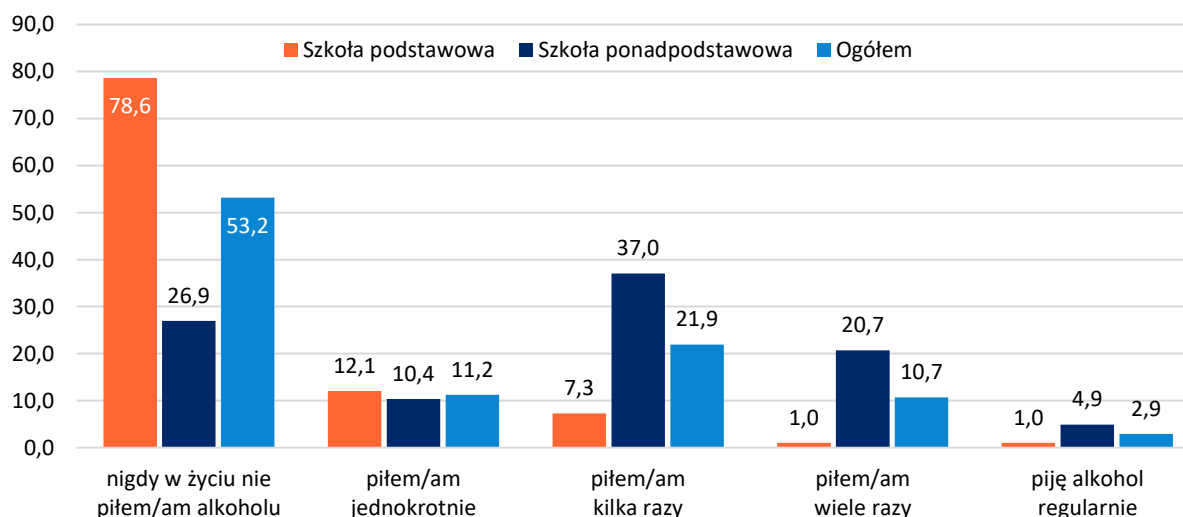
Ogółem nieco mniej niż połowa ankietowanych uczniów – 46,8%, ma za sobą inicjację alkoholową. Odsetek młodzieży, która jeszcze nigdy nie piła alkoholu jest wyższy w grupie dziewcząt (56,1% wobec 50,7% wśród chłopców) oraz wśród młodszych respondentów (78,6% wśród uczniów szkół podstawowych wobec 26,9% wśród uczniów szkół ponadpodstawowych). Większość uczniów, którzy spożywali alkohol wskazało, że zdarzyło im się to co najwyżej kilkukrotnie (11,2% - jeden raz; 21,9% - kilka razy). 10,7% respondentów wskazało, że piło alkohol wiele razy, a 2,9% zadeklarowało, że pije regularnie (odpowiednio 20,7% i 4,9% w szkołach ponadpodstawowych).

Wykres 54 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?” wg płci respondentów [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

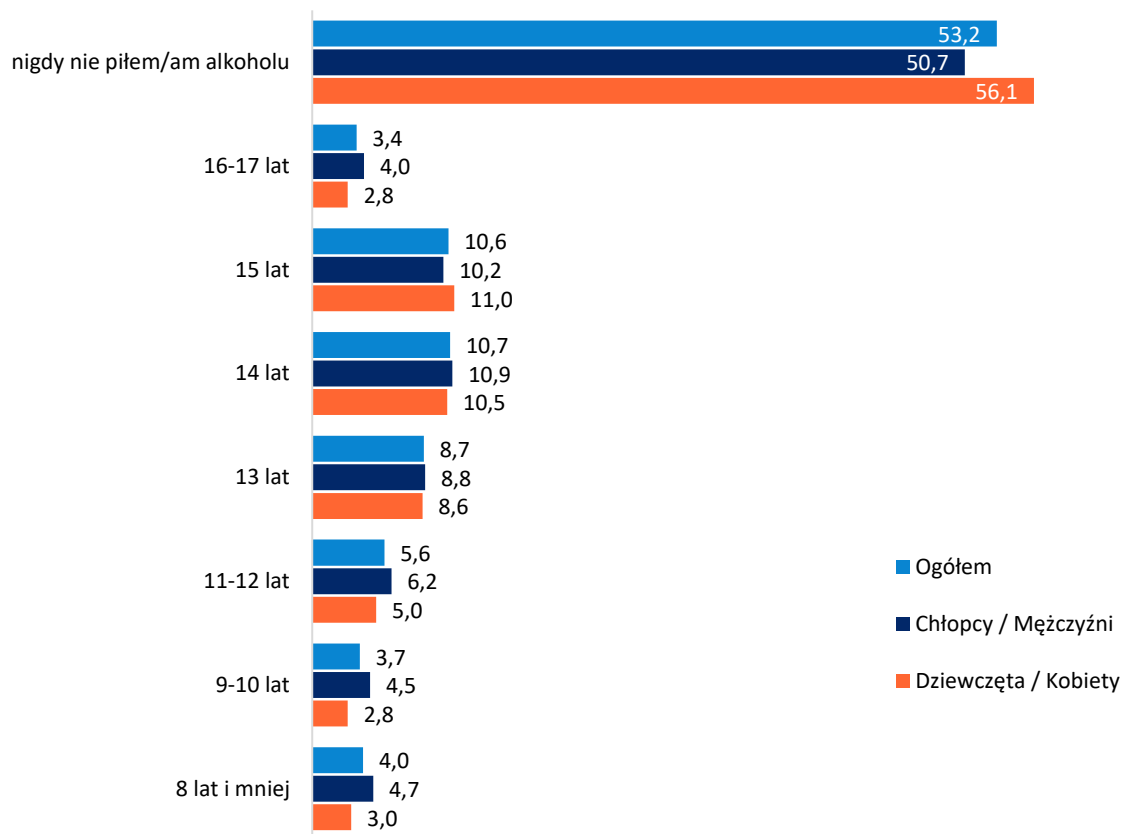
Wykres 55 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?” wg rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Najczęściej wskazywanym wiekiem inicjacji alkoholowej uczniów szkół w Darłowie jest 14. i 15. rok życia (odpowiednio 10,7% i 10,6% wskazań w ogóle próby). Niepokój wzbudza fakt, że 13,3% ankietowanych pierwszy raz piło alkohol mając mniej niż 13 lat.

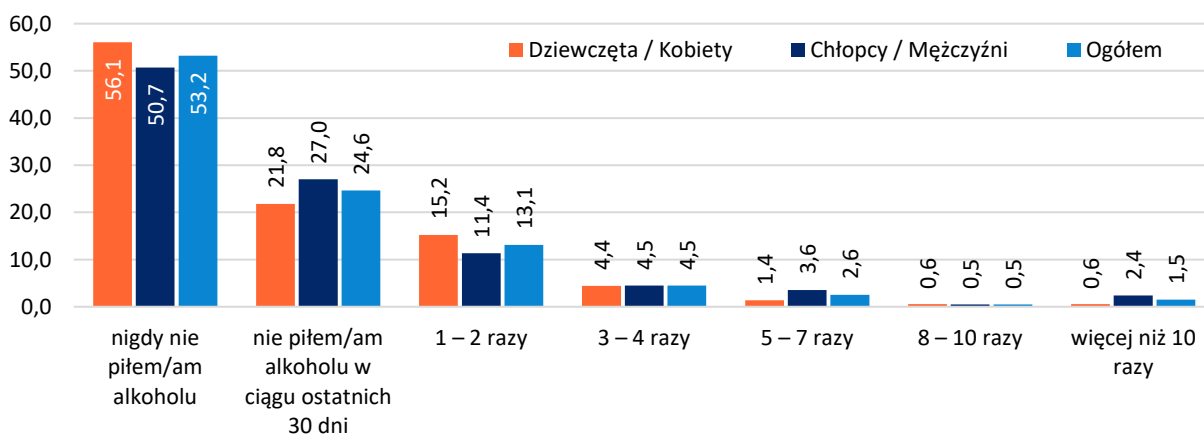
Wykres 56 Wiek inicjacji alkoholowej wg płci respondentów [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

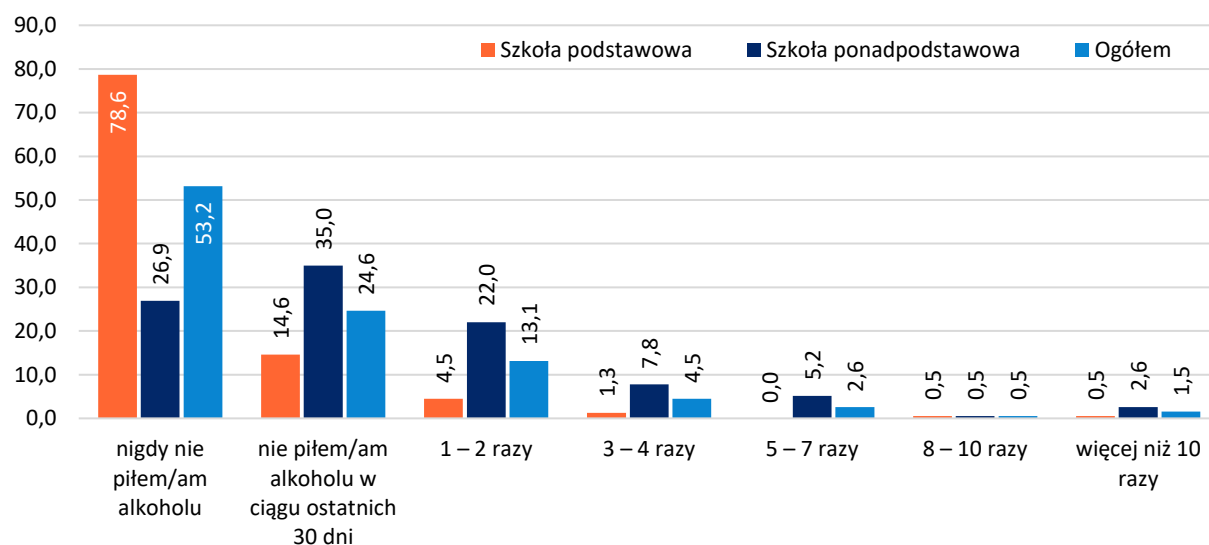
Respondentów ankiety zapytaliśmy o to, ile razy i jaki alkohol spożywali w ciągu ostatnich 30 dni. Uzyskane odpowiedzi wskazują na to, że w ciągu miesiąca przed realizacją ankiety alkohol piło 22,2% uczniów. Mierzony odsetek jest znacznie wyższy w starszej grupie respondentów – 38,1% wśród młodzieży ze szkół ponadpodstawowych. Jeśli chodzi o częstotliwość picia alkoholu, to najczęściej wskazywano na jednorazowe lub dwukrotne spożycie (13,1% w ogóle próby). Na częstsze picie (3 razy lub więcej) wskazało w sumie 9,1% respondentów.

Wykres 57 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?” wg płci respondentów [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Wykres 58 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?” wg rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Rodzaj alkoholu, po który młodzież sięga najczęściej to piwo. W ciągu 30 dni przed badaniem piło je 16,6% ogółu badanych. Analogiczny odsetek wśród młodzieży ze szkół ponadpodstawowych wyniósł 29,8%. Drugim alkoholem najczęściej spożywanym przez uczniów jest wódka. Ogółem 12,5% badanych zadeklarowało, że piło ją w ciągu ostatniego miesiąca (23,1% wśród uczniów szkół ponadpodstawowych). Popularność tego trunku wśród młodych jest alarmująca. W wieku, w jakim są respondenci naszej ankiety organizm intensywnie się rozwija, zwłaszcza mózg, który jest szczególnie wrażliwy na działanie alkoholu. Spożywanie napojów wysokoprocentowych, takich jak wódka, może:

- zakłócać procesy uczenia się i zapamiętywania,
- zwiększać ryzyko zaburzeń emocjonalnych i depresji,
- wpływać negatywnie na rozwój osobowości i funkcjonowanie psychospołeczne.

Im wcześniej młoda osoba zaczyna pić alkohol, tym większe prawdopodobieństwo rozwoju uzależnienia w dorosłości. Picie wódki (czyli alkoholu o wysokiej zawartości etanolu) w tak młodym wieku może być pierwszym krokiem do picia ryzykownego lub szkodliwego, a nawet uzależnienia już w wieku nastoletnim.

Tabela 13 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jaki rodzaj alkoholu piłeś/aś w ciągu ostatnich 30 dni?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

W ciągu ostatnich 30 dni piłem/am:	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
Piwo	15,5	17,5	3,8	29,8	16,6
Wódka	12,2	12,8	2,3	23,1	12,5
Whisky	3,9	7,6	1,3	10,6	5,9
Wino	6,6	4,3	3,0	7,8	5,4
Szampan	3,9	5,7	1,8	8,0	4,8
Likier, nalewka	1,4	3,3	0,8	4,1	2,4
Inny	1,7	3,6	1,0	4,4	2,7

W ciągu ostatnich 30 dni piłem/am:	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
Nie piłem/am w ciągu ostatnich 30 dni	22,1	28,4	14,8	36,5	25,5
Nigdy nie piłem/am alkoholu	56,1	50,7	78,6	26,9	53,2

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Tabela 14 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jaki rodzaj alkoholu piłeś/aś kiedykolwiek w życiu?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Kiedykolwiek w życiu piłem/am:	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
Piwo	36,7	41,5	15,6	63,7	39,3
Szampan	33,4	30,6	11,1	53,4	31,9
Wódka	31,5	30,6	8,3	54,4	31,0
Wino	29,0	26,3	7,8	47,9	27,6
Whisky	18,2	21,8	3,3	37,6	20,2
Likier, nalewka	17,7	21,1	3,0	36,5	19,5
Inny	9,7	15,4	3,5	22,3	12,8
Nigdy nie piłem/am alkoholu	56,1	50,7	78,6	26,9	53,2

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Poza rodzajem alkoholu pitego w ostatnim czasie, zapytaliśmy także ankietowanych o to, które z wymienionych alkoholi pili kiedykolwiek w życiu. Także w tym zestawieniu najwięcej wskazań zyskało piwo – kiedykolwiek w życiu pił je więcej niż co trzeci ankietowany uczeń (39,3%). Na drugiej pozycji znalazł się szampan (31,9%). Jest to trunek o szczególnym znaczeniu w kulturze – kojarzony ze świętowaniem (np. Nowego Roku, jubileuszy, ważnych wydarzeń w życiu). To właśnie ten symboliczny kontekst stanowi istotne zagrożenie wychowawcze. W wielu rodzinach i środowiskach społecznych szampan traktowany jest jako „niewinny alkohol” – przez co staje się pierwszym napojem alkoholowym, z jakim dziecko ma kontakt. Uroczystości, które są pozytywnym przeżyciem, mogą w ten sposób stać się pretekstową sytuacją, w której dorośli przyzwalają na picie alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Tego rodzaju inicjacja alkoholowa, dokonywana przy udziale lub aprobachie dorosłych, normalizuje picie i obniża granicę wieku pierwszego kontaktu z substancją psychoaktywną.

Badania potwierdzają, że wczesne sięgnięcie po alkohol wiąże się ze znacznym wzrostem ryzyka rozwoju późniejszych problemów z alkoholem: osoby, które zaczęły pić w wieku 11–14 lat, mają wielokrotnie wyższe prawdopodobieństwo wystąpienia zaburzeń związanych z alkoholem niż te, które rozpoczęły picie później.¹⁶

¹⁶ D. J. DeWit, E. M. Adlaf, D. R. Offord, A. C. Ogborne (2000). *Age at first alcohol use: A risk factor for the development of alcohol disorders*. [W:] The American Journal of Psychiatry, 157 (5), 745–750.

Dlatego nawet „symboliczna” obecność alkoholu – jak to się dzieje podczas świętowania – wymaga dużej ostrożności i uwagi ze strony dorosłych, bo może prowadzić do trwałych, negatywnych konsekwencji dla rozwoju młodego człowieka.

Tabela 15 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu:	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
Kłótnia lub bójka	5,2	5,5	0,5	10,4	5,4
Problemy w rodzinie	5,2	2,1	2,0	5,2	3,6
Wypadek lub uszkodzenie ciała	4,4	2,8	0,8	6,5	3,6
Pogorszenie relacji koleżeńskich	3,6	2,6	0,3	6,0	3,1
Problemy z Policją	3,3	2,8	0,3	6,0	3,1
Problemy finansowe	3,3	1,2	0,5	3,9	2,2
Problemy w szkole	1,4	1,7	0,5	2,6	1,5
Nie miałem/am przykrych doświadczeń	29,6	38,9	17,1	52,6	34,6
Nigdy nie piłem/am alkoholu	56,1	50,7	78,6	26,9	53,2

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Wśród uczniów darłowskich szkół 34,6% zadeklarowało, że piło alkohol, ale nie miało żadnych przykrych doświadczeń z tym związanych. Jednak 12,2% ankietowanych (20,5% uczniów szkół ponadpodstawowych) wskazało na wystąpienie przynajmniej jednej negatywnej konsekwencji. Najczęściej zgłaszanym skutkiem spożycia alkoholu były kłótnie lub bójki (5,4%), problemy w rodzinie (3,6%) oraz wypadki lub uszkodzenia ciała (3,6%). Istotnie częściej na przykre doświadczenia wskazywały dziewczęta niż chłopcy, a różnica ta była szczególnie widoczna w kategorii problemów rodzinnych (5,2% wobec 2,1%).

Istotne różnice zauważalne są także w podziale wiekowym – uczniowie szkół ponadpodstawowych znacznie częściej niż uczniowie szkół podstawowych doświadczyli skutków picia alkoholu, w tym konfliktów rówieśniczych, problemów szkolnych i interwencji Policji.

4.3 Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów szkół w Darłowie, 9,3% respondentów zadeklarowało, że kiedykolwiek w życiu zażywało substancje psychoaktywne (inne niż alkohol). Jest to wynik istotnie niższy niż dane ogólnopolskie – według badań ESPAD 2024, nawet 20–30% uczniów w wieku 13–15 lat miało już kontakt z narkotykami, głównie marihuaną.¹⁷ Choć lokalny odsetek może świadczyć o mniejszej skali problemu, nie powinien usypiać czujności – deklaracje uczniów mogą być zaniżone

¹⁷ J. Sierosławski, U. Sierosławska [red.] *Raport ESPAD 2024. Używanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez młodzież szkolną w Polsce*. Instytut Psychiatrii i Neurologii, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Warszawa: 2025.

z uwagi na temat wrażliwy i stygmatyzowany społecznie. Dodatkowo, już sam fakt występowania substancji psychoaktywnych w tej grupie wiekowej powinien być sygnałem do systematycznego monitorowania sytuacji i prowadzenia profilaktyki na poziomie szkoły i gminy.

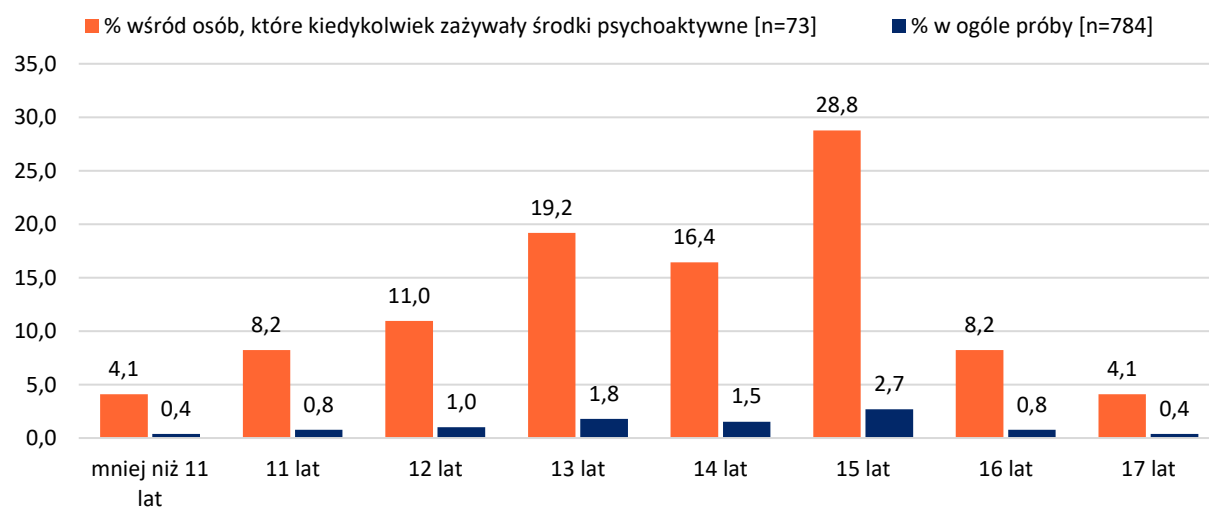
Tabela 16 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne?	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
nigdy w życiu nie zażywałem/am środków psychoaktywnych	91,4	90,0	96,7	84,5	90,7
zażywałem/am jednokrotnie	3,0	5,7	1,3	7,8	4,5
zażywałem/am kilka razy	4,1	1,7	0,5	5,2	2,8
zażywałem/am wiele razy	0,8	0,9	0,8	1,0	0,9
zażywam środki psychoaktywne regularnie	0,6	1,7	0,8	1,6	1,1
OGÓŁEM: kiedykolwiek zażywali substancje psychoaktywne	8,6	10,0	3,3	15,5	9,3

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Łączna liczba respondentów, którzy wskazali na to, że mają doświadczenia związane z zażywaniem substancji psychoaktywnych to 73 osoby. Dlatego wyniki analizy odpowiedzi na pytania dotyczące częstotliwości używania, rodzajów przyjmowanych substancji oraz sposobów ich zdobycia będą podawane bez rozbicia na grupy płci i wieku. W przypadku zastosowania takiego zróżnicowania, formułowane wnioski opierałyby się na zbyt małych liczebnościach, przez co byłyby obciążone wysokim ryzykiem błędu statystycznego i mogłyby wprowadzać czytelnika w błąd.

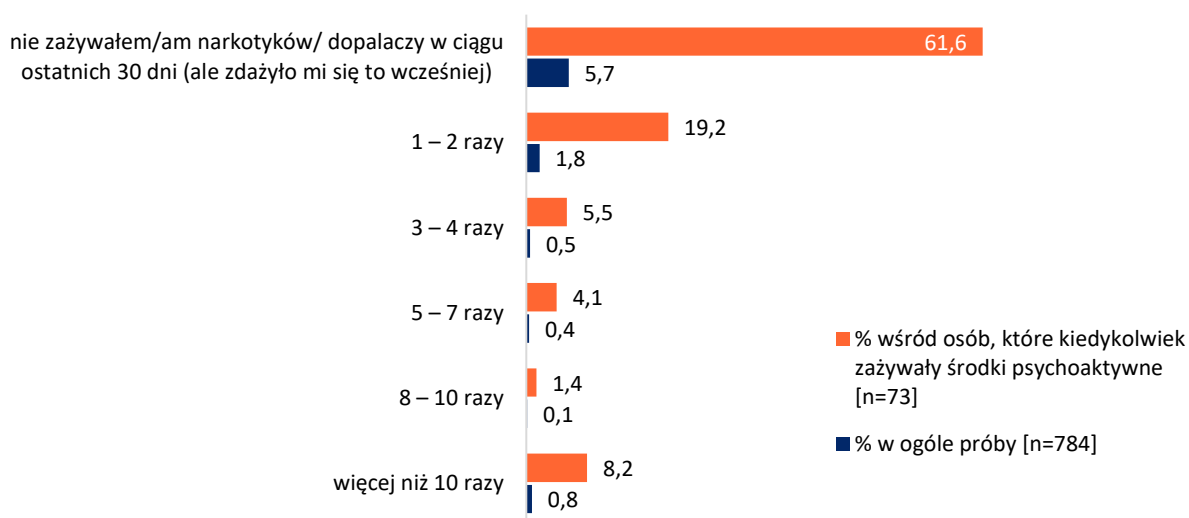
Wykres 59 Wiek inicjacji narkotykowej. Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile miałeś/aś lat, kiedy po raz pierwszy zażyłeś/aś jakieś narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?” [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Z przeprowadzonej ankiety wynika, że najczęstszy wiek inicjacji narkotykowej uczniów darłowskich szkół to **15 lat**. Z odpowiedzi na pytanie „Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni?” można wnioskować, że większość młodych ludzi, którzy mają doświadczenia z narkotykami lub dopalaczami to tzw. użytkownicy eksperymentujący lub okazjonalni. Jako aktualnych użytkowników substancji psychoaktywnych można zaklasyfikować 3,6% ogółu respondentów (38,4% osób, które kiedykolwiek zażywały środki psychoaktywne). Są to osoby, które nie ograniczyły się do jednorazowego eksperymentu, ale sięgały po substancje psychoaktywne także w ostatnim czasie.

Wykres 60 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni?” [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Ankietowaną młodzież zapytaliśmy o to, jakie konkretnie substancje zdarzyło jej się przyjąć (w ciągu ostatnich 30 dni lub kiedykolwiek w życiu). 7,7% ogółu badanych wskazało na używanie marihuany lub haszyszu (2,0% w ciągu ostatniego miesiąca). Na drugim miejscu znalazło się przyjmowanie leków w celu odurzenia się – na takie działanie wskazało 2,6% respondentów. Do posiadania doświadczeń z substancjami wziewnymi, amfetaminą, mefedronem i kokainą przyznało się po około 2,3% badanych. Pozostałe substancje (wymienione w poniższej tabeli) były wskazywane przez ankietowaną młodzież jeszcze rzadziej. Tylko pojedynczy respondenci deklarowali sięganie w ciągu ostatnich 30 dni po substancje odurzające (z wyjątkiem marihuany/haszyszu).

Tabela 17 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakie substancje przyjmowałeś/aś?” [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

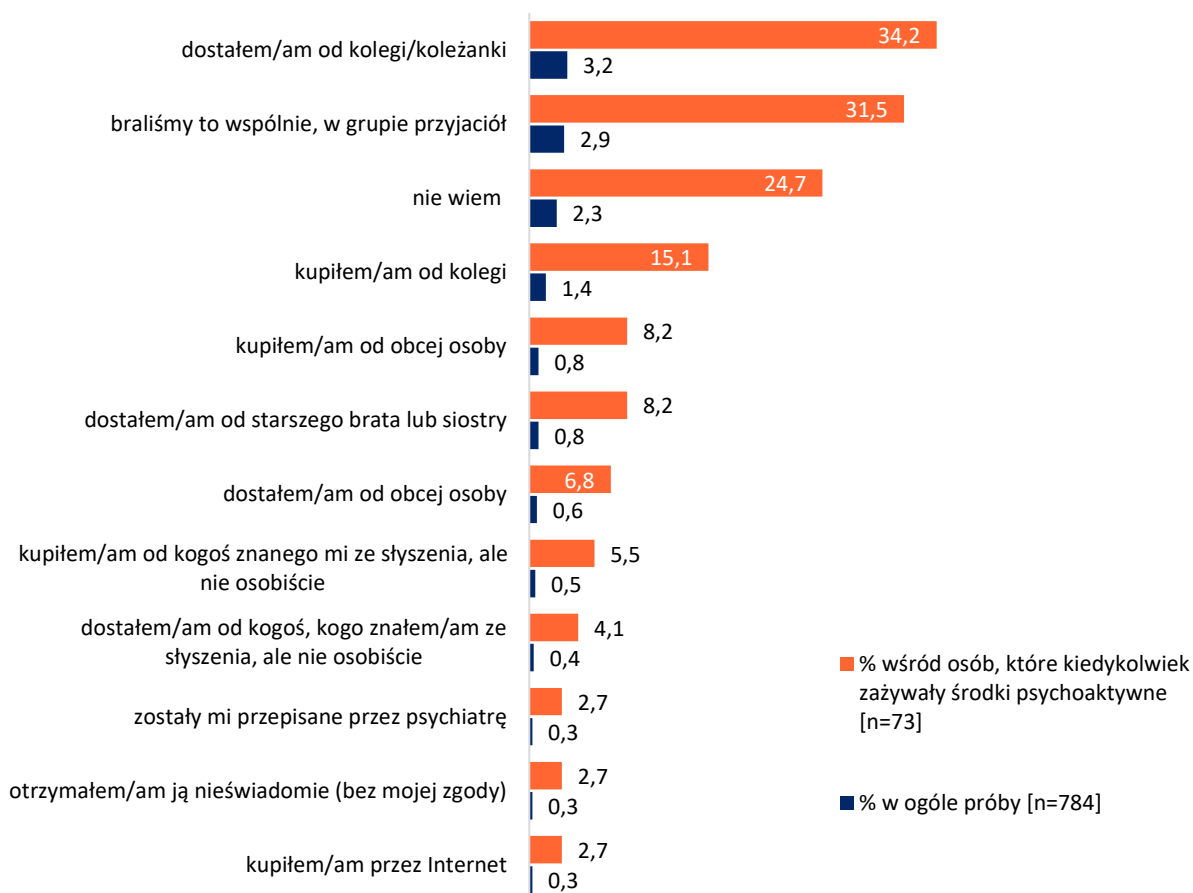
Substancja psychoaktywna przyjmowana w celu odurzenia	Nigdy nie przyjmowałem/am	Przyjmowałem/am	
		Kiedykolwiek w życiu	W tym: w ciągu ostatnich 30 dni
marihuana lub haszysz	92,3	7,7	2,0
leki w celu odurzenia	97,4	2,6	0,5
substancje wziewne	97,7	2,3	0,5
amfetamina	97,7	2,3	0,8
mefedron	97,7	2,3	0,5
kokaina	97,8	2,2	0,4

Substancja psychoaktywna przyjmowana w celu odurzenia	Nigdy nie przyjmowałem/am	Przyjmowałem/am	
		Kiedykolwiek w życiu	W tym: w ciągu ostatnich 30 dni
dopalacze	98,0	2,0	1,1
metamfetamina	98,0	2,0	0,6
grzyby halucynogenne	98,1	1,9	0,6
sterydy anaboliczne	98,1	1,9	1,1
ekstazy	98,2	1,8	0,5
LSD	98,5	1,5	0,8
inne	99,6	0,4	0,1

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Wyniki badania wskazują, że kontakt młodzieży szkolnej z substancjami psychoaktywnymi najczęściej odbywa się w kontekście relacji rówieśniczych i sytuacji społecznych. Zdecydowana większość osób, które miały doświadczenie z narkotykami lub dopalaczami, zadeklarowała, że otrzymały substancję od kolegi lub koleżanki (34,2% wśród osób, które kiedykolwiek zażywały takie substancje) lub zażywały ją wspólnie z grupą przyjaciół (31,5%). Oznacza to, że dostęp do substancji psychoaktywnych w tej grupie wiekowej nie odbywa się głównie poprzez zakup czy samodzielne poszukiwanie, ale poprzez interakcje w kręgu rówieśniczym. Podkreśla to znaczenie wpływu grupy społecznej i mechanizmów presji rówieśniczej w procesie inicjacji narkotykowej.

Wykres 61 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Skąd wzięłeś/ęłaś tę substancję?” [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Ostatnie pytanie ankiety w temacie problemu narkotykowego wśród młodych ludzi dotyczyło przykrych doświadczeń związanych z zażywaniem przez nich narkotyków lub dopalaczy. Większość osób, które kiedykolwiek przyjmowały takie substancje, wskazała, że nie miała żadnych złych doświadczeń z tym związanych (72,6%). Natomiast wśród zgłaszanych negatywnych skutków najczęściej pojawiały się: problemy rodzinne, problemy w szkole oraz kłótnie lub bójki.

Tabela 18 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?” [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy	% wśród osób, które kiedykolwiek zażywały środki psychoaktywne	% w ogóle próby
nie miałem/am przykrych doświadczeń	72,6	6,8
problemy w rodzinie	12,3	1,1
problemy w szkole	11,0	1,0
kłótnia lub bójka	11,0	1,0
problemy z Policją	9,6	0,9
pogorszenie relacji koleżeńskich	6,8	0,6
wypadek lub uszkodzenie ciała	6,8	0,6
problemy finansowe	4,1	0,4
inne: pogorszenie stanu psychicznego	4,1	0,4
OGÓŁEM: mieli złe doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy	27,4	2,6

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Warto zwrócić szczególną uwagę na fakt, że trzy osoby wskazały skutki nieujęte w kafeterii odpowiedzi – każdorazowo były to konsekwencje związane ze zdrowiem psychicznym, takie jak problemy z emocjami czy obniżone samopoczucie psychiczne. W jednym przypadku respondent ujawnił, że w następstwie zażywania substancji psychoaktywnych miał atak manii, podczas którego podejmował czynności zagrażające jego bezpieczeństwu.

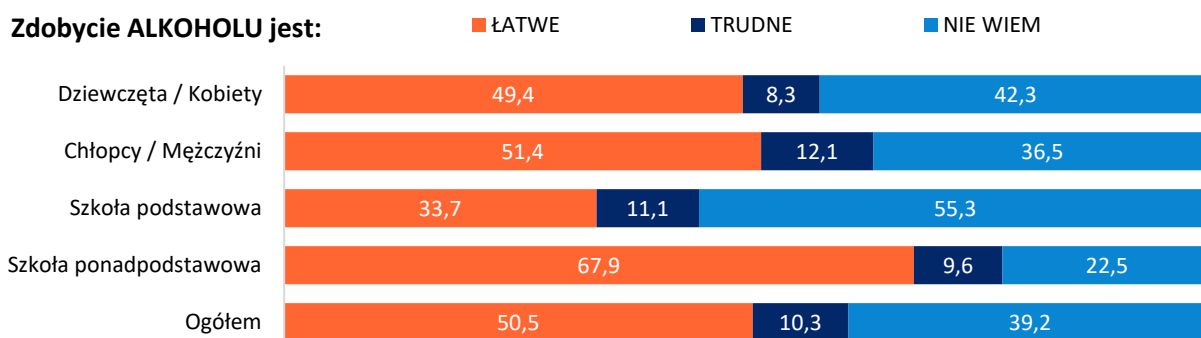
Takie odpowiedzi, choć jednostkowe, mają istotne znaczenie diagnostyczne – wskazują, że używanie substancji psychoaktywnych przez młodzież może wiązać się nie tylko z problemami w funkcjonowaniu społecznym czy szkolnym, ale również z poważnymi konsekwencjami emocjonalnymi i psychicznymi. W związku z tym w działaniach profilaktycznych warto uwzględnić także wątek wsparcia zdrowia psychicznego młodych ludzi oraz wczesnego rozpoznawania sygnałów świadczących o kryzysach emocjonalnych. Tym bardziej, że problemy natury psychicznej bywają przyczyną zażywania narkotyków.

4.4 Dostępność używek i ocena ich szkodliwości z perspektywy dzieci i młodzieży

Dzieci i młodzież uczestniczące w badaniu poprosiliśmy o ocenę, jak trudno byłoby im zdobyć alkohol, narkotyki i nowe substancje psychoaktywne (NSP – potocznie określane jako „dopalacze”).

Połowa ankietowanych uczniów (50,5%) uważa zdobycie alkoholu za łatwe. Szczególnie w ocenie starszych uczniów (67,9% wskazań wśród uczniów szkół ponadpodstawowych). Przeciwnego zdania jest 8,3% respondentów, którzy wskazali, że trudno byłoby im zdobyć alkohol. 39,2% badanych nie ma opinii na ten temat (prawdopodobnie są to głosy uczniów, którzy nigdy nie próbowali nabyć alkoholu).

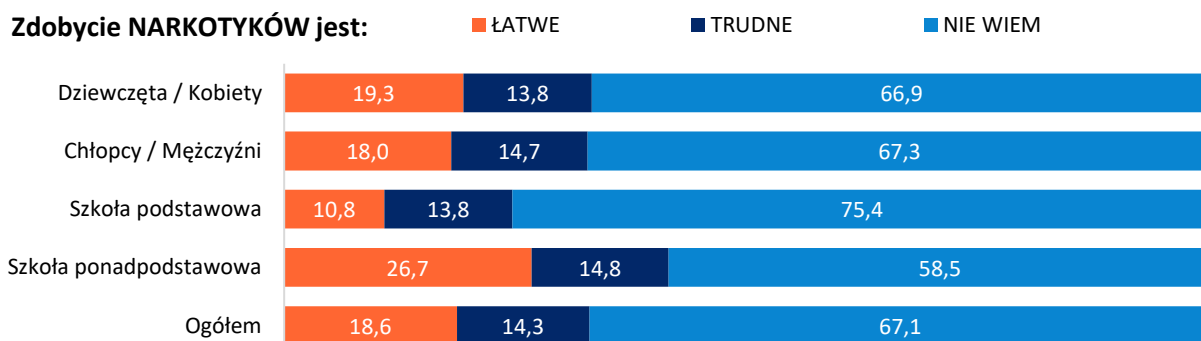
Wykres 62 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Gdybyś chciał/a zdobyć ALKOHOL w swojej miejscowości byłoby to: (...)” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

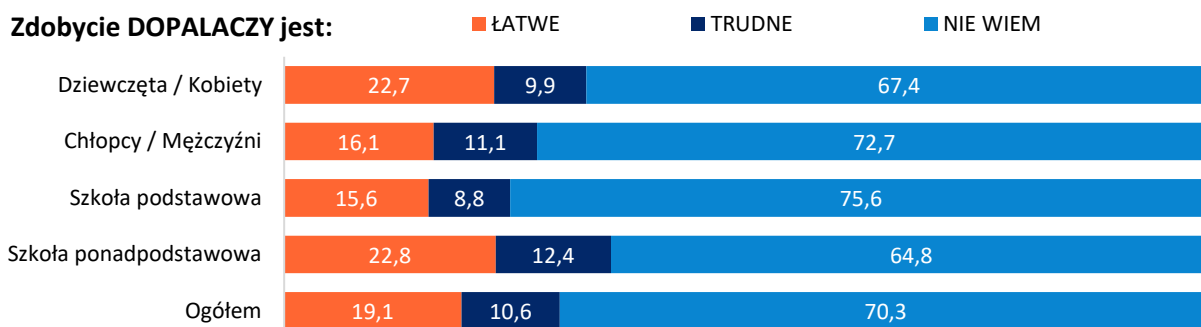
Zupełnie inaczej rozkładają się odpowiedzi na pytania o to, jak trudno byłoby zdobyć narkotyki i dopalacze. Blisko dwie trzecie badanych nie były w stanie podać jednoznacznej odpowiedzi (odpowiednio 67,1% i 70,3% wskazań odpowiedzi „nie wiem”). Odsetki wskazań na odpowiedzi „trudno” i „łatwo” były do siebie zbliżone. Przy czym dziewczętom jest nieco łatwiej zyskać dostęp do dopalaczy niż chłopcom, a starszym uczniom (szkoły ponadpodstawowe) znacznie łatwiej zdobyć narkotyki i dopalacze niż uczniom szkół podstawowych.

Wykres 63 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Gdybyś chciał/a zdobyć NARKOTYKI w swojej miejscowości byłoby to: (...)” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

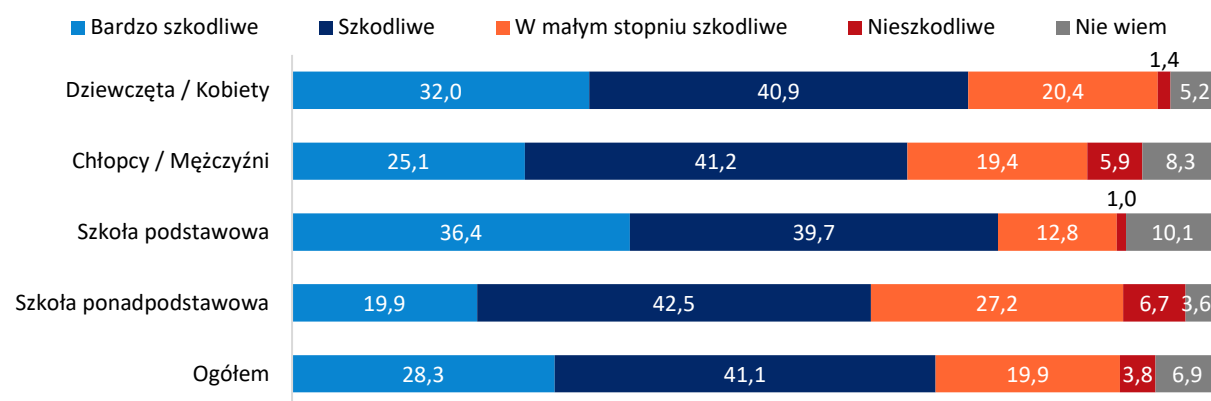
Wykres 64 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Gdybyś chciał/a zdobyć DOPALACZE w swojej miejscowości byłoby to: (...)” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Szkodliwość substancji psychoaktywnych – takich jak alkohol, narkotyki czy tzw. dopalacze (nowe substancje psychoaktywne, NSP) – jest dobrze udokumentowana w literaturze naukowej. Ich zażywanie może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, psychicznych i społecznych, zwłaszcza w przypadku młodych osób, których organizm i układ nerwowy znajdują się w fazie rozwoju. Pomimo powszechnie znanych zagrożeń, postrzeganie ryzyka związanego z używaniem tych substancji może różnić się w zależności od wieku, płci oraz doświadczeń życiowych. Poniższe wykresy przedstawiają rozkład ocen szkodliwości alkoholu, narkotyków i dopalaczy dla zdrowia, z uwzględnieniem podziału na płeć i grupy wiekowe badanych uczniów.

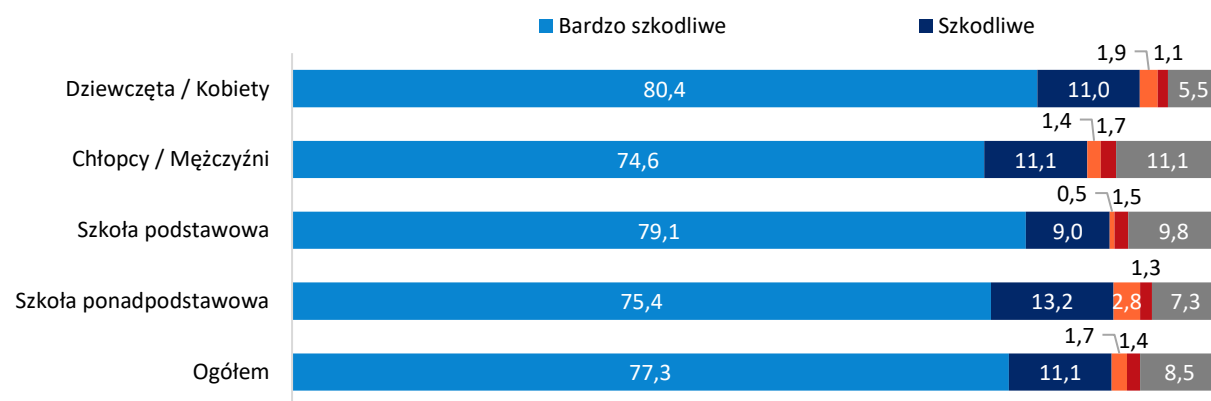
Wykres 65 Oceny szkodliwości ALKOHOLU dla zdrowia, opinie wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z Darłowa opinie na temat szkodliwości alkoholu są zróżnicowane. Mimo że większość respondentów uznaje alkohol za substancję szkodliwą (28,3% - „bardzo szkodliwe”; 41,1% - „szkodliwe”), widoczna jest pewna liberalizacja postaw – szczególnie wśród starszych uczniów. Dziewczęta częściej niż chłopcy oceniają alkohol jako wysoce szkodliwy dla zdrowia. Wśród uczniów szkół podstawowych zauważalne jest większe przekonanie o ryzyku związanym z jego spożywaniem niż wśród uczniów szkół ponadpodstawowych, co może wynikać z rosnącej akceptacji społecznej dla alkoholu w starszym wieku.

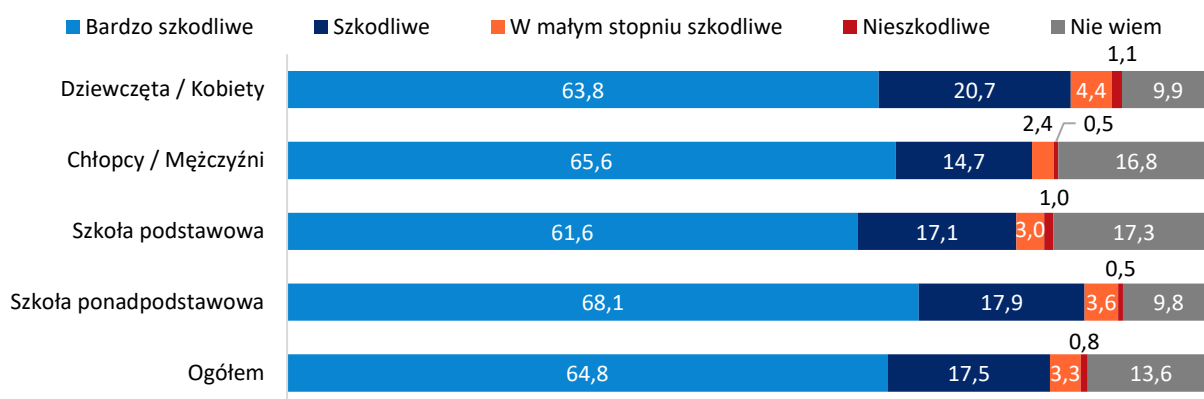
Wykres 66 Oceny szkodliwości NARKOTYKÓW dla zdrowia, opinie wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Narkotyki są jednoznacznie postrzegane jako substancje wysoce szkodliwe (77,3% - „bardzo szkodliwe”; 11,1% - „szkodliwe”). We wszystkich grupach wiekowych i niezależnie od płci dominują odpowiedzi wskazujące na bardzo wysokie zagrożenie dla zdrowia. Wyniki te mogą świadczyć o skuteczności działań profilaktycznych w tym obszarze oraz o relatywnie silnym społecznym przekazie na temat ryzyka związanego z używaniem narkotyków.

Wykres 67 Oceny szkodliwości DOPALACZY dla zdrowia, opinie wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Także dopalacze – mimo że mniej znane – są przez większość uczniów oceniane jako bardzo szkodliwe dla zdrowia (64,8% - „bardzo szkodliwe”; 17,5% - „szkodliwe”). Wśród respondentów występuje jednak nieco większe zróżnicowanie opinii niż w przypadku oceny szkodliwości narkotyków, co może wynikać z mniejszej wiedzy na temat składu i działania tych substancji.

Używanie substancji psychoaktywnych niesie za sobą poważne konsekwencje nie tylko zdrowotne, ale również społeczne. Wśród młodzieży skutki te mogą obejmować zaburzenia funkcjonowania w środowisku szkolnym i domowym, pogorszenie relacji interpersonalnych, a także ryzyko popadnięcia w konflikt z prawem czy uzależnienie. Zdolność młodych ludzi do rozpoznania tych zagrożeń stanowi ważny wskaźnik ich świadomości i może wpływać na skuteczność działań profilaktycznych.

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów darłowskich szkół na pytanie: „Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków i dopalaczy?”, z podziałem na płeć respondentów i rodzaj szkoły, do której uczęszczają.

Tabela 19 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków i dopalaczy?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie

Negatywne konsekwencje zażywania alkoholu, narkotyków i dopalaczy	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego	81,5	72,0	77,6	75,1	76,4
uzależnienie	81,8	70,6	74,9	76,7	75,8
nieodpowiednie towarzystwo	63,8	49,3	54,0	58,0	56,0

Negatywne konsekwencje zażywania alkoholu, narkotyków i dopalaczy	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
pogorszenie relacji rodzinnych	61,3	50,7	57,5	53,6	55,6
obniżenie efektywności nauki	53,3	42,7	52,3	42,7	47,6
poważne kłopoty finansowe	44,8	41,0	39,7	45,9	42,7
pogorszenie relacji koleżeńskich	37,8	28,7	31,9	33,9	32,9
nie wiem	8,3	12,6	13,8	7,3	10,6
nie występują negatywne konsekwencje	3,3	6,9	5,0	5,4	5,2

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Najczęściej wskazywaną konsekwencją były zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego – odpowiedź tę zaznaczyło 76,4% ogółu respondentów, przy czym częściej wskazywały ją dziewczęta (81,5%) niż chłopcy (72,0%). Drugim najczęściej wymienianym skutkiem było uzależnienie (75,8% ogółem), które również częściej dostrzegały dziewczęta (81,8%) niż chłopcy (70,6%).

Uczniowie zwracali także uwagę na konsekwencje społeczne, takie jak: nieodpowiednie towarzystwo (56,0%), pogorszenie relacji rodzinnych (55,6%) oraz obniżenie efektywności nauki (47,6%). Wskazania te były również częstsze wśród dziewcząt niż chłopców, co może świadczyć o wyższej wrażliwości społecznej dziewcząt lub większym zaangażowaniu w proces refleksji nad konsekwencjami.

Zdecydowanie mniejsza część badanych (10,6%) przyznała, że nie wie, jakie mogą być skutki używania tych substancji. 5,2% ankieterowanych uznało, że nie występują żadne negatywne konsekwencje, co należy uznać za stosunkowo niski odsetek, wskazujący na ogólną świadomość młodzieży w tym zakresie.

Wyniki sugerują, że uczniowie mają dość dobrze ugruntowaną wiedzę na temat potencjalnych skutków używania substancji psychoaktywnych, zwłaszcza w kontekście uzależnień i zdrowia psychofizycznego. Mniej oczywiste, lecz równie istotne konsekwencje społeczne (jak relacje rodzinne czy koleżeńskie) również zostały zauważone, choć z nieco mniejszą intensywnością.

Wśród odpowiedzi otwartych, wskazanych jako „inne negatywne konsekwencje”, pojawiły się również takie zagrożenia jak śmierć w wyniku przedawkowania, agresja i przemoc. Choć były to odpowiedzi nieliczne, stanowią istotny sygnał dla badacza – świadczą o tym, że część młodzieży dostrzega najbardziej drastyczne skutki używania substancji psychoaktywnych, wykraczające poza typowe odpowiedzi zawarte w kafeterii. Może to odzwierciedlać zarówno indywidualne doświadczenia, jak i wpływ przekazów medialnych czy programów profilaktycznych. Warto te sygnały uwzględnić przy planowaniu działań edukacyjnych, szczególnie w obszarze świadomości prawnych i społecznych konsekwencji uzależnień.

4.5 Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

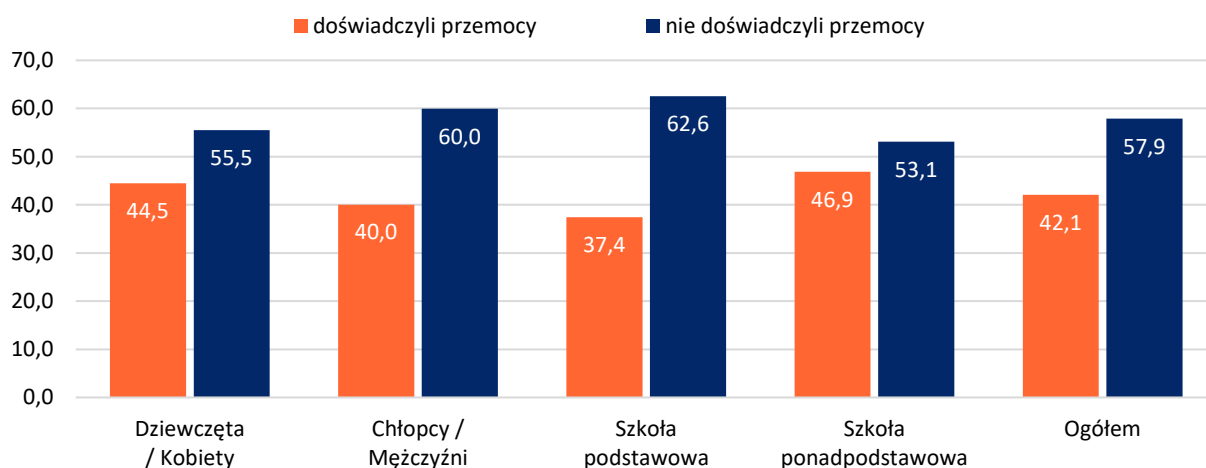
Przemoc rówieśnicza, domowa i cyfrowa to zjawiska, których doświadcza wiele dzieci i nastolatków – zarówno jako ofiary, sprawcy, jak i świadkowie. Młodzi ludzie najczęściej doznają przemocy psychicznej, ale rośnie także skala cyberprzemocy i przemocy fizycznej. Choć coraz częściej mówi się o tych problemach otwarcie, wielu uczniów nadal nie zgłasza trudnych sytuacji, a część z nich nie potrafi rozpoznać, że dane zachowanie stanowi formę przemocy.

Według badań Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, dwie trzecie nastolatków w Polsce (66%) doświadczyło przemocy ze strony rówieśników, a co trzeci (32%) był ofiarą przemocy domowej ze strony bliskiego dorosłego¹⁸. W kontekście lokalnym analiza skali i form przemocy jest kluczowa dla tworzenia skutecznych programów profilaktycznych i interwencyjnych. Poniżej przedstawiono wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów szkół z terenu Miasta Darłowa.

4.5.1 Doświadczanie przemocy

Zgodnie z deklaracjami respondentów, 42,1% uczniów darłowskich szkół przyznało, że kiedykolwiek doświadczyło przemocy. Dziewczęta zgłaszały ten problem nieco częściej niż chłopcy (odpowiednio 44,5% wobec 40,0%), a największy odsetek takich doświadczeń dotyczył uczniów szkół ponadpodstawowych (46,9%).

Wykres 68 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Najczęstszymi sprawcami przemocy byli koledzy ze szkoły (23,2%) oraz znajomi (15,0%), ale niepokojący jest również udział przemocy domowej – 6,3% respondentów wskazało ojca jako sprawcę, a 4,8% matkę. Przemoc domowa istotnie częściej dotyczy dziewcząt niż chłopców.

¹⁸ K. Makaruk, K. Drabarek, A. Popyk, Sz. Wójcik. [Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce](#). Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa: 2023.

Tabela 20 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Kto stosował wobec Ciebie przemoc?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Sprawca przemocy	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
koledzy/koleżanki ze szkoły	24,3	22,7	21,6	25,4	23,5
znajomi	19,1	17,3	13,8	22,5	18,1
rodzeństwo	9,1	7,1	8,5	7,5	8,0
tata	7,2	5,2	5,0	7,3	6,1
mama	4,7	3,1	3,5	4,1	3,8
inni członkowie rodziny	3,9	1,4	2,3	2,8	2,6
inne osoby	3,3	1,9	1,3	3,9	2,6

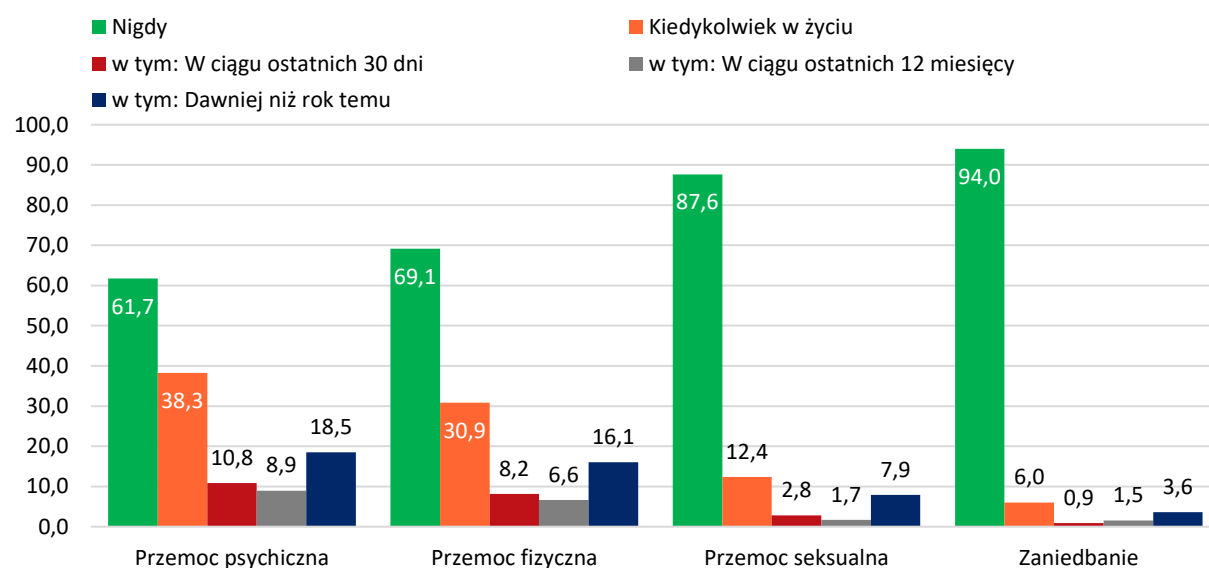
*"inne osoby" to: były chłopak, partner matki/ojczym, obcy w Internecie, obcy ogółem

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Respondentów, którzy wskazali, że kiedykolwiek doświadczyli przemocy zapytaliśmy o to, jakiego rodzaju przemocy doznali. Młodzież szkolna może nie posiadać wiedzy o tym, jakie zachowanie należy uznać za przemoc, dlatego przy każdej z wymienionych form podaliśmy po kilka przykładów:

- Przemoc psychiczna (np. ktoś cię przezywał, groził ci, upokarzał, straszył, wyśmiewał);
- Przemoc fizyczna (np. ktoś cię bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował);
- Przemoc seksualna (np. ktoś dotykał cię w miejsca, w które sobie tego nie życzyłeś/aś, ktoś mówił o twoim ciele w sposób który cię zawstydział);
- Zaniedbanie (np. nie miałeś/aś zapewnionej opieki kiedy byłeś/aś chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów kiedy miałeś/aś problemy, dostawałeś/aś zbyt mało jedzenia dlatego przez dłuższy czas byłeś/aś głodny/a).

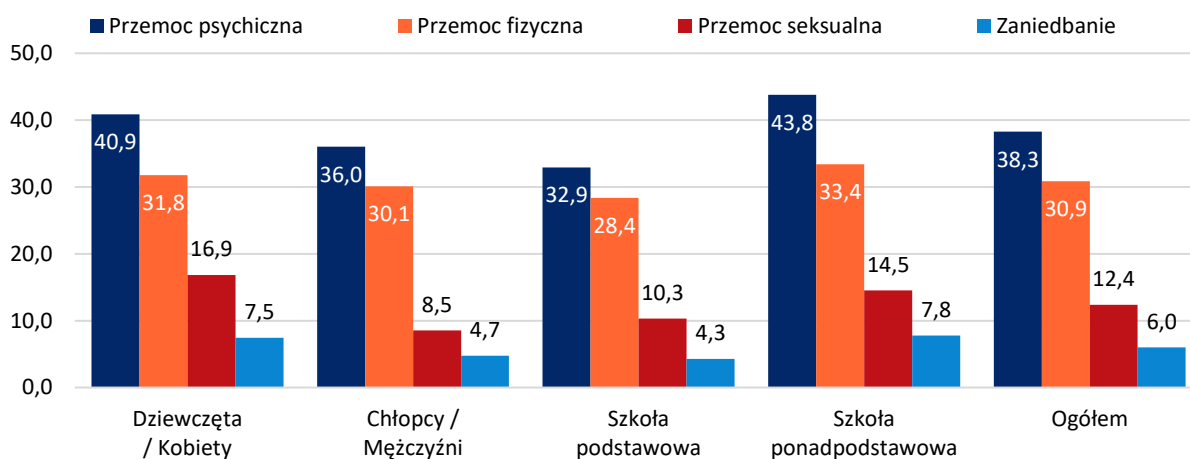
Wykres 69 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Najpowszechniej zgłaszanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna – dotknęła ona 38,3% uczniów, z czego 10,8% doświadczyło jej w ostatnich 30 dniach. 30,9% nastolatków doświadczyło przemocy fizycznej, 12,4% – przemocy seksualnej, a 6,0% – zaniedbania.

Wykres 70 Odsetek osób, które kiedykolwiek w życiu doświadczyły poszczególnych rodzajów przemocy, wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Dane na powyższym wykresie pokazują wyraźne różnice w rozkładzie doświadczeń w zależności od płci – dziewczęta znacznie częściej niż chłopcy wskazywały przemoc seksualną (16,9% wobec 8,5%) oraz zaniedbanie (7,5% wobec 4,7%). Poza doświadczanie wszystkich omawianych rodzajów przemocy istotnie częściej wskazywali starsi respondenci (uczniowie szkół ponadpodstawowych) niż młodsi (uczniowie szkół podstawowych).

Przemocy można doświadczać nie tylko bezpośrednio – będąc jej ofiarą, ale także pośrednio jako świadek zachowań przemocowych. Świadkowie przemocy domowej – nawet jeśli nie są jej bezpośrednimi ofiarami – doświadczają głębokich i długotrwałych skutków emocjonalnych. Dzieci, które obserwują przemoc jednego z rodziców wobec drugiego, często czują się bezradne, zagubione i winne. Przeżywają silny stres, lęk o bezpieczeństwo bliskiej osoby i własne, a jednocześnie nie mają gotowości i narzędzi, by skutecznie zareagować.

Długotrwałe wystawienie na tego typu sytuacje może prowadzić do problemów z regulacją emocji, zaburzeń snu, spadku samooceny i trudności w budowaniu zdrowych relacji w przyszłości. Co więcej, dzieci wychowywane w środowisku, gdzie przemoc jest akceptowana lub bagatelizowana, mogą uznać ją za normę i powielać takie wzorce w dorosłym życiu – jako ofiary lub sprawcy. Dlatego bycie świadkiem przemocy w domu powinno być traktowane jako forma krzywdy emocjonalnej, wymagająca reakcji i wsparcia.

Tabela 21 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
w moim domu nikt nie stosuje przemocy	84,8	86,3	86,2	85,0	85,6
tak, wobec mnie	3,6	2,6	2,8	3,4	3,1
tak, rodzice wobec siebie	2,5	0,7	1,5	1,6	1,5
tak, wobec mojego rodzeństwa	1,4	0,9	0,8	1,6	1,1
tak, wobec innych osób	1,1	0,5	1,0	0,5	0,8
trudno powiedzieć	11,3	11,8	11,8	11,4	11,6

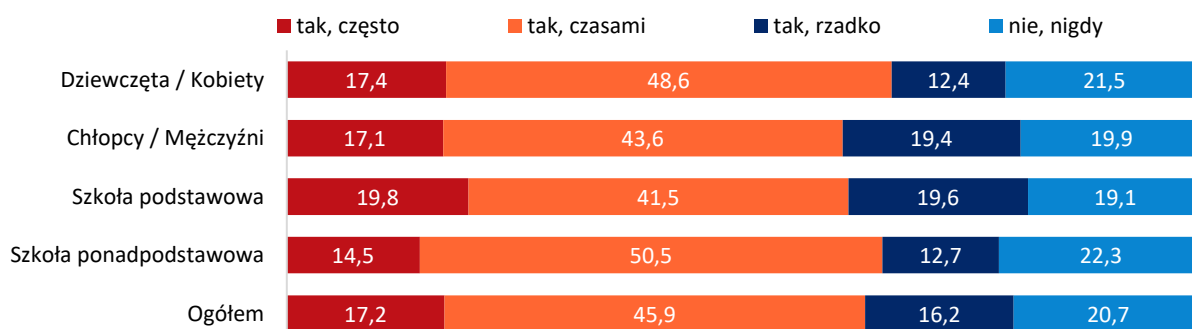
Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

W pytaniu o występowanie przemocy w domu, 3,1% uczniów przyznało, że przemoc była stosowana wobec nich osobiście, a 1,1% – wobec rodzeństwa. Jednocześnie aż 11,6% respondentów wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”, co może sugerować brak jasnego rozumienia, czym jest przemoc domowa lub obawy przed ujawnieniem takich informacji.

Poza przemocą domową, także przemoc rówieśnicza oddziałuje na dzieci i młodzież nie tylko bezpośrednio (gdy są jej ofiarami), ale także pośrednio (kiedy ją obserwują). Bycie świadkiem przemocy rówieśniczej nie pozostaje dla młodego człowieka obojętne. Nawet jeśli uczeń sam nie doświadcza przemocy bezpośrednio, obserwowanie jej – zwłaszcza w sposób powtarzalny – może prowadzić do krzywdy emocjonalnej, poczucia zagrożenia, bezradności, a niekiedy także lęku przed stanieniem się kolejną ofiarą.

Jednocześnie brak reakcji na przemoc, mimo jej zauważenia, przyczynia się do jej utrwalenia i normalizacji. Uczniowie, którzy milczą lub odwracają wzrok, nieświadomie wspierają sprawcę, wzmacniając jego poczucie bezkarności i pogłębiając izolację ofiary. To pokazuje, jak ważne jest rozwijanie wśród dzieci i młodzieży kompetencji społecznych, odwagi cywilnej i postawy odpowiedzialności za dobro wspólne w grupie rówieśniczej.

Wykres 71 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

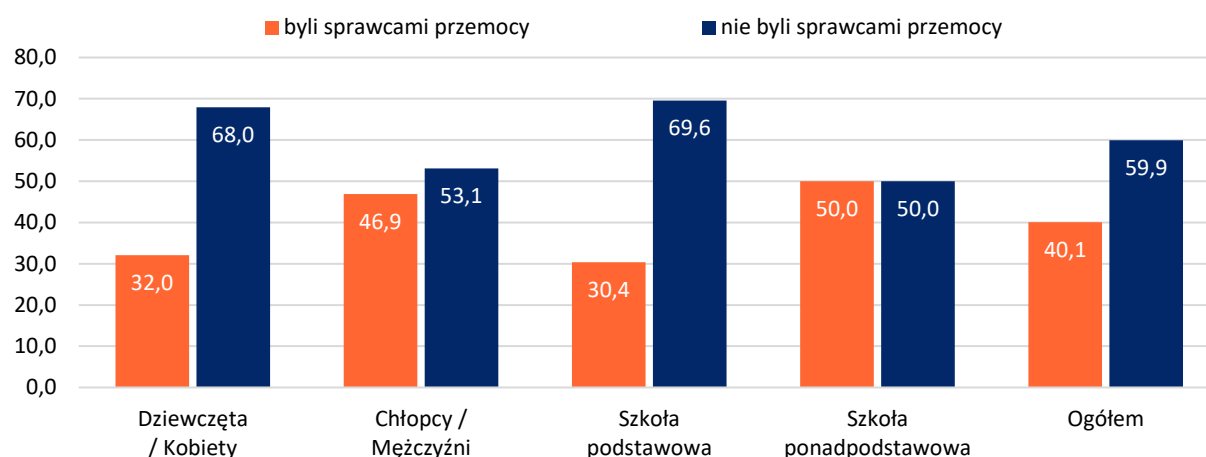
Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

63,1% uczniów przyznało, że przemoc między uczniami w ich szkole zdarza się „czasami” (45,9%) lub „często” (17,2%). Co piąty badany (20,7%) wskazał, że problem ten nigdy nie występuje. Te dane potwierdzają, że przemoc rówieśnicza jest powszechnym zjawiskiem, które wymaga zdecydowanych działań ze strony szkół.

4.5.2 Stosowanie przemocy

40% badanych przyznało, że kiedykolwiek zastosowało przemoc wobec drugiej osoby. Chłopcy deklarowali takie działania znacznie częściej niż dziewczęta (odpowiednio 46,9% wobec 32,0%), a starsi uczniowie częściej niż młodsi (50,0% w szkołach ponadpodstawowych wobec 30,4% w szkołach podstawowych). Najczęstszym celem przemocy byli rówieśnicy – 28,1%, ale aż 13,0% wskazało na rodzeństwo, a 1,4% na rodziców.

Wykres 72 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Tabela 22 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

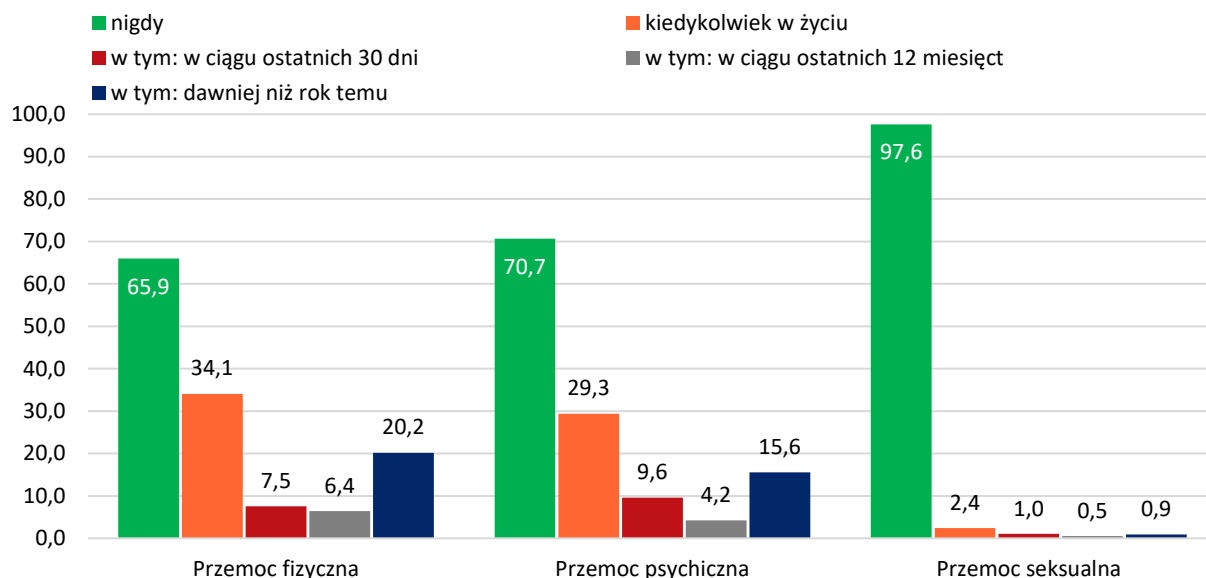
Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
wobec rodzica/rodziców	1,9	0,9	0,8	2,1	1,4
wobec rodzeństwa	14,1	12,1	12,6	13,5	13,0
wobec rówieśników	19,6	35,3	17,3	39,1	28,1
wobec innych osób	1,4	3,6	1,0	4,1	2,6

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Uczniów, którzy zadeklarowali, że kiedykolwiek byli sprawcami przemocy zapytaliśmy o to, jaki rodzaj przemocy stosowali. Każda z form znajdujących się w kafeterii pytania została zobrazowana przykładami konkretnych zachowań. Zabieg ten miał na celu ujednolicenie definiowania poszczególnych rodzajów przemocy, a tym samym trafne zdiagnozowanie doświadczeń respondentów.

- Przemoc psychiczna (np. przezywałeś/aś kogoś, groziłeś/aś komuś, upokarzałeś/aś kogoś, straszyłeś/aś, wyśmiewałeś/aś itp.);
- Przemoc fizyczna (np. biłeś/aś kogoś, kopąłeś/aś, szarpałeś/aś, dusiłeś/aś, popychałeś/aś, spoliczkowałeś/aś itp.);
- Przemoc seksualna (np. dotykałeś/aś kogoś w miejsca, w które sobie ta osoba tego nie życzył/a, mówiłeś/aś o czyimś ciele w sposób który ją zawstydział itp.).

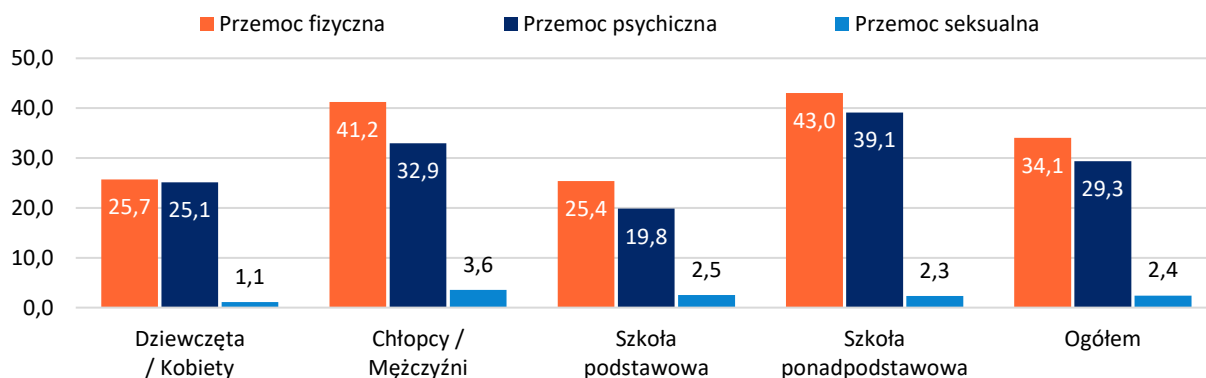
Wykres 73 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś?” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Rodzajem przemocy najczęściej stosowanej przez nastolatków jest przemoc fizyczna (34,1%). Do stosowania przemocy psychicznej przyznało się 29,3% respondentów. Analiza różnicowa z uwzględnieniem zmiennej płci ujawniła istotne różnice pomiędzy odpowiedziami uczniów i uczennic. Odsetek osób stosujących przemoc zarówno fizyczną, jak i psychiczną jest znacznie wyższy wśród chłopców niż wśród dziewcząt oraz w szkołach ponadpodstawowych niż w szkołach podstawowych.

Wykres 74 Odsetek osób, które kiedykolwiek w życiu stosowały poszczególne rodzaje przemocy, wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

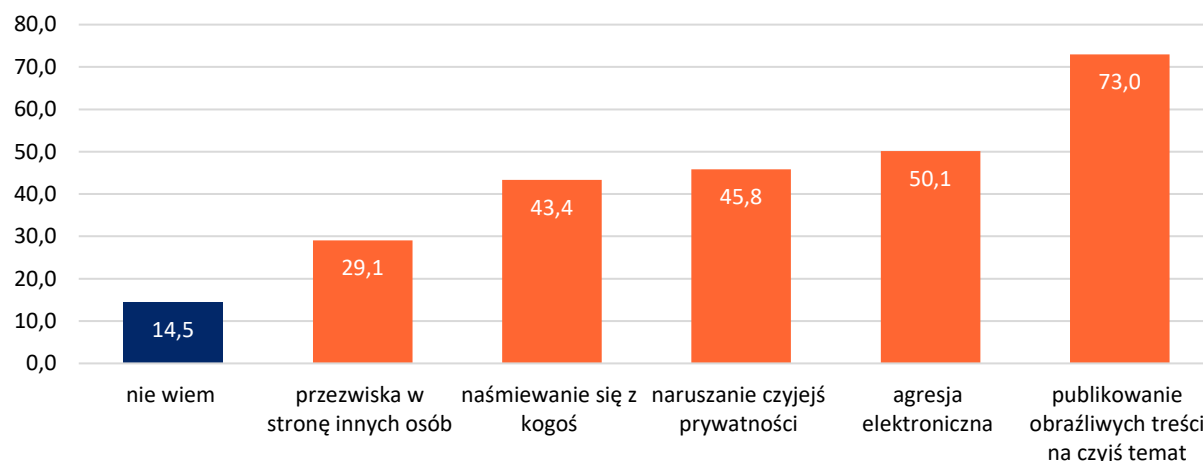
Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

4.5.3 Cyberprzemoc

Wraz z rozwojem technologii cyfrowych i powszechnym dostępem młodzieży do Internetu, cyberprzemoc stała się jednym z najpoważniejszych współczesnych zagrożeń dla zdrowia psychicznego nastolatków. W odróżnieniu od przemocy tradycyjnej, przemoc online może być anonimowa, trwała i może rozprzestrzeniać się błyskawicznie, a jej skutki często dotyczą ofiar przez całą dobę – nawet w pozornie bezpiecznej przestrzeni domowej. Dla młodych ludzi, których życie społeczne w dużej mierze toczy się w sieci, nękanie, ośmieszanie czy naruszanie prywatności online bywa głęboko raniące i trudne do ujawnienia. Skala i charakter cyberprzemocy sprawiają, że wymaga ona odrębnego podejścia – zarówno diagnostycznego, jak i profilaktycznego.

Znaczna większość uczniów potrafi zidentyfikować, czym jest cyberprzemoc – najczęściej wskazywali publikowanie obraźliwych treści (73,0%). Po blisko 50% wskazań zebrały także odpowiedzi: agresja elektroniczna (50,1%), naruszanie czyjejś prywatności (45,8%) i naśmiewanie się z kogoś (43,4%).

Wykres 75 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Tabela 23 Odsetek osób, które kiedykolwiek w życiu doświadczyły poszczególnych form cyberprzemocy, wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Formy cyberprzemocy, których doświadczyli uczniowie	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
wyzywanie	44,8	38,6	38,7	44,3	41,5
ośmieszanie/poniżanie	32,3	23,0	23,1	31,6	27,3
rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmików	21,5	16,8	14,8	23,3	19,0
grożenie/straszenie	15,5	15,2	10,1	20,7	15,3
szantażowanie	16,6	10,4	10,3	16,3	13,3
podsywanie się	11,6	13,0	9,0	15,8	12,4
wyłudzenie pieniędzy	5,0	6,9	3,3	8,8	6,0
nie doznałem/am nigdy cyberprzemocy	41,7	50,0	52,0	40,2	46,2

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Do form cyberprzemocy najczęściej doświadczanych przez uczniów darłowskich szkół należały: wyzywanie (41,5%), ośmieszanie (27,3%) i rosyłanie kompromitujących materiałów (19,0%). Niemal połowa uczniów (46,2%) deklaruje, że nie doświadczyła przemocy w Internecie.

Jednocześnie 44,7% ankietowanej młodzieży przyznało się do stosowania przynajmniej jednej formy cyberprzemocy, najczęściej w formie wyzwisk (29,3%). Relatywnie często wskazywano także na ośmieszanie i poniżanie osób w Internecie (11,0%), np. poprzez rosyłanie ośmieszających zdjęć lub filmów (7,8%).

Tabela 24 Odsetek osób, które kiedykolwiek w życiu stosowały poszczególne formy cyberprzemocy, wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Formy cyberprzemocy, które stosowali uczniowie	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
wyzywanie	26,0	32,2	23,9	35,0	29,3
ośmieszanie/poniżanie	11,0	10,9	7,3	14,8	11,0
rosyłanie ośmieszających zdjęć/filmików	5,2	10,0	2,5	13,2	7,8
grożenie/straszenie	2,8	6,6	3,0	6,7	4,8
podsyżwanie się	3,0	5,0	2,8	5,4	4,1
szantażowanie	2,8	4,7	2,0	5,7	3,8
wyłudzenie pieniędzy	0,3	2,4	0,5	2,3	1,4
nie stosowałem/am nigdy cyberprzemocy	70,2	61,1	72,9	57,5	65,3

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

4.6 Problem uzależnienia cyfrowego z perspektywy dzieci i młodzieży

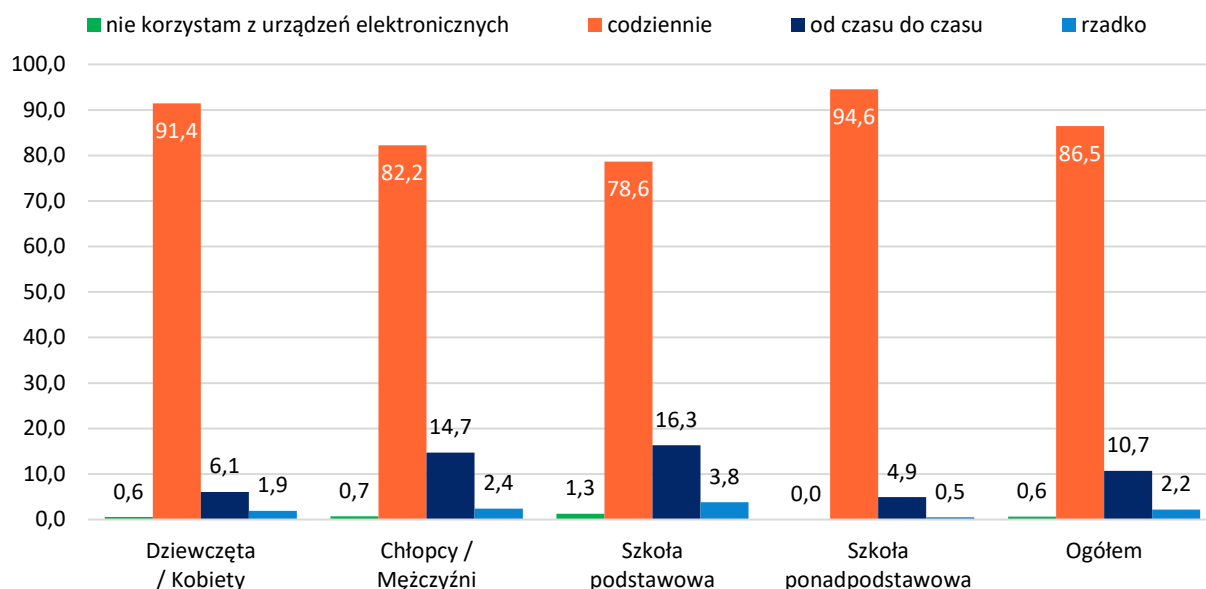
Współczesna młodzież niemal nie rozstaje się z urządzeniami elektronicznymi – smartfonami, tabletami, komputerami czy konsolami. Choć technologia daje im dostęp do wiedzy, kontaktu z rówieśnikami i rozrywki, coraz częściej zwraca się uwagę na zagrożenia wynikające z jej nadużywania. Mowa tu nie tylko o fonoholizmie, ale też o uzależnieniach behawioralnych od Internetu, gier czy mediów społecznościowych.

Według badań przeprowadzonych przez Państwowy Instytut Badawczy NASK w ramach programu Ogólnopolska Sieć Edukacyjna (OSE), ponad 40% nastolatków twierdzi, że brak dostępu do Internetu wpłynąłby negatywnie na jakość ich życia, czyniąc je mniej satysfakcjonującym, a 25% odczuwa niepokój lub rozdrażnienie, gdy nie ma dostępu do telefonu lub sieci¹⁹. Objawy te wskazują na rosnący problem fonoholizmu oraz uzależnienia od mediów społecznościowych. Dane z badania potwierdzają, że problem uzależnień cyfrowych nie jest marginalny i powinien być monitorowany również na poziomie lokalnym.

¹⁹ R. Lange (red.). *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*. NASK, Warszawa: 2023.

W niniejszej części raportu przedstawiono wyniki lokalnej ankiety przeprowadzonej wśród uczniów szkół podstawowych (klasy V–VIII) i szkół ponadpodstawowych z terenu Darłowa. Poniższe zestawienia obrazują, jak młodzi ludzie korzystają z urządzeń elektronicznych, ile czasu im poświęcają oraz jakie mają związane z tym nawyki i przekonania.

Wykres 76 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Zdecydowana większość uczniów korzysta z urządzeń elektronicznych codziennie lub prawie codziennie – niezależnie od płci i wieku. Co dziesiąty badany (10,7%) wskazał, że używa urządzeń elektronicznych „od czasu do czasu”, a 2,2% wskazało na odpowiedź „rzadko”. Dane te potwierdzają powszechność cyfrowych narzędzi w codziennym życiu młodzieży.

Tabela 25 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Czas w ciągu dnia poświęcony na korzystanie z urządzeń elektronicznych	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
do 1 godziny	1,9	5,5	7,0	0,5	3,8
od 1 do 3 godzin	18,2	24,2	31,4	11,1	21,4
od 3 do 6 godzin	44,2	41,5	39,2	46,4	42,7
od 6 do 10 godzin	25,7	19,7	13,1	32,1	22,4
powyżej 10 godzin	8,6	7,1	5,8	9,8	7,8
nie korzystam codziennie z urządzeń elektronicznych	1,4	2,1	3,5	0,0	1,8

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Zdecydowana większość uczniów (65,2%) spędza przy ekranach od 3 do 10 godzin dziennie. Chłopcy częściej niż dziewczęta deklarują korzystanie krótsze – do 3 godzin (20,2% dziewcząt i 29,6% chłopców), ale też nieco rzadziej niż dziewczęta spędzają ponad 10 godzin dziennie z urządzeniami (8,6% dziewcząt i 7,1% chłopców). Tak wysoki czas ekspozycji na ekrany może być niepokojącym sygnałem wskazującym na ryzyko uzależnienia lub zaniedbywania innych aktywności.

Tabela 26 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Z jakich powodów najczęściej korzystasz z urządzeń elektronicznych?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

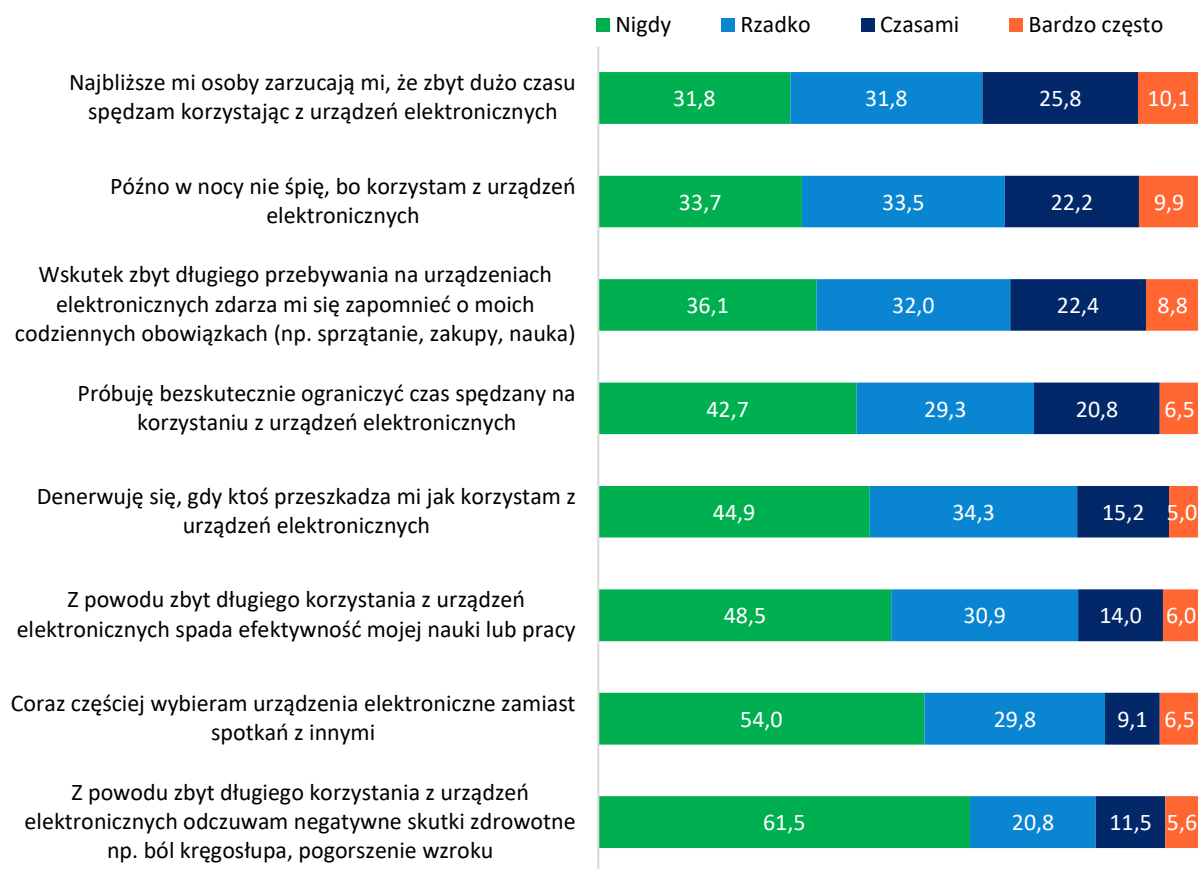
Powody korzystania z urządzeń elektronicznych	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
kontakt ze znajomymi	90,1	77,5	80,4	86,3	83,3
słuchanie muzyki	88,4	70,9	71,1	87,0	79,0
granie w gry	57,7	82,5	72,4	69,7	71,0
oglądanie filmów/seriali	74,3	63,7	64,3	73,1	68,6
korzystanie z mediów społecznościowych	73,8	52,6	53,8	71,2	62,4
z nudy	63,0	55,5	53,5	64,5	58,9
nauka	56,1	43,8	42,2	57,0	49,5
poszukiwanie informacji/wiadomości	49,4	45,0	37,4	57,0	47,1
robienie zakupów	48,1	33,2	28,1	52,3	40,1
poznawanie nowych osób	16,6	21,6	16,1	22,5	19,3
prowadzenie bloga lub własnej strony	9,9	6,9	7,0	9,6	8,3

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Ankietowanych uczniów zapytaliśmy o to, jakie są główne powody korzystania przez nich z urządzeń elektronicznych. Najczęściej wskazywane to: kontakt ze znajomymi (83,3%), słuchanie muzyki (79,0%), granie w gry (71,0%), oglądanie filmów i seriali (68,6%) oraz korzystanie z mediów społecznościowych (62,4%). Chłopcy istotnie częściej niż dziewczęta deklarują granie w gry (odpowiednio 82,5% wobec 57,7%). Dziewczęta natomiast znacznie częściej używają urządzeń do kontaktów towarzyskich (także poprzez media społecznościowe), słuchania muzyki, oglądania filmów i seriali. Wysoki odsetek korzystających „z nudy” (58,9%) wskazuje na brak alternatywnych form spędzania wolnego czasu.

Wypowiedzi uczniów dotyczące korzystania z urządzeń elektronicznych ukazują złożony obraz ich codziennych doświadczeń. Choć większość badanych nie identyfikuje u siebie silnych objawów uzależnienia, wyniki wskazują na obecność zachowań, które mogą świadczyć o ryzyku nadmiernego lub problemowego używania technologii.

Wykres 77 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali: (...)” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

- **Presja ze strony otoczenia**

Blisko 36% badanych zadeklarowało, że osoby z ich otoczenia (rodzina, znajomi) zarzucają im nadmierne korzystanie z urzędzeń (suma odpowiedzi „czasami” i „bardzo często”). Taki odbiór ze strony najbliższych może być pierwszym sygnałem alarmowym zarówno dla młodzieży, jak i dla dorosłych.

- **Zaburzenia snu**

32,1% uczniów przyznało, że z powodu korzystania z urzędzeń zdarza im się nie spać późno w nocy, co może prowadzić do pogorszenia kondycji psychofizycznej i problemów szkolnych.

- **Wpływ na naukę lub obowiązki**

20,0% uczniów przyznało, że korzystanie z urzędzeń wpływa negatywnie na ich efektywność w nauce lub pracy. Dodatkowo 31,3% wskazało, że z powodu czasu spędzanego przy ekranie zapomina o swoich codziennych obowiązkach. Są to wyraźne symptomy zakłócenia równowagi między światem cyfrowym a realnym.

- **Trudności w samokontroli**

Aż 27,3% uczniów zadeklarowało, że ich próby ograniczenia korzystania z urzędzeń elektronicznych są bezskuteczne. To ważny wskaźnik ryzyka uzależnienia behawioralnego.

- **Drażliwość podczas korzystania z urządzeń**

Co piąty badany (20,2%) wskazał, że „czasami” lub „bardzo często” denerwuje się, gdy ktoś mu przerywa podczas korzystania z elektroniki. To może świadczyć o podwyższonej zależności emocjonalnej od tych narzędzi.

- **Skutki zdrowotne**

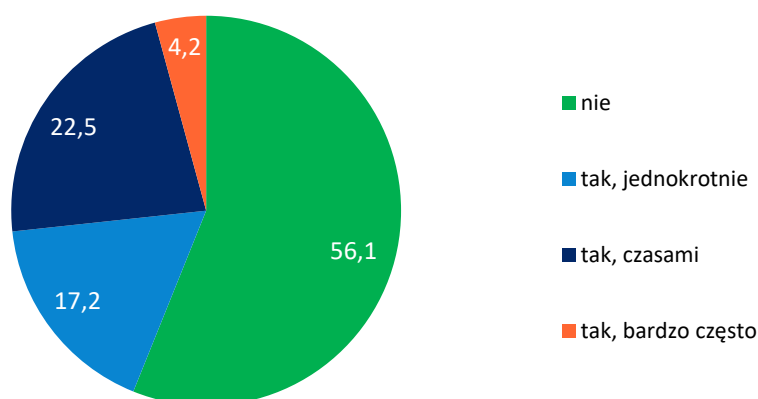
17,1% uczniów zauważyło u siebie negatywne skutki zdrowotne wynikające z nadmiernego korzystania z urządzeń (np. bóle głowy, zmęczenie oczu, problemy z koncentracją).

- **Rezygnacja z kontaktów społecznych na rzecz urządzeń**

15,6% uczniów (suma odpowiedzi „czasami” i „bardzo często”) przyznało, że zdarza im się wybierać urządzenia elektroniczne zamiast spotkań z innymi. Choć większość uczniów deklaruje, że to zjawisko nie ma miejsca (54,0%) lub zdarza się ma rzadko (29,8%), warto zwrócić uwagę na rosnącą rolę mediów cyfrowych w relacjach społecznych młodzieży.

Ankietowanej młodzieży zadaliśmy pytanie o to, czy zdarza im się kłamać aby ukryć (np. przed rodzicami) prawdziwą ilość czasu spędzonego na urządzeniach elektronicznych. To pytanie dotyczy jednego z istotnych objawów uzależnienia – zatajania rzeczywistego czasu spędzanego online. 22,5% uczniów odpowiedziało, że zdarza im się to czasami, natomiast 4,2% osób wskazało odpowiedź „tak, bardzo często”. Świadczy to o tym, że uczniowie sami są świadomi przekraczania zdrowych granic, ale próbują ukryć ten fakt przed dorosłymi.

Wykres 78 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na urządzeniach elektronicznych np. przed rodzicami?” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Zgromadzone dane pokazują, że choć większość młodych mieszkańców Darłowa nie prezentuje skrajnych symptomów uzależnienia cyfrowego, znaczna część badanych wykazuje zachowania ryzykowne: trudności z kontrolą czasu, zaniedbywanie obowiązków, ograniczanie snu, objawy drażliwości i sygnały od otoczenia. Warto podjąć działania edukacyjne i profilaktyczne ukierunkowane na budowanie higieny cyfrowej oraz wspieranie młodzieży w rozwijaniu kompetencji do świadomego i odpowiedzialnego korzystania z nowych technologii.

4.7 Profilaktyka problemów społecznych z perspektywy dzieci i młodzieży

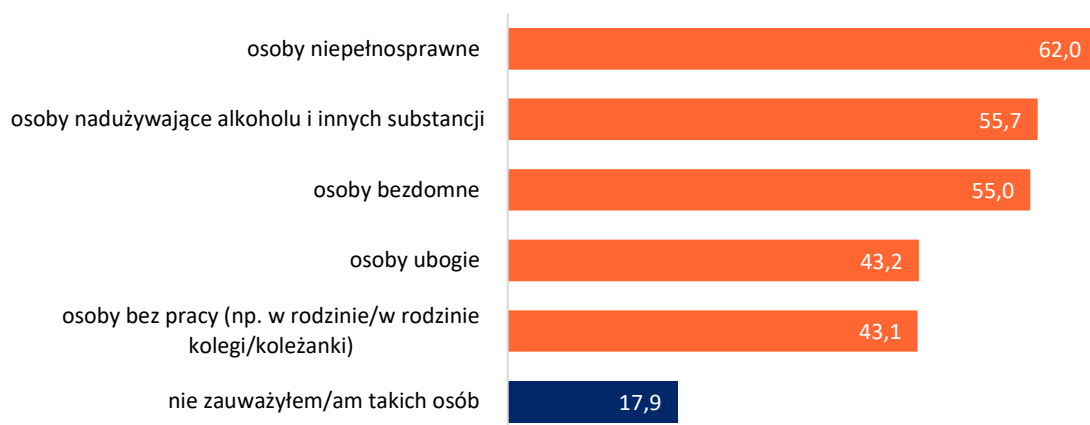
Skuteczna profilaktyka problemów społecznych wśród dzieci i młodzieży – takich jak uzależnienia, przemoc rówieśnicza, izolacja czy wykluczenie – wymaga nie tylko odpowiednio dobranych metod edukacyjnych, ale też wrażliwości na kontekst, w jakim funkcjonują młodzi ludzie.

Zdecydowana większość uczniów w Polsce uczęszcza do publicznych szkół rejonowych, w których spotykają się osoby z bardzo różnych środowisk społecznych i rodzinnych. Oznacza to, że działania profilaktyczne muszą być inkluzywne i uwzględniać zróżnicowane doświadczenia uczniów – w tym kontakt z osobami dotkniętymi ubóstwem, uzależnieniem, niepełnosprawnością czy bezdomnością. Edukacja oparta na empatii i poszanowaniu odmienności sprzyja nie tylko lepszej integracji społecznej, ale także zmniejsza ryzyko przemocy rówieśniczej i marginalizacji jednostek.

Badania ogólnopolskie potwierdzają, że młodzież oczekuje od profilaktyki nie tylko informacji, ale także realnego wsparcia i przestrzeni do rozmowy – aż 42% uczniów w wieku 13–17 lat zadeklarowało, że w trudnej sytuacji nie wiedziałoby, gdzie szukać pomocy lub próbowałoby radzić sobie samodzielnie²⁰.

Dane zebrane wśród uczniów szkół z terenu Darłowa pozwalają przyjrzeć się temu, jak młodzi ludzie postrzegają swoje możliwości uzyskania pomocy, jakie formy profilaktyki są dla nich wartościowe, a także w jakim środowisku społecznym się obracają.

Wykres 79 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy w swoim otoczeniu spotkałeś/aś, któreś z wymienionych osób?” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Uczniowie najczęściej deklarowali, że w swoim otoczeniu spotykają osoby niepełnosprawne (62,0%), nadużywające alkoholu lub innych substancji (55,7%) oraz osoby bezdomne (55,0%). Około 43% ma kontakt z osobami ubogimi lub bezrobotnymi. 17,9% respondentów wskazało, że nie zetknęło się z żadną z wymienionych grup.

²⁰ A. Borkowska. [Uczeń w cyfrowym świecie. Jak projektować działania profilaktyczne w szkole i przedszkolu](#). Państwowy Instytut Badawczy NASK. Warszawa: 2023.

Tak wysoka obecność osób z doświadczeniem wykluczenia społecznego w otoczeniu uczniów potwierdza, że działania profilaktyczne w szkołach muszą być prowadzone z dużą wrażliwością na różnorodność społeczną. Uwrażliwianie młodych ludzi na trudne sytuacje życiowe innych (np. poprzez zajęcia integracyjne, edukację włączającą, spotkania z ekspertami i świadkami doświadczenia) może przeciwdziałać stygmatyzacji i przemocy rówieśniczej, a także budować postawy solidarności i zrozumienia.

Jednym z najważniejszych czynników chroniących młodzież przed uzależnieniami i innymi zagrożeniami społecznymi jest stabilna, oparta na zaufaniu relacja z rodzicami lub opiekunami. To właśnie bliskie otoczenie rodzinne – poprzez obecność, rozmowę i wsparcie emocjonalne – pełni pierwszą i najskuteczniejszą funkcję profilaktyczną.

Dlatego też nowoczesne podejście do edukacji i profilaktyki społecznej zakłada, że skutecznych działań nie należy ograniczać wyłącznie do oddziaływań wobec młodzieży. Największy efekt przynosi wsparcie całego systemu rodzinnego – poprzez wzmacnianie kompetencji wychowawczych dorosłych, budowanie dialogu międzypokoleniowego oraz rozwijanie świadomości zagrożeń, z którymi mierzą się współczesne dzieci i nastolatki.

Dane przedstawione poniżej pokazują, do kogo młodzi mieszkańcy Darłowa zwróciliby się po pomoc w sytuacji związanej z uzależnieniami. Wyniki te stanowią cenną wskazówkę dla planowania lokalnych działań profilaktycznych i wspierających.

Tabela 27 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Do kogo zwrócić(a)byś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

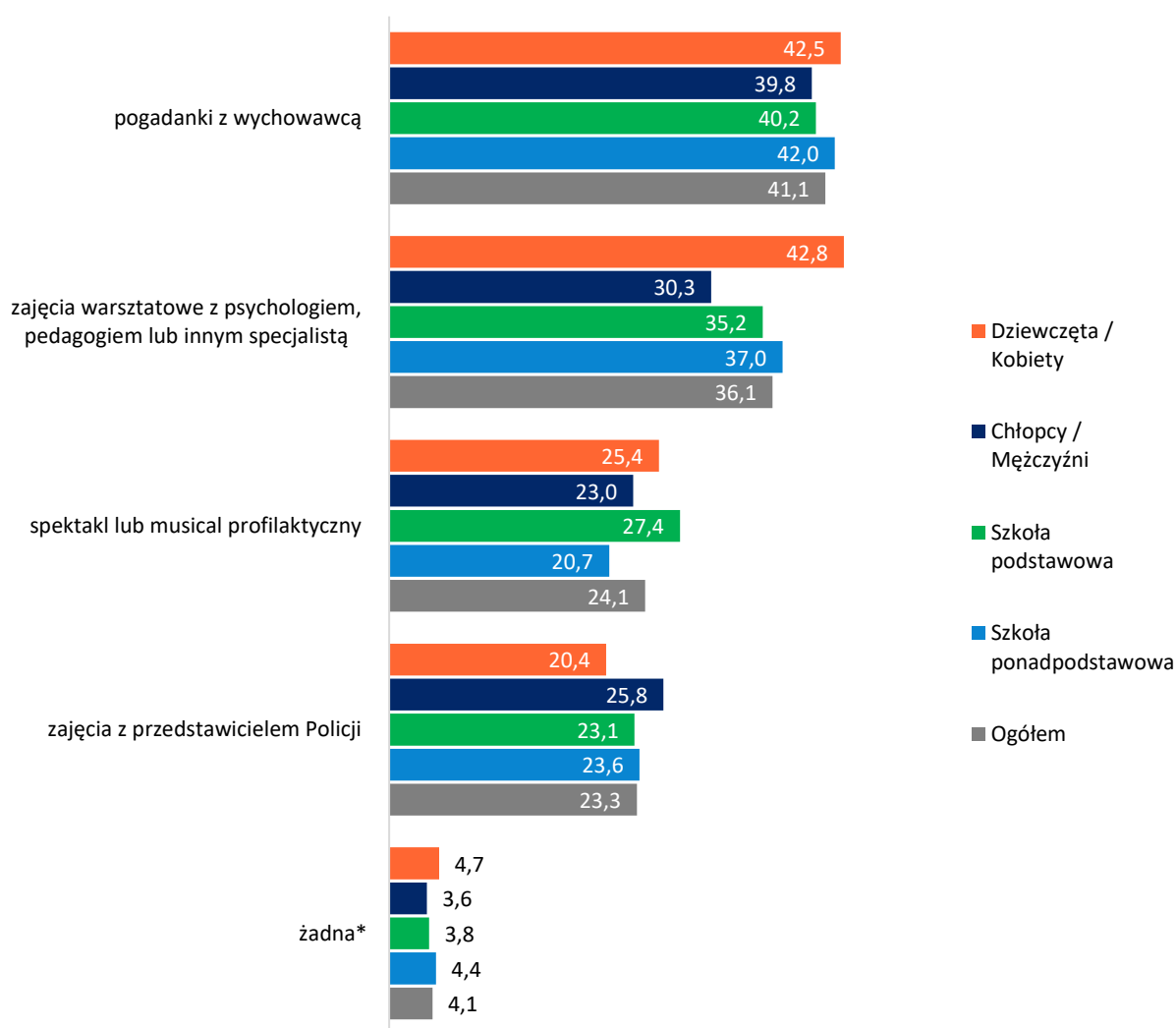
Źródło pomocy w razie problemów związanych z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami	Płeć		Rodzaj uczęszczanej szkoły		Ogółem
	Dziewczęta / Kobiety	Chłopcy / Mężczyźni	Podstawowa	Ponadpodstawowa	
rodzice, opiekunowie	57,5	55,2	64,6	47,7	56,3
koledzy, koleżanki	29,0	23,0	20,6	31,1	25,8
radziłbym/abym sobie sam/a	27,6	21,3	15,6	33,2	24,2
psycholog/pedagog szkolny	22,9	17,1	26,1	13,2	19,8
moje rodzeństwo	19,6	18,0	21,6	15,8	18,8
ksiądz	11,3	22,7	15,1	19,9	17,5
Telefon Zaufania	18,5	10,4	19,8	8,3	14,2
nie wiem do kogo mógłbym się zwrócić	11,9	11,1	15,1	7,8	11,5
Policja	5,2	8,3	11,1	2,6	6,9
nauczyciele	6,6	6,9	9,3	4,1	6,8

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Najczęściej wskazywanymi źródłami pomocy w przypadku problemów z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami są rodzice lub opiekunowie (56,3%). Kolejno wskazywano rówieśników (25,8%). Znaczący odsetek uczniów zadeklarował, że poradziłby sobie samodzielnie (24,2%) lub nie wie, do kogo mógłby się zwrócić (11,5%).

Stosunkowo rzadko wybierani byli specjaliści – psycholog czy pedagog szkolny (19,8%), Telefon Zaufania (14,2%) oraz nauczyciele (6,8%). Wskazuje to na potrzebę wzmocnienia widoczności i dostępności profesjonalnej pomocy w szkołach, a także budowania zaufania do dorosłych opiekunów instytucjonalnych. Zróżnicowane odpowiedzi według wieku sugerują, że uczniowie szkół podstawowych częściej sięgają po wsparcie emocjonalne dorosłych, natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych częściej szukają pomocy u rówieśników lub wykazują postawę „poradzę sobie sam”.

Wykres 80 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

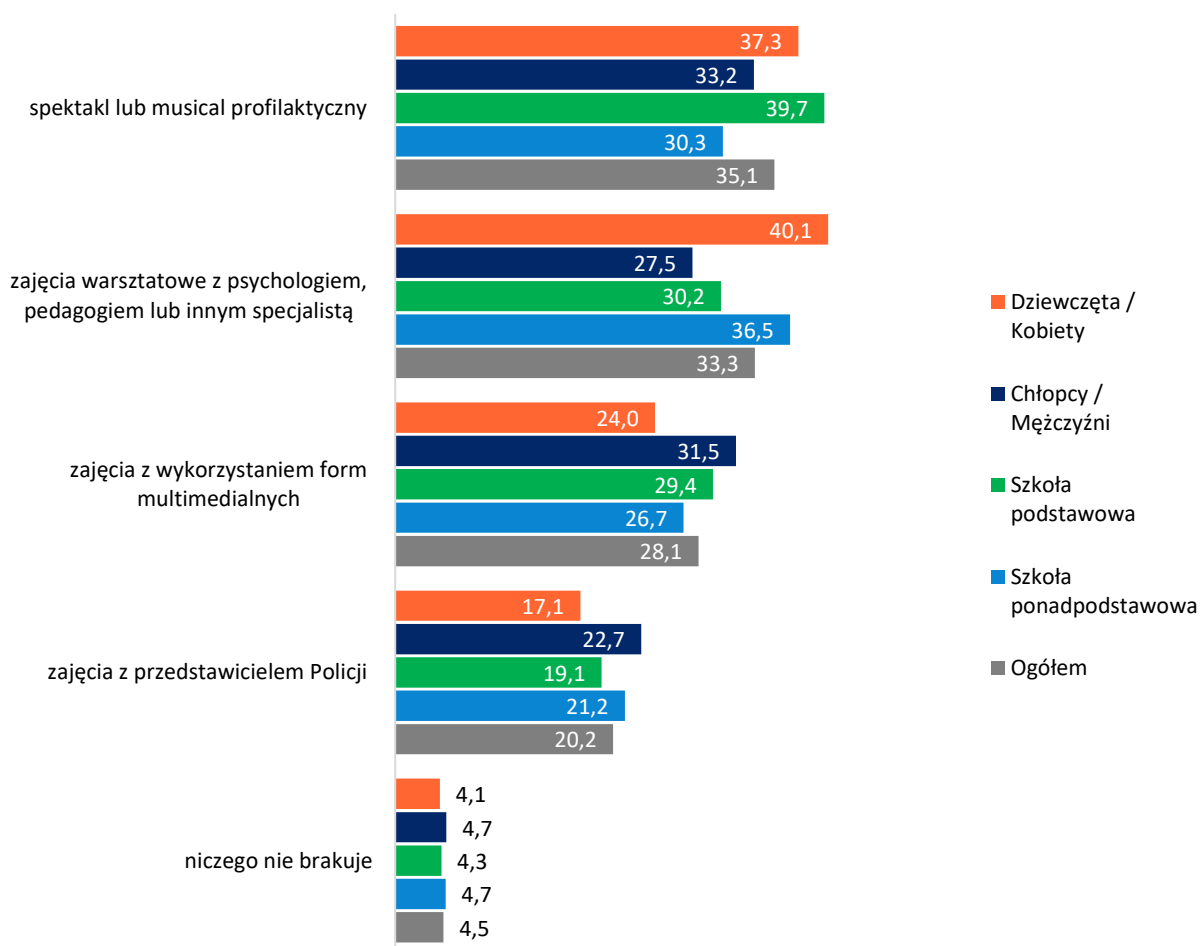
* odpowiedzi typu „żadna” lub „nie ma takiej” uczniowie wpisywali spontanicznie, jako „inne”.

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Ankietowanej młodzieży przedstawiliśmy katalog form realizacji zajęć profilaktycznych oraz poprosiliśmy by respondenci wskazali te, które uważają za najciekawsze i najefektywniejsze. Najbardziej cenioną formą zajęć profilaktycznych są pogadanki z wychowawcą (41,1%). Na drugim miejscu znalazły się warsztaty z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (36,1% wskazań). Tę formę działań wskazało szczególnie dużo dziewcząt (42,8% wobec 30,3% wśród chłopców).

Co istotne, uczniowie wskazują też, jakich zajęć brakuje w ich szkołach. Najczęściej wskazywano spektakle lub musicale profilaktyczne (35,1%) i właśnie warsztaty ze specjalistami (33,3%) oraz zajęcia multimedialne (28,1%). To ważna wskazówka dla planowania lokalnych działań: młodzież oczekuje interaktywnych, angażujących i dostosowanych do ich potrzeb metod pracy profilaktycznej.

Wykres 81 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakiego rodzaju zajęć profilaktycznych brakuje w Twojej szkole?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

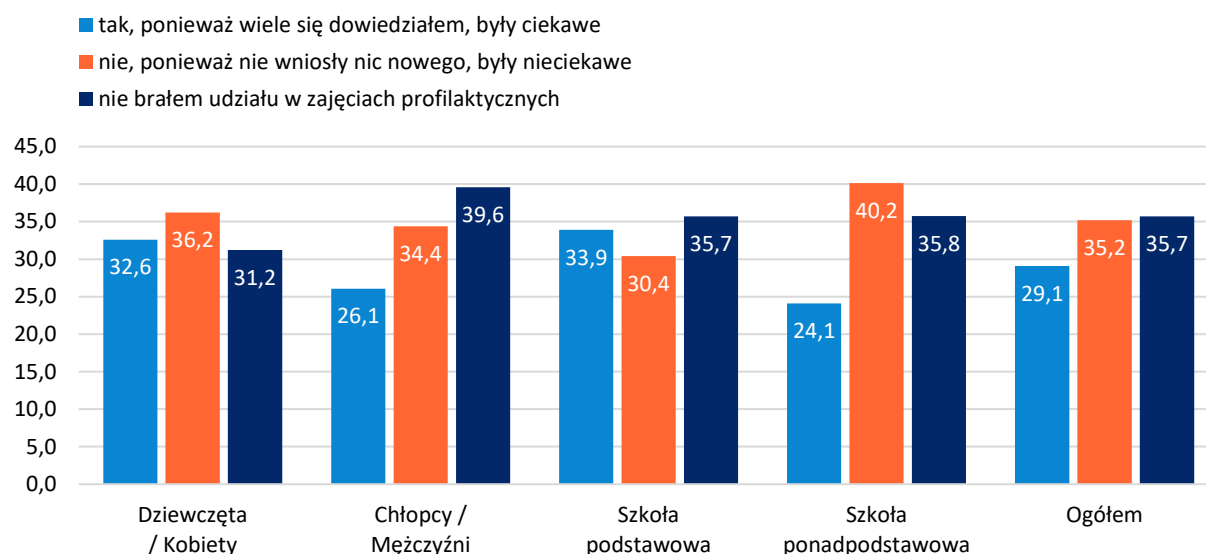
* odpowiedzi typu „niczego nie brakuje” uczniowie wpisywali spontanicznie, jako „inne”.

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Ostatnim elementem badania w danym zakresie była ocena użyteczności działań profilaktycznych z perspektywy uczniów, którzy w nich uczestniczyli. Tylko 29,1% uczniów uznało, że zajęcia profilaktyczne były ciekawe i wartościowe. Aż 35,2% oceniło je negatywnie – jako nieciekawe i nieprzynoszące nowych treści. Zbliżony odsetek wskazań dotyczył odpowiedzi „nie brałem udziału w takich zajęciach” – 35,7%.

Taki rozkład odpowiedzi wskazuje na potrzebę krytycznego przeglądu realizowanych działań profilaktycznych w szkołach. Kluczowe wydaje się nie tylko zwiększenie ich dostępności, ale przede wszystkim – ich atrakcyjności i jakości merytorycznej. Dobrze zaprojektowana profilaktyka powinna nie tylko informować, ale też inspirować, angażować emocjonalnie i umożliwiać młodym ludziom realne przeciwienie umiejętności psychospołecznych.

Wykres 82 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie

Źródło: ankieta PAPI z udziałem uczniów szkół w Darłowie [n=784]

Dane zebrane wśród uczniów darłowskich szkół ukazują wyraźnie, że działania profilaktyczne nie mogą być realizowane według jednego schematu. Młodzi ludzie żyją w zróżnicowanym społecznym otoczeniu i mają różne doświadczenia, oczekiwania oraz poziom gotowości do szukania pomocy. Skuteczna profilaktyka musi być elastyczna, inkluzywna i osadzona w realnym kontekście życia młodzieży. Tylko wtedy może stanowić rzeczywiste wsparcie w przeciwdziałaniu uzależnieniom, przemocy i marginalizacji.

4.8 Podsumowanie

Badaniem ankietowym objęto łącznie 784 uczniów uczęszczających do szkół podstawowych (klasy V–VIII, 50,8% próby) i ponadpodstawowych (49,2% próby) na terenie Darłowa. Celem było rozpoznanie skali i charakteru zjawisk związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, doświadczaniem i stosowaniem przemocy oraz uzależnieniem cyfrowym w środowisku szkolnym i rówieśniczym.

W odniesieniu do **problemu alkoholowego**, blisko połowa ankietowanych uczniów (46,8%) przyznała się do inicjacji alkoholowej. Najczęściej wskazywanym wiekiem inicjacji był 14. i 15. rok życia (odpowiednio 10,7% i 10,6% wskazań w ogóle próby), jednak niepokojący jest fakt, że 13,3% respondentów sięgnęło po alkohol przed ukończeniem 13. roku życia. Wśród uczniów szkół ponadpodstawowych aż 20,7% zadeklarowało, że piło alkohol *wiele razy*, a 4,9% robi to regularnie.

Skala **problemu narkotykowego** jest niższa niż problemu alkoholowego: 9,3% respondentów kiedykolwiek zażywało substancje psychoaktywne (inne niż alkohol). Najczęściej wskazywanym wiekiem inicjacji narkotykowej było 15 lat. Najpowszechniejszą substancją jest marihuana lub haszysz (7,7% kiedykolwiek, 2,0% w ciągu ostatnich 30 dni). Kontakt z substancjami psychoaktywnymi najczęściej odbywa się za pośrednictwem rówieśników – 34,2% osób, które kiedykolwiek używały, otrzymało substancję od kolegi lub koleżanki. Młodzież ma stosunkowo **wysoką świadomość**

szkodliwości narkotyków i dopalaczy. Do najczęściej przewidywanych negatywnych konsekwencji używania substancji należą: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (76,4%) oraz uzależnienie (75,8%).

W zakresie **problemu uzależnienia cyfrowego**, dominująca większość uczniów korzysta z urządzeń elektronicznych codziennie lub prawie codziennie. Aż **65,2%** badanych spędza przy ekranach od 3 do 10 godzin dziennie. Najczęstszymi powodami korzystania są kontakty ze znajomymi (83,3%) oraz słuchanie muzyki (79,0%). Wyniki badania wskazują na występowanie zachowań ryzykownych: **27,3%** uczniów deklaruje, że ich próby ograniczenia czasu spędzanego przy urządzeniach są bezskuteczne, a **32,1%** przyznaje, że z tego powodu nie śpi późno w nocy. Ponadto, **26,7%** respondentów (4,2% *bardzo często* i 22,5% *czasami*) zadeklarowało, że zdarza im się kłamać, aby ukryć przed dorosłymi rzeczywisty czas spędzony przed ekranami.

Problem przemocy jest powszechny w środowisku młodzieży: **42,1%** uczniów przyznało, że kiedykolwiek doświadczyło przemocy. Najczęstszymi sprawcami byli **koledzy ze szkoły (23,2%)**. Najczęściej doznawaną formą była **przemoc psychiczna (38,3%)** oraz **fizyczna (30,9%)**. Dziewczęta istotnie częściej niż chłopcy zgłaszały doświadczenie przemocy seksualnej (16,9% wobec 8,5%) i zaniedbania (7,5% wobec 4,7%). W odniesieniu do przemocy domowej, 3,1% uczniów przyznało, że przemoc jest stosowana wobec nich, a aż 11,6% respondentów wybrało odpowiedź *trudno powiedzieć*. Aż **40%** badanych przyznało się do bycia **sprawcą przemocy**, głównie fizycznej (34,1%) i psychicznej (29,3%). Chłopcy (46,9%) znacznie częściej niż dziewczęta (32,0%) deklarowali stosowanie przemocy.

W kontekście **cyberprzemocy**, 46,2% uczniów nie doświadczyło jej. Natomiast wśród doświadczanych najczęstszymi formami przemocy w Internecie były wyzywanie (41,5%) i ośmieszanie/ponizanie (27,3%). Jednocześnie **44,7%** młodzieży zadeklarowało, że stosowało cyberprzemoc.

W przypadku problemów związanych z uzależnieniami, uczniowie najczęściej zwróciliby się o pomoc do **rodziców/opiekunów (56,3%)** oraz rówieśników (25,8%). Niepokojący jest fakt, że 24,2% respondentów radziłoby sobie samodzielnie, a 11,5% nie wie, do kogo zwrócić się o pomoc. Młodszy uczniowie częściej szukają pomocy u dorosłych, podczas gdy starsi polegają na rówieśnikach lub radzą sobie sami.

Młodzież preferuje zajęcia profilaktyczne w formie **pogadarek z wychowawcą (41,1%)** oraz **warsztatów ze specjalistą (36,1%)**. Ogólna ocena skuteczności działań profilaktycznych jest niska: tylko **29,1%** uczniów uznało zajęcia za ciekawe i wartościowe, natomiast 35,2% oceniło je negatywnie, jako nieciekawe i niewnoszące nowych treści. Wskazuje to na konieczność **podniesienia jakości i atrakcyjności merytorycznej** realizowanych programów profilaktycznych.

5 Badanie liderów lokalnych

Do udziału w pogłębionym wywiadzie telefonicznym zostało zaproszonych 12 osób reprezentujących instytucje i organizacje działające w obszarze pomocy społecznej. Lista respondentów została ustalona w porozumieniu z Zamawiającym diagnozę.

Respondentami wywiadów były osoby posiadające wiedzę i doświadczenie zawodowe w zakresie problemów społecznych (mi.in. alkoholizm, narkomania, przemoc) oraz ich profilaktyki. Wywiady miały charakter ekspercki. Reprezentowały one następujące instytucje i organizacje działające na terenie Darłowa:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej;
- Referat Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna;
- Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej;
- Policja.

5.1 Skala i główne przyczyny uzależnień

Uzależnienia w Darłowie są postrzegane przez lokalnych liderów i specjalistów jako problem o dwójakiej naturze, gdzie **alkoholizm stanowi najpowszechniejsze i najbardziej widoczne zagrożenie społeczne**, a narkotyki, choć obecne, dotyczą mniejszą grupę, głównie młodzież.

Problem alkoholowy jest endemiczny i szeroko rozpowszechniony. Dotyka on wszystkich grup społecznych, przy czym jest szczególnie widoczny w grupie dorosłych. Największa skala problemu jest obserwowana wśród **mężczyzn** oraz **osób w kryzysie bezdomności**. Część mieszkańców używa alkoholu w zasadzie codziennie, często nie zdając sobie sprawy z uzależnienia (tzw. alkoholizm funkcjonalny). Inicjacja alkoholowa rozpoczyna się dość wcześnie u młodzieży. Główne przyczyny to fakt, że Darłowo ma charakter miejscowości sezonowej, łatwość dostępu do alkoholu (duża liczba punktów sprzedaży), problemy ekonomiczne, brak pracy i perspektyw, a także czynniki kulturowe, gdzie alkohol jest postrzegany jako forma relaksu i element spotkań rodzinnych.

[Respondent:] Alkoholizm jest problemem wśród dorosłych mieszkańców Darłowa, co potwierdzają dostępne ośrodki wsparcia i procedury leczenia odwykowego. Bardzo dużo dorosłych mieszkańców pije w zasadzie codziennie. Ten problem w zdecydowanej większości dotyczy mężczyzn.

[Moderator:] Jakie są główne przyczyny uzależnień wśród mieszkańców miasta?

[Respondent:] Nieradzenie sobie z codziennymi obowiązkami, brak akceptacji wśród rówieśników, chęć zaimponowania znajomym – to przede wszystkim wśród młodzieży. U dorosłych to przede wszystkim brak pracy, brak perspektyw, brak możliwości rozwoju. To rodzi patologie.

Respondent TDI_11

Problem narkotykowy jest bardziej skoncentrowany na młodszych grupach wiekowych: **dotyczy młodzieży i osób do 30. roku życia**. Najczęściej spotykane substancje to **marihuana** oraz **amfetamina**. Kuratorzy odnotowują sprawy dotyczące nieletnich, którzy dopuścili się czynów karalnych związanych z posiadaniem środków odurzających. Przyczyny sięgania po narkotyki wśród młodzieży obejmują ciekawość, chęć spróbowania, presję grupy rówieśniczej oraz brak pomysłu na siebie (nudę). Pomimo niższej skali niż alkoholizm, łatwość nabycia marihuany jest oceniana jako duża.

[Moderator:] Jakie są główne przyczyny uzależnień wśród mieszkańców miasta? Co ich skłania do sięgania po te używki?

[Respondent:] Myślę, że może to być presja grupy, brak pomysłu na siebie, tzw. nuda. Bo ci, którzy coś robią, mają pasję, zainteresowania, to oni robią coś pozytywnego, oni zazwyczaj nie sięgają po narkotyki. Gorzej z tymi, którzy nie mają pomysłu na siebie, a potrzebują się dopasować do grupy, nie potrafią odmawiać, brak im asertywności. Ale to też może być jakiś antidotum na problemy, uciekanie od tych problemów i wpadanie w kolejną pułapkę.

Respondent TDI_07

Dodatkowo, rosnącym i szeroko występującym zagrożeniem, szczególnie wśród młodych, są **uzależnienia behawioralne**. Obejmują one fonoholizm (uzależnienie od smartfonów i telefonów komórkowych), uzależnienie od gier komputerowych oraz uzależnienie od pornografii. Niektórzy specjaliści uważają problem uzależnienia od łatwego dostępu do treści cyfrowych za największy obecnie problem społeczny.

5.2 Problem przemocy domowej

Silnym problemem społecznym w Darłowie jest **przemoc**, która przyjmuje różnorodne formy i dotyczy przede wszystkim najłabszych członków społeczności, takich jak **kobiety i dzieci**.

Najczęściej obserwowane formy przemocy

Lokalni liderzy i specjaliści wskazują na kilka dominujących form przemocy w Darłowie:

Przemoc psychiczna i słowna (emocjonalna): Jest to forma uznawana za najczęściej obserwowaną. Dotyczy ona zarówno kobiet i dzieci, jak i mężczyzn (choć rzadziej). Przemoc psychiczna wyraża się przede wszystkim poprzez wyzywanie, poniżanie, porównywanie.

Przemoc fizyczna: Jest to również powszechnie obserwowana forma. Najczęściej dotyczy kobiet i dzieci. Przemoc fizyczna, jak wynika z obserwacji Policji, jest w zdecydowanej większości przypadków **połączona z uzależnieniem od alkoholu**; osoba pod wpływem alkoholu wszczyna awantury, które kończą się szarpaniem lub biciem. Przemoc fizyczna i psychiczna są praktycznie nierozłączne – zachodzą równocześnie, i są obserwowane w niemal każdym przypadku wszczynania procedury „Niebieskie Karty”.

Jeżeli chodzi o przemoc fizyczną, to z reguły jest ona połączona z uzależnieniem. Osoba spożywająca alkohol w miejscu zamieszkania doprowadza do awantur i później się to kończy przemocą fizyczną. Ale największym problemem jest to, że te osoby są cały czas wyzywane, poniżane. To praktycznie jest w każdej Niebieskiej Karcie, bez wyjątku. Rzadko się zdarza, żeby była Niebieska Karta tylko i wyłącznie związana z przemocą fizyczną. To jest tak jakby zespolone te dwa rodzaje przemocy w jednym.

Respondent TDI_09

Przemoc ekonomiczna (finansowa): Ta forma jest często spotykana. Najczęściej dotyczy **kobiet**, które stają się zupełnie uzależnione od pieniędzy męża lub partnera, a sprawcy potrafią to okrutnie wykorzystywać. Najczęściej towarzyszy jej przemoc psychiczna. Zależność ekonomiczna powoduje, że osobie doświadczającej przemocy bardzo trudno jest uwolnić się od sprawcy. Jej poczucie własnej wartości jest zaniżone, często jest pozbawiona poczucia sprawczości. Jest niejako uwięziona w przemoczonej relacji.

Warto zaznaczyć, że przemoc jest często postrzegana jako **pokłosie innych problemów**, zwłaszcza uzależnienia od alkoholu, a także wiąże się z rosnącymi **problemami natury psychicznej** (depresje, zaburzenia psychiczne).

Reagowanie i system wsparcia

System zgłaszania i reagowania na przemoc w Darłowie opiera się głównie na procedurze **Niebieskiej Karty**. Instytucje i organizacje zaangażowane w pomoc to:

- **Policja:** Najczęściej wszczyna procedurę Niebieskiej Karty podczas **interwencji domowych** i jest kluczowym elementem systemu reagowania.
- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS):** Jest centralną instytucją, przy której działa **Zespół Interdyscyplinarny (ZI)**. MOPS zatrudnia terapeutów rodzinnych i psychologów, do których kierowane są osoby dotknięte przemocą.
- **Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola):** Mają obowiązek zgłaszania przemocy i mogą zakładać Niebieskie Karty, zwłaszcza w przypadkach przemocy wobec dzieci. Szkoły diagnozują problem poprzez obserwację dzieci i rozmowy z nimi.
- **Inne podmioty:** Pomoc zapewniają również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Sławnie (prowadzi programy korekcyjne dla sprawców), Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (filia w mieście), Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA) oraz Punkty Konsultacyjne (dostępny jest prawnik i osoba dyżurująca).

5.3 Przeciwdziałanie problemom społecznym w Darłowie

Analiza wywiadów z lokalnymi liderami Darłowa ujawnia szereg istotnych barier utrudniających skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym, zwłaszcza w zakresie **uzależnień** i **przemocy**. Bariery te można podzielić na cztery główne kategorie: braki kadrowe i dostępność specjalistów, bariery psychologiczne i społeczne (wstyd, brak motywacji), bariery prawne i organizacyjne oraz braki finansowe i lokalowe.

Braki kadrowe i dostępność specjalistów

Jedną z najczęściej wskazywanych barier jest niewystarczający dostęp do specjalistów. W Darłowie odczuwalny jest mały zasób kadrowy specjalistów. Problem ten dotyczy w szczególności **terapeutów uzależnień**, w tym terapeutów „pierwszego kontaktu”. Krytycznie oceniana jest również **dostępność psychiatrów**, zwłaszcza tych zajmujących się dziećmi i młodzieżą. Choć w mieście funkcjonują poradnie terapii uzależnień i psychologowie są dostępni w MOPS-ie, ogólna liczba specjalistów jest zbyt mała, aby zaspokoić bieżące potrzeby mieszkańców.

Problemem jest mały dostęp do terapeutów. Liczba terapeutów, specjalistów w naszym mieście jest ograniczona i niewystarczająca wobec potrzeb. Nie mamy odpowiedniej kadry, która na co dzień by pomagała już tym ludziom wychodzić z uzależnień. Zasób kadrowy jest zbyt mały.

Respondent TDI_01

Barierę psychologiczne i społeczne

Kluczowym czynnikiem utrudniającym pomoc jest postawa samych osób dotkniętych problemami, co jest charakterystyczne dla małej miejscowości.

- **Brak chęci współpracy i motywacji:** Jest to podstawa bariery, dotycząca zarówno sprawców (np. sprawców przemocy kierowanych do programów korekcyjnych w PCPR), jak i osób poszkodowanych. Ofiary przemocy wycofują oskarżenia i zeznania, wierząc, że sprawca się zmieni. Ten brak konsekwencji i motywacji ze strony stron postępowania jest dużym utrudnieniem. W przypadku uzależnień, chęć osoby uzależnionej jest kluczowa, ponieważ bez wewnętrznej motywacji do zmiany oddziaływania terapeutyczne są nieskuteczne.
- **Wstyd i lęk:** W małym miasteczku, gdzie "wszyscy się znają", ofiary, zwłaszcza kobiety i młodzież, wstydzą się zgłaszać problemy. Obawiają się szykanowania i wyśmiewania. Brak świadomości o możliwościach uzyskania pomocy również przyczynia się do tego, że osoby doświadczające problemów nie chcą o nich mówić.
- **Tajemnica rodzinna:** W przypadku przemocy, tajemnica w rodzinie i krycie problemów uniemożliwia instytucjom zdobycie pełnej informacji i wiedzy potrzebnej do interwencji.

Najgorszym problemem jest tajemnica w tej rodzinie, gdzie dochodzi do przemocy i te osoby po prostu nie chcą się otworzyć. Oni to kryją. Jak to się mówi, „co w domku, to w domku”, ale niestety, jeżeli się osoby nie otworzą, to my też mamy związane ręce. Nie mamy tej pełnej informacji, tej wiedzy. Jeżeli chodzi o rozpytanie dzielnicowego, chociażby na klatce schodowej, to dzielnicowy też rozpyta środowisko lokalne, dowie się dużo, bo sąsiedzi słyszą. A dochodzi do tego, że idzie do osoby pokrzywdzonej i ona nic nie mówi. To jest największy problem.

Respondent TDI_08

Bariery prawne i organizacyjne

System prawny i jego działanie również generują utrudnienia:

- **Opieszałość sądów:** Bywa, że sprawy sądowe toczą się latami. Powolne działanie sądów uniemożliwia szybką separację i oddzielenie ofiary od oprawcy, co jest krytyczne, zwłaszcza gdy w sprawę włączone są dzieci.
- **Brak koordynacji informacji:** W systemie wsparcia dla osób uzależnionych brakuje **wymiany informacji między placówkami**. Każda instytucja realizuje swoje zadania, a brakuje wspólnych, systemowych działań (poza procedurą Niebieskie Karty).

Braki lokalowe i finansowe

Bariery natury materialnej utrudniają ofiarom zerwanie z przemocą:

- **Brak mieszkań interwencyjnych/chronionych:** W Darłowie brakuje interwencyjnych mieszkań dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. W sytuacji, gdy ofiara (często matka z dziećmi) musi opuścić sprawcę, brak miejsca do bezpiecznego schronienia stanowi wąskie gardło.
- **Bariera finansowa:** Poziom posiadanych środków przez ofiary uniemożliwia im wyprowadzenie się. Ponadto, osoby uzależnione często są bezrobotne i potrzebują pomocy w znalezieniu zatrudnienia i zakwaterowania.
- **Dostęp do pomocy prawnej:** Osoby niemajątkne mogą mieć utrudniony dostęp do dobrej pomocy prawnej i prawników specjalistów.

W skrócie, choć instytucje (MOPS, Policja, Zespół Interdyscyplinarny) działają szybko w zakresie reagowania, skuteczność pomocy jest podważana przez chroniczny brak specjalistów, brak konsekwencji i chęci współpracy ze strony osób doznających przemocy i sprawców oraz powolne działanie sądów w połączeniu z brakami w infrastrukturze lokalowej.

6 Wnioski i rekomendacje

6.1 Wnioski ogólne

Analiza danych zastanych oraz wyników badań ankietowych (przeprowadzonych wśród 504 dorosłych mieszkańców, 784 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz 12 lokalnych liderów) pozwala na sformułowanie następujących wniosków dotyczących skali problemów społecznych w Darłowie:

1. Problem alkoholowy jest najpoważniejszym i najbardziej rozpowszechnionym problemem społecznym w Darłowie.

- Dotyczy on znaczącej części dorosłej populacji; 23,0% dorosłych mieszkańców spożywa alkohol regularnie (co najmniej raz w tygodniu).
- Problem ten jest szczególnie nasilony wśród mężczyzn (37,4% pije co najmniej raz w tygodniu, wobec 10,2% kobiet) oraz w grupie wiekowej 35-44 lata. Skalę problemu potwierdza fakt, że 15,5% mężczyzn pije nadmiernie (8+ porcji dziennie), a 11,3% przyznało się do wykonywania pracy pod wpływem alkoholu.
- Wśród młodzieży problem również jest alarmujący: 46,8% uczniów ma za sobą inicjację alkoholową. Niepokoi zwłaszcza wczesny wiek inicjacji – 13,3% uczniów sięgnęło po alkohol przed 13. rokiem życia. W szkołach ponadpodstawowych 4,9% uczniów pije regularnie.
- Występuje wysoki poziom społecznej akceptacji i dostępności alkoholu, co potwierdza skala obserwacji nielegalnej sprzedaży: 61,3% dorosłych było świadkiem sprzedaży alkoholu osobie nietrzeźwej, a 38,5% – osobie niepełnoletniej. Młodzież również postrzega alkohol jako łatwo dostępny (50,5% ocen „łatwo”).

2. Problem przemocy (domowej, rówieśniczej i psychicznej) ma charakter powszechny i dotyka wszystkich grup społecznych.

- **Wśród dorosłych:** 18,5% mieszkańców doświadczyło przemocy w swoim życiu, głównie psychicznej (12,5%) i fizycznej (10,9%). Mężczyźni trzykrotnie częściej przyznawali się do bycia sprawcami (14,7% wobec 4,9% kobiet). 2,8% dorosłych deklaruje, że problem przemocy występuje w ich domu obecnie.
- **Wśród młodzieży:** Skala zjawiska jest bardzo wysoka – 42,1% uczniów doświadczyło przemocy, głównie ze strony rówieśników (23,2%). Dominują przemoc psychiczną (38,3%) i fizyczną (30,9%). Dziewczęta istotnie częściej doświadczają przemocy seksualnej (16,9% wobec 8,5% chłopców).
- **Przemoc domowa (perspektywa uczniów):** 3,1% uczniów przyznało, że przemoc jest stosowana bezpośrednio wobec nich. Alarmujący jest odsetek 11,6% odpowiedzi „trudno powiedzieć”, który pośrednio wskazuje, że problem przemocy domowej jest częstszy.
- **Przemoc rówieśnicza (szkoła):** Problem jest powszechnie obserwowany; 63,1% uczniów twierdzi, że przemoc w ich szkole zdarza się „czasami” lub „często”. Jednocześnie 40% uczniów przyznało się do bycia sprawcą przemocy.

3. Uzależnienia cyfrowe i cyberprzemoc stanowią nowe, intensywne zagrożenia, szczególnie dla młodzieży.

- **Uzależnienie cyfrowe:** 65,2% uczniów spędza przy ekranach od 3 do 10 godzin dziennie. Widoczne są symptomy uzależnienia: 32,1% uczniów traci sen z powodu korzystania z urządzeń, 27,3% bezskutecznie próbuje ograniczyć ten czas, a 26,7% okłamuje rodziców w tej kwestii. Problem dotyczy też młodych dorosłych (68,6% osób w wieku 18-24 lata używa urządzeń ponad 3 godziny dziennie poza pracą).
- **Cyberprzemoc:** Jest powszechna wśród młodzieży. 41,5% uczniów doświadczyło wyzywania w sieci, a 27,3% ośmieszania. Jednocześnie 44,7% badanych przyznało się do stosowania cyberprzemocy.

4. Problem narkotykowy ma charakter drugorzędny wobec alkoholu, lecz jest obecny w środowisku młodzieżowym.

- Skala zjawiska jest mniejsza – 9,3% uczniów kiedykolwiek zażywało substancje psychoaktywne, głównie marihuanę lub haszysz (7,7%).
- Dostęp do narkotyków odbywa się głównie w kręgu rówieśniczym (34,2% otrzymało substancję od kolegi/koleżanki).
- Wśród dorosłych motywacją do sięgania po narkotyki jest m.in. chęć złagodzenia stresu (32,7%).

5. Występują poważne bariery systemowe i informacyjne utrudniające skuteczną pomoc.

- **Brak wiedzy o pomocy:** Istnieje krytyczna luka informacyjna. 31,3% dorosłych mieszkańców nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów. Wśród młodzieży 11,5% nie wie, do kogo się zwrócić, a 24,2% „radziłoby sobie samemu”.
- **Bariery w szukaniu pomocy (mężczyźni):** Mężczyźni stanowią grupę podwyższonego ryzyka uzależnień i przemocy, a jednocześnie wykazują największy opór przed szukaniem pomocy – 34,0% z nich w razie problemu nie zwróciłoby się do nikogo.
- **Niska ocena działań Miasta i profilaktyki:** 37,7% dorosłych ocenia zaangażowanie władz jako niedostateczne, a 30,8% nie ma zdania, co wskazuje na niską świadomość podejmowanych działań. Programy profilaktyczne w szkołach są oceniane nisko – 35,2% uczniów uznało je za nieciekawe.
- **Braki kadrowe i infrastrukturalne:** Liderzy lokalni wskazują na kluczowe braki: niewystarczającą liczbę specjalistów (terapeutów uzależnień, psychiatrów dziecięcych) oraz brak infrastruktury (mieszkań interwencyjnych dla ofiar przemocy).
- **Bariery społeczne:** W małej społeczności, jaką jest Darłowo, istotną barierą w szukaniu pomocy jest wstyd, lęk przed oceną i szykanowaniem oraz przekonanie o tym, że zachowanie „tajemnicy rodzinnej” jest ważniejsze niż ujawnienie doznawanej krzywdy.

6.2 Rekomendacje

W oparciu o powyższe wnioski, rekomenduje się władzom Miasta Darłowo podjęcie następujących, ukierunkowanych działań:

1. W obszarze przeciwdziałania uzależnieniom (alkohol i narkotyki)

1.1. Wzmocnienie kontroli i egzekwowania prawa:

- Zlecenie Straży Miejskiej i Policji regularnych kontroli punktów sprzedaży alkoholu, ze szczególnym uwzględnieniem weryfikacji wieku kupujących oraz odmawiania sprzedaży osobom nietrzeźwym.
- Wprowadzenie systemu obligatoryjnych szkoleń dla sprzedawców alkoholu na terenie miasta, dotyczących prawnych i społecznych konsekwencji sprzedaży nieletnim i nietrzeźwym.

1.2. Uruchomienie specjalistycznych programów profilaktycznych:

- Opracowanie i wdrożenie w szkołach podstawowych (klasy V-VII) programu wczesnej profilaktyki alkoholowej, ukierunkowanego na uświadomienie ryzyka związanego z wczesną inicjacją alkoholową.
- Wprowadzenie w szkołach ponadpodstawowych warsztatów dotyczących radzenia sobie ze stresem oraz presją rówieśniczą, jako alternatywy dla sięgania po alkohol i narkotyki.

1.3. Zwiększenie dostępności do leczenia i terapii:

- Pilne przeanalizowanie możliwości budżetowych Miasta w celu zwiększenia liczby godzin lub zatrudnienia dodatkowych specjalistów: certyfikowanych terapeutów uzależnień oraz (w trybie priorytetowym) psychiatry dziecięcego, choćby w formie dojazdowych konsultacji.
- Stworzenie programu wsparcia dla osób z „alkoholizmem funkcjonalnym”, kierowanego do osób aktywnych zawodowo, z wykorzystaniem dyskretnych form pomocy (np. konsultacje poza godzinami pracy).

2. W obszarze przeciwdziałania przemocy domowej

2.1. Stworzenie infrastruktury interwencyjnej:

- Priorytetowe wygospodarowanie z zasobów miejskich lub pozyskanie środków na tworzenie mieszkań chronionych (interwencyjnych). Umożliwi to natychmiastową i bezpieczną separację ofiar (szczególnie matek z dziećmi) od sprawców przemocy.

2.2. Wzmocnienie Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) i procedury „Niebieskie Karty”:

- Zapewnienie przez MOPS natychmiastowego wsparcia psychologicznego i prawnego osobom pokrzywdzonym bezpośrednio po wszczęciu procedury „Niebieskie Karty”, aby przeciwdziałać wycofywaniu się ofiar z procedury.

- Wdrożenie w ramach ZI programów motywacyjnych dla sprawców przemocy, w ścisłej współpracy z PCPR w Sławnie.

2.3. Działania psychoedukacyjne i przełamujące bariery społeczne:

- Organizacja miejskiej kampanii informacyjnej na temat przemocy domowej, kładącej nacisk na przełamanie „tajemnicy rodzinnej” i stygmatyzacji ofiar w małej społeczności. Kampania powinna podkreślać anonimowość pomocy i fakt, że bycie świadkiem przemocy (przez dziecko) jest również jej doświadczaniem.
- Wdrożenie działań edukacyjnych (np. warsztaty dla rodziców, kampanie społeczne) jednoznacznie wskazujących na prawne i psychologiczne konsekwencje stosowania kar cielesnych wobec dzieci.

3. W obszarze przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy

3.1. Wdrożenie skutecznych programów szkolnych:

- Zobowiązanie dyrektorów szkół do wprowadzenia regularnych, warsztatowych zajęć z profilaktyki przemocy rówieśniczej (psychicznej, fizycznej i seksualnej).
- Programy te muszą być skoncentrowane nie tylko na ofierze i sprawcy, ale przede wszystkim na roli i **odpowiedzialności świadka przemocy**.

3.2. Poprawa jakości profilaktyki i budowanie zaufania do kadr szkolnych:

- Pilne przeprowadzenie audytu realizowanych w szkołach programów profilaktycznych pod kątem ich atrakcyjności i skuteczności.
- Organizacja szkoleń dla pedagogów i psychologów szkolnych w zakresie budowania zaufania, w związku z niskim poziomem zaufania uczniów do tych specjalistów.

3.3. Profilaktyka cyberzagrożeń:

- Wdrożenie w szkołach warsztatów z zakresu higieny cyfrowej oraz prawnych i społecznych konsekwencji cyberprzemocy (hejtu, wyzywania, publikowania wizerunku).

4. W obszarze profilaktyki uzależnień cyfrowych

4.1. Edukacja rodziców i opiekunów:

- Organizacja przez MOPS i Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną cyklu warsztatów dla rodziców na temat higieny cyfrowej, ustalania zasad korzystania z urządzeń oraz rozpoznawania symptomów uzależnienia (np. utrata snu, kłamanie odnośnie czasu spędzanego online).

4.2. Tworzenie alternatywnych form spędzania czasu:

- Diagnoza i wsparcie (finansowe, organizacyjne) dla zajęć pozalekcyjnych (sportowych, artystycznych, hobbystycznych), aby przeciwdziałać korzystaniu z urządzeń elektronicznych „z nudy”.

5. W obszarze wzmocnienia systemowego i informacyjnego

5.1. Stworzenie centralnego systemu informacji o pomocy:

- Opracowanie i szeroka dystrybucja (strona internetowa Miasta/MOPS, plakaty w instytucjach, ulotki) przejrzystego informatora dla mieszkańców. Musi on zawierać konkretne dane: jaki problem (alkohol, przemoc, kryzys psychiczny), gdzie szukać pomocy (adres), do kogo (numer telefonu, e-mail) i jaki rodzaj wsparcia można uzyskać (terapia, pomoc prawna, interwencja).

5.2. Opracowanie strategii informacyjnej skierowanej do mężczyzn:

- Zlecenie opracowania kampanii informacyjnej skierowanej specyficznie do mężczyzn, omijającej barierę wstydu. Kampania powinna używać języka akceptowalnego dla tej grupy (np. „radzenie sobie z presją”, „wzmacnianie odporności psychicznej” zamiast „terapia”) i promować dostępne formy wsparcia.

5.3. Poprawa wizerunku i świadomości działań Miasta:

- Regularne informowanie mieszkańców (poprzez lokalne media, media społecznościowe, stronę UM) o podejmowanych działaniach w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, aby przeciwdziałać niskiej świadomości i negatywnym ocenom zaangażowania władz.

7 Spis wykresów, tabel i grafik

Wykres 1 Piramida wieku ludności Darłowa, rok 2024	11
Wykres 2 Dynamika liczby ludności Darłowa w latach 2015-2024.....	12
Wykres 3 Dynamika liczby ludności Darłowa w latach 2015-2024, w podziale na ekonomiczne grupy wieku [%]	12
Wykres 4 Odsetek pracujących w ogóle ludności w wieku produkcyjnym, w podziale na kobiety i mężczyzn, rok 2024 [%]	13
Wykres 5 Odsetek bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym, w podziale na kobiety i mężczyzn, rok 2024 [%]	13
Wykres 6 Odsetek biernych zawodowo w ogóle ludności w wieku produkcyjnym, w podziale na kobiety i mężczyzn, rok 2024 [%]	14
Wykres 7 Liczba bezrobotnych mieszkańców Darłowa w latach 2015-2024, w podziale na kobiety i mężczyzn.....	14
Wykres 8 Liczba gospodarstw domowych i liczba osób korzystających z pomocy społecznej, miasto Darłowo, lata 2015-2024.....	19
Wykres 9 Struktura wieku mieszkańców powiatu sławieńskiego korzystających z pomocy społecznej, lata 2015-2024 [%]	19
Wykres 10 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, powiat sławieński, lata 2015-2024.....	21
Wykres 11 Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję, lata 2015-2024 [%].....	22
Wykres 12 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w przeliczeniu na 1000 ludności wg rodzajów przestępstw, rok 2024	24
Wykres 13 Struktura płci i wieku badanej próby [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	26
Wykres 14 Struktura wykształcenia, stanu cywilnego, statusu zawodowego i sytuacji materialnej badanej próby [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	27
Wykres 15 Częstotliwość spożywania alkoholu wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	29
Wykres 16 Częstotliwość spożywania alkoholu wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	29
Wykres 17 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	30
Wykres 18 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	31
Wykres 19 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	32
Wykres 20 Odsetek osób, którym zdarzyło się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu [w %] – w podziale na grupy wieku	32

Wykres 21 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	33
Wykres 22 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji w swojej miejscowości, kiedy ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	34
Wykres 23 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji w swojej miejscowości, kiedy ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?” wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	35
Wykres 24 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?” w podziale na kobiety i mężczyzn [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	35
Wykres 25 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?” w podziale na grupy wieku [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	36
Wykres 26 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol (...)?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	36
Wykres 27 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?” w podziale na grupy wieku [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	37
Wykres 28 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/i w ciągu ostatnich 12 miesięcy być na terenie Pana/i miejscowości świadkiem sprzedaży alkoholu OSOBIE NIEPEŁNOLETNIEJ w sklepie lub lokalu gastronomicznym?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	37
Wykres 29 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/i w ciągu ostatnich 12 miesięcy być na terenie Pana/i miejscowości świadkiem sprzedaży alkoholu OSOBIE NIETRZEŻWEJ w sklepie lub lokalu gastronomicznym?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	38
Wykres 30 Częstotliwość zażywania środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, leków w celu odurzenia) wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	39
Wykres 31 Powody sięgania po substancje psychoaktywne [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	40
Wykres 32 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	41
Wykres 33 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	41
Wykres 34 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często korzysta Pan/i z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa ..	42
Wykres 35 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często korzysta Pan/i z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?” wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	43
Wykres 36 Doświadczenie i bycie świadkiem przemocy przez dorosłych mieszkańców Darłowa [w %]	44
Wykres 37 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?” wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	44

Wykres 38 Odsetek osób, które odpowiedziały TAK na pytanie „Czy kiedykolwiek zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?” wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	45
Wykres 39 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	46
Wykres 40 Odsetek osób, które kiedykolwiek doświadczyły poszczególnych rodzajów przemocy wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	46
Wykres 41 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	47
Wykres 42 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Kto stosował wobec Pana/i przemoc?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	48
Wykres 43 Odsetek osób deklarujących, że kiedykolwiek zastosowały przemoc wobec drugiej osoby, wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	51
Wykres 44 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakiego rodzaju przemocy Pan/i zastosował/a?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	52
Wykres 45 Odsetek osób deklarujących, że kiedykolwiek zastosowały przemoc fizyczną wobec drugiej osoby, wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	53
Wykres 46 Odsetek osób deklarujących, że kiedykolwiek zastosowały przemoc psychiczną wobec drugiej osoby, wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	53
Wykres 47 Rozkład odpowiedzi na pytanie „W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	54
Wykres 48 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	54
Wykres 49 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakie działania według Pana/i podejmuje miasto, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	55
Wykres 50 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Do kogo zwrócić(a)by się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	56
Wykres 51 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	57
Wykres 52 Struktura płci i wieku badanej próby [w %] – uczniowie szkół w Darłowie	61
Wykres 53 Struktura próby pod względem klas, do których uczęszczają respondenci [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	61
Wykres 54 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?” wg płci respondentów [w %] – uczniowie szkół w Darłowie	62
Wykres 55 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?” wg rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie	62
Wykres 56 Wiek inicjacji alkoholowej wg płci respondentów [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	63
Wykres 57 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?” wg płci respondentów [w %] – uczniowie szkół w Darłowie	63

Wykres 58 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?” wg rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie	64
Wykres 59 Wiek inicjacji narkotykowej. Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile miałeś/aś lat, kiedy po raz pierwszy zażyłeś/aś jakieś narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?” [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	67
Wykres 60 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni?” [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	68
Wykres 61 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Skąd wziąłeś/ęłaś tę substancję?” [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	69
Wykres 62 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Gdybyś chciał/a zdobyć ALKOHOL w swojej miejscowości byłoby to: (...)” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	71
Wykres 63 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Gdybyś chciał/a zdobyć NARKOTYKI w swojej miejscowości byłoby to: (...)” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	71
Wykres 64 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Gdybyś chciał/a zdobyć DOPALACZE w swojej miejscowości byłoby to: (...)” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	71
Wykres 65 Oceny szkodliwości ALKOHOLU dla zdrowia, opinie wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	72
Wykres 66 Oceny szkodliwości NARKOTYKÓW dla zdrowia, opinie wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	72
Wykres 67 Oceny szkodliwości DOPALACZY dla zdrowia, opinie wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	73
Wykres 68 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	75
Wykres 69 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	76
Wykres 70 Odsetek osób, które kiedykolwiek w życiu doświadczyły poszczególnych rodzajów przemocy, wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	77
Wykres 71 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	78
Wykres 72 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	79
Wykres 73 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś?” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	80
Wykres 74 Odsetek osób, które kiedykolwiek w życiu stosowały poszczególne rodzaje przemocy, wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	80
Wykres 75 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	81

Wykres 76 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	83
Wykres 77 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali: (...)” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	85
Wykres 78 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na urządzeniach elektronicznych np. przed rodzicami?” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	86
Wykres 79 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy w swoim otoczeniu spotkałeś/aś, któreś z wymienionych osób?” [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	87
Wykres 80 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	89
Wykres 81 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakiego rodzaju zajęć profilaktycznych brakuje w Twojej szkole?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	90
Wykres 82 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	91
 Tabela 1 Powody udzielania pomocy społecznej rodzinom, miasto Darłowo, lata 2019 i 2024	20
Tabela 2 Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, powiat sławieński, rok 2024	22
Tabela 3 Kategorie spożycia alkoholu według liczby porcji w dniu picia – w podziale na kobiety i mężczyzn.....	31
Tabela 4 Kategorie spożycia alkoholu według liczby porcji w dniu picia – w podziale na grupy wieku. 31	
Tabela 5 Częstotliwość zażywania środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, leków w celu odurzenia) wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	39
Tabela 6 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?” [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	40
Tabela 7 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile czasu w ciągu dnia poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych (nie wliczając w to godzin pracy)?” wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	43
Tabela 8 Odsetek osób, które kiedykolwiek doświadczyły poszczególnych rodzajów przemocy wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	47
Tabela 9 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?” wg wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	49
Tabela 10 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Kto stosował wobec Pana/i przemoc?” wg płci respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	49
Tabela 11 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?” wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa.....	50

Tabela 12 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?” wg płci i wieku respondentów [w %] – dorośli mieszkańcy Darłowa	50
Tabela 13 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jaki rodzaj alkoholu piłeś/aś w ciągu ostatnich 30 dni?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie	64
Tabela 14 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jaki rodzaj alkoholu piłeś/aś kiedykolwiek w życiu?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	65
Tabela 15 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie	66
Tabela 16 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie	67
Tabela 17 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakie substancje przyjmowałeś/aś?” [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	68
Tabela 18 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?” [w %] – uczniowie szkół w Darłowie	70
Tabela 19 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków i dopalaczy?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] – uczniowie szkół w Darłowie.....	73
Tabela 20 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Kto stosował wobec Ciebie przemoc?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	76
Tabela 21 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	78
Tabela 22 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	79
Tabela 23 Odsetek osób, które kiedykolwiek w życiu doświadczyły poszczególnych form cyberprzemocy, wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	81
Tabela 24 Odsetek osób, które kiedykolwiek w życiu stosowały poszczególne formy cyberprzemocy, wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie.....	82
Tabela 25 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	83
Tabela 26 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Z jakich powodów najczęściej korzystasz z urządzeń elektronicznych?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	84
Tabela 27 Rozkład odpowiedzi na pytanie „Do kogo zwrócił(a)byś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?” wg płci i rodzaju szkoły [w %] - uczniowie szkół w Darłowie	88